

INBURGERAARS OP DE ARBEIDSMARKT

Een analyse van de socio-economische trajecten van inburgeraars

Johan Wets & Peter De Cuyper (HIVA-KU Leuven)

Projectleiding: Peter De Cuyper

Steunpunt Inburgering en Integratie

Steunpunt Inburgering en Integratie

Consortium Universiteit Antwerpen (CeMIS), Katholieke Universiteit Leuven (HIVA),
Universiteit Gent (SDL) en Universiteit Hasselt (SEIN)

Lange Nieuwstraat 55
B-2000 Antwerpen

www.steunpuntieni.be

© 2015-2016 Steunpunt Inburgering en Integratie

Wettelijk Depot: D/2015/13.180/16 - ISBN 9789057285073

INHOUD

INHOUD	1
LIJST VAN TABELLEN	3
LIJST VAN FIGUREN	4
1. INLEIDING	6
2. ONDERZOEKSOPZET EN METHODOLOGIE	8
2.1 Onderzoeksvragen	8
2.2 De Geïntegreerde Dataset Inburgering	8
2.3 De steekproeftrekking	9
2.4 De onderzoekspopulatie voor dit deelproject	10
2.5 Enkele contextuele bedenkingen	11
3. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSPOPULATIE	12
3.1 Profielkenmerken van de onderzoekspopulatie	12
4. De afgelegde trajecten in de sociale zekerheid (tijdsreeksen)	17
4.1 De evolutie van de socio-economische positie van aangemelde nieuwkomers	17
4.2 De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 vergeleken	20
4.3 Gendersverschillen in de socio-economische evolutie	23
4.4 De socio-economische evolutie naar opleidingsniveau	25
4.4.1 Werk	25
4.4.2 Leefloon	27
4.4.3 Werkzoekend	28
4.5 De socio-economische evolutie naar regio van herkomst	29
4.5.1 Werk	30
4.5.2 Leefloon	31
4.5.3 Werkzoekend	33
4.6 De socio-economische evolutie naar enkele kenmerken van het inburgeringstraject	35
4.6.1 Al dan niet een inburgeringscontract	36
4.6.2 Het al dan niet MO gevolgd hebben	37
4.6.3 Al dan niet een attest	37

4.6.4	Perspectief	38
4.7	De arbeidsmarktparticipatie van nieuwkomers vanuit regionaal perspectief	40
4.8	De analyse van personen waarvoor het datawarehouse arbeidsmarkt van de KSZ geen data heeft (nomenclatuurcode)	42
4.9	De evolutie van de socio-economische positie van aangemelde nieuwkomers: vaststellingen en conclusies	45
5.	Focus op werk: de aangemelde nieuwkomers op de arbeidsmarkt	48
5.1	De sector van tewerkstelling	48
5.2	Andere karakteristieken van de tewerkstelling	54
5.2.1	Arbeidsregime	54
5.2.2	Loon	55
5.2.3	De duurzaamheid van de tewerkstelling	58
6.	Welke factoren beïnvloeden de kans op het hebben van werk?	60
6.1	Verklaringsmodellen voor het al dan niet hebben van werk	60
6.2	Conclusies na de multivariate analyse	66
7.	Synthese, conclusies en aanbevelingen.	67
7.1	Synthese	67
7.1.1	Opzet	67
7.1.2	Onderzoeksbevindingen	68
7.2	Conclusies en aandachtspunten	71
7.2.1	Conclusies	71
7.2.2	Aandachtspunten	73
	REFERENTIELIJST	77
	Bijlagen	79

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1	Profielkenmerken van de populatie.....	14
Tabel 2	Administratieve situatie van de onderzoekspopulatie.....	16
Tabel 4	Verband tussen trajectvariabelen en de socio-economische positie van de bestudeerde contingenten.....	36
Tabel 5	Sectoren met meer dan 10% tewerkstelling	50
Tabel 6	Binominale logistische regressie voor het hebben van werk van nieuwkomers.....	62

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1	Grafische voorstelling van de in het onderzoek opgenomen (sub)groepen	12
Figuur 2	Evolutie van de socio-economische positie (2007)	18
Figuur 3	Evolutie van de socio-economische positie	19
Figuur 4	Evolutie van de socio-economische positie (2008)	19
Figuur 5	Evolutie van de socio-economische positie (2009)	20
Figuur 6	De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (werk)	21
Figuur 7	De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (leefloon)	22
Figuur 8	De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (Onbekend)	23
Figuur 9	De evolutie van het contingent 2007 (mannen en vrouwen, %)	24
Figuur 10	De evolutie van het contingent 2007 naar geslacht in % (leefloon)	25
Figuur 11	De evolutie van de tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (absolute aantallen)	26
Figuur 12	De evolutie van de tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (%)	27
Figuur 13	De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (%)	28
Figuur 14	De evolutie van het aandeel personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) in de werkloosheid volgens opleidingsniveau (%)	29
Figuur 15	De evolutie van het aantal werkende personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) volgens regio van herkomst (absolute aantallen)	30
Figuur 16	De evolutie van het aandeel werkende personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) volgens regio van herkomst (%)	31
Figuur 17	De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (absolute aantallen)	32
Figuur 18	De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (%)	33
Figuur 19	De evolutie van de werkloosheid van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (aantallen)	34
Figuur 20	De evolutie van de werkloosheid van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (%)	35
Figuur 21	De evolutie van het aandeel werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar contract (%)	37
Figuur 22	De evolutie van het aandeel werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar attest (%)	38

Figuur 23	De evolutie van tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar perspectief (%)	39
Figuur 24	De evolutie van de socio-economische positie van personen met een professioneel perspectief (cumulatieve percentages)	40
Figuur 25	De evolutie van de aantallen werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens centrum van eerste aanmelding (%)	42
Figuur 26	De socio-economische positie van de contingenten 2007, 2008 en 2009	43
Figuur 27	Personen waarvan de socio-economische positie bij de KSZ onbekend is naar geslacht en gezinspositie (absolute aantallen)	45
Figuur 28	De 12 belangrijkste sectoren van tewerkstelling evolutie en de restcategorie 'Anderen'	49
Figuur 29	De evolutie van de tewerkstelling in 4 sectoren	50
Figuur 30	De 12 belangrijkste sectoren van tewerkstelling	51
Figuur 31	De evolutie van de tewerkstelling in de uitzendsector en de horeca naar geslacht	52
Figuur 32	De 9 belangrijkste sectoren van tewerkstelling naar nationaliteit	53
Figuur 33	De genderverdeling per nationaliteitsgroep van de werkende bevolking	54
Figuur 34	Het aandeel voltijds werkenden en deeltijds werkenden	55
Figuur 35	Loonklassen van de werkende populatie vergeleken met de Vlaamse populatie	56
Figuur 36	Loonklassen van de werkende populatie naar geslacht	57
Figuur 37	Loonklassen van de werkende populatie naar opleidingsniveau	58
Figuur 38	Duurzaamheid van tewerkstelling	59

1. INLEIDING

Net zoals de rest van Europa wordt Vlaanderen gekenmerkt door een groeiende diversiteit. Het aantal vreemdelingen en personen van buitenlandse herkomst stijgt en ook de interne verscheidenheid bij deze groepen neemt toe. Migratie en integratie zijn al geruime tijd centrale begrippen in onze huidige maatschappij. Deze concepten zijn allesbehalve eenduidig en verwijzen naar een realiteit die complex en genuanceerd is. Verschillende migrantenprofielen komen het land binnen via diverse kanalen. Ondanks de grote verscheidenheid is de uitdaging voor de verschillende overheden hetzelfde: bijdragen aan een succesvolle integratie van de nieuwkomers. Een breed aanvaarde indicator voor een succesvolle integratie van migranten is verbonden met de participatie op de arbeidsmarkt. Een succesvolle arbeidsmarktparticipatie wordt vaak gedefinieerd als het hebben van betaald werk (Entzinger & Biezeveld:19, 2003). Ook in het Vlaamse inburgeringsbeleid wordt 'professionele' zelfredzaamheid naar voor geschoven als een belangrijke doelstelling.¹ Beleidsmakers hebben voorlopig echter nog geen volledig beeld van deze zelfredzaamheid. De monitoring van het Inburgerings- en integratiebeleid beperkt zich tot het primaire (inburgerings)traject, de VDAB monitort geen nieuwkomers en niet alle nieuwkomers gaan naar de VDAB. Er is geen duidelijk beeld van de evolutie en van het behoud van de professionele zelfredzaamheid na verloop van tijd, noch op de effectiviteit van beleidsinstrumenten die kunnen bijdragen tot het vinden van werk. Hoewel professionele zelfredzaamheid - en breder integratie op de arbeidsmarkt - een belangrijk aspect is van structurele integratie, ontbreekt het zicht op de arbeidsmarktpositie van nieuwkomers, op hoe hun loopbanen evolueren, is niet geweten in welke sectoren ze aan het werk zijn en welke instrumenten effectief zijn om arbeidsmarktparticipatie te bevorderen.

Binnen het steunpunt Inburgering en Integratie werd via aan aantal deelonderzoeken een eerste stap gezet om deze vragen te beantwoorden en op deze wijze bij te dragen tot een 'evidence basis' binnen het inburgerings- en integratiebeleid (zie Gonzalez Garibay & De Cuyper, 2013; 2017). Dit deelrapport gaat dieper in op de vraag hoe de socio-economische positie van nieuwkomers doorheen de tijd evolueert en in welke sectoren men terechtkomt. In de overige deelonderzoeken wordt gefocust op beleidsinterventies. Meer specifiek wordt nagegaan in welke mate nieuwkomers doorstromen naar VDAB en welke begeleiding ze daar krijgen (zie De Cuyper, 2016), wat het rendement is van extra taalopleidingen op

¹ Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid van 07/06/2013, Hoofdstuk 1, Artikel 1, punt 8

arbeidsmarktparticipatie (De Cuyper & Vandermeerschen, 2016) en wat we in de internationale literatuur terugvinden over de effectiviteit van beleidsinstrumenten specifiek gericht op nieuwkomers (Gonzalez Garibay & De Cuyper, 2013).

In het voorliggende deelrapport staat dus de vraag centraal naar de (evolutie van de) socio-economische positie van nieuwkomers. Het rapport is als volgt opgebouwd: in een eerste hoofdstuk wordt de gehanteerde methodologie belicht. In dit deel wordt aangegeven welke data op welke manier gebruikt werden voor de analyse. In het volgende hoofdstuk wordt de onderzoekspopulatie beschreven. In dit rapport wordt, net zoals in andere deelrapporten, gewerkt met een subset van een omvangrijke databank. In het derde hoofdstuk wordt de onderzoekspopulatie beschreven aan de hand van achtergrondkenmerken en wordt een eerste, statisch beeld, geschetst. In het volgende hoofdstuk wordt de tijdsdimensie in het onderzoek ingebracht. Van de contingenten die in 2007, 2008 en 2009 het land binnengekomen zijn, worden de trajecten doorheen de sociale zekerheid geschetst. Onder het vijfde hoofdstuk wordt ingegaan op de personen die werk hebben. Er wordt geschetst waar ze werken en er wordt een indicatie gegeven van de duurzaamheid van hun werk. Als laatste onderdeel worden de belangrijkste bevindingen samengevat en worden conclusies uit deze bevindingen getrokken.

2. ONDERZOEKSOPZET EN METHODOLOGIE

2.1 Onderzoeksvragen

België en Vlaanderen verwelkomen op jaarlijkse basis grote groepen nieuwkomers. Er is een (Vlaams) beleid uitgewerkt om deze personen zo volledig mogelijk te kunnen laten participeren aan de maatschappij. Een belangrijk element daarin is, zoals hoger beschreven, de arbeidsmarktparticipatie. Beleidsmakers hebben voorlopig echter nog geen volledig zicht op de arbeidsmarktpositie van nieuwkomers, op hoe hun loopbanen evolueren, op de sectoren waarin ze aan het werk zijn.

Concreet leidt dit tot de volgende **onderzoeksvragen en deelvragen**:

- Hoe verlopen de **trajecten** naar werk (aandeel personen, fasen, opeenvolging, duur, ...)? In welke mate verschillen de integratietrajecten voor de deelpopulaties?
- Wat zijn de **karakteristieken** van het werk (duurzaamheid, sector, regime, kwaliteit (loon))?
- **Welke factoren** bevorderen of belemmeren de socio-economische integratie op de arbeidsmarkt?

2.2 De Geïntegreerde Dataset Inburgering

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden maken we gebruik van de geïntegreerde dataset inburgering. Sinds de start van het inburgeringsdecreet (1 april 2004) hebben heel wat inburgeraars hun weg gevonden naar het onthaalbureau. Hun passage wordt administratief opgetekend in een databank die de Kruispuntbank Inburgering (KBI) genoemd wordt. Deze databank bevat informatie over deze inburgeraars en hun traject. Alle onderdelen van de trajecten van de inburgeraars worden geregistreerd in het elektronisch cliëntvolgsysteem van de Kruispuntbank Inburgering. Nieuwkomers laten niet enkel in de Kruispuntbank Inburgering administratieve sporen na. De verschillende takken van de sociale zekerheid registreren personen waarmee de diverse administraties in contact komen (werk, bijstand, ziekte, werkloosheid, ...) en ook diensten zoals de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) registreren cliënten.

Voor dit en ander onderzoek werden relevante gegevens met betrekking tot (potentiële) inburgeraars geïntegreerd in één dataset. De **Geïntegreerde Dataset Inburgering** is samengesteld uit drie databronnen die informatie bevatten over de potentiële groep inburgeraars: de Kruispuntbank Inburgering (KBI), de databank van de Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en de kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ).

De Kruispuntbank Inburgering bevat informatie over de inburgeraars en hun traject. Het datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid bevat gegevens over de socio-economische posities (werk, werkloosheid, inactiviteit, pensioen, ...) van iedereen die in België woont (zie bijlage). Gegevens vanuit VDAB bevatten informatie over de profielkenmerken uit het intake gesprek, gevolgde VDAB modules (inclusief de NT2-trajecten georganiseerd door de VDAB) en gevolgde stages.

De Geïntegreerde Dataset Inburgering werd gecreëerd door de gegevens van de drie genoemde databanken te koppelen. Het rijksregisternummer is de sleutel die toelaat gegevens van de KBI te koppelen aan gegevens van de VDAB en aan gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid (KSZ).²

Aan de basis van de Geïntegreerde Dataset Inburgering lagen de data die beschikbaar gesteld werden door het Agentschap Binnenlands Bestuur dat een databank beheert met gegevens over (potentiële) inburgeraars. Er werd geopteerd om iedereen die vanaf 1 januari 2007 potentieel tot de doelgroep inburgering behoort te selecteren (315 862 personen). Rekening houdend met de beschikbaarheid van gegevens werd een onderscheid gemaakt tussen twee groepen binnen deze populatie: enerzijds (1) alle inburgeraars die zich tussen 1 januari 2007 en 31 december 2012 voor de eerste keer in een onthaalbureau (OHB) in Vlaanderen aanmeldden (126 731 personen) en anderzijds (2) alle niet-aangemelde personen die potentieel deel uitmaken van de doelgroep (189 133 personen). Om de laatste groep af te bakenen werd de extractiedatum uit het Rijksregister gebruikt (tussen 1 januari 2007 en 31 december 2012).³

2.3 De steekproeftrekking

Uit de totale populatie van potentiële inburgeraars tussen 2007 en 2012 werd een 67% toevalssteekproef getrokken, gestratificeerd op basis van nationaliteit(scategorie), geslacht, leeftijd, datum van aankomst in België, provincie, het gegeven of de betrokkenen woonachtig zijn in een centrumstad en of ze al dan niet gekend zijn bij de VDAB. De KSZ data zijn op kwartaalbasis beschikbaar voor de periode tussen 2007 en 2013.⁴

2 Iedere in België geregistreerde persoon krijgt een uniek persoonlijk identificatienummer, het Rijksregisternummer. Dit nummer maakt het mogelijk om de gegevens uit het Rijksregister aan andere officiële gegevensbronnen te linken. Technisch is het mogelijk om allerlei informatie te linken, maar in de praktijk wordt dit door de privacywetgeving geregeld. De goedkeuring van de privacy commissie is vereist om toegang te krijgen tot individuele gegevens.

3 Alle personen die zich in Vlaanderen vestigen en voor het eerst doelgroep worden van inburgering, krijgen een uitnodiging om inburgering te volgen. Om na te gaan wie doelgroep van inburgering geworden is, wordt iedere maand een extractie genomen uit het Rijksregister.

4 De RSZ gegevens zijn beschikbaar tot het laatste kwartaal van 2014.

De te bestuderen populatie bestond uit een 123 000 personen. Om de representativiteit te vergroten (en de onderzoekspopulatie te verkleinen) werd gebruik gemaakt van een non-probabilistische steekproeftrekking. Er werd geopteerd om enkel inburgeraars op beroepsactieve leeftijd te selecteren. De leeftijd werd bepaald in het jaar 2007. Personen die gedurende de bestudeerde periode (2007 tot 2012) 18 geworden zijn, zijn niet opgenomen in de steekproef. Er werd eveneens geopteerd om te selecteren op basis van de verblijfsstatus: asielzoekers en personen met een (lopende) aanvraag statuut slachtoffer mensenhandel werden niet weerhouden, vluchtelingen en geregulariseerde asielzoekers wel. Voor deze twee groep kunnen we immers met zekerheid zeggen dat ze een plaats op de arbeidsmarkt mogen verwerven, voor deze eerste groep is dat niet het geval. Op deze manier werd de onderzoekspopulatie waaruit de steekproef diende getrokken te worden, gereduceerd tot 85 363 inburgeraars. Hieruit werd een 66,67% steekproef getrokken. Er wordt dus gewerkt met twee derde van de gegevens.

2.4 De onderzoekspopulatie voor dit deelproject

Slechts een deel van de Geïntegreerde dataset Inburgering werd voor dit rapport gebruikt. Ten eerste wordt er enkel gewerkt met personen die zich aangemeld hebben. De niet-aangemelde personen die potentieel deel uitmaken van de doelgroep worden niet mee in de analyses opgenomen. Er wordt in dit deelrapport enkel gewerkt met een deel van de voorhanden zijnde variabelen, met name een set van variabelen die afkomstig zijn uit enerzijds de KBI (gegevens met betrekking tot de inburgeringstrajecten) en anderzijds de KSZ (achtergrondgegevens en socio-economische gegevens). Verder werd er geopteerd om te focussen op nieuwkomers. Een aanzienlijk aandeel van de personen die zich aangemeld hebben tussen 2007 en 2012 verblijven reeds (veel) langer in het land. Bijna een derde (31%) van de personen die zich in deze periode aangemeld hebben zijn al langer aanwezig. *Nieuwkomers* worden gedefinieerd als personen die in of na 2007 het land binnengekomen zijn. Van deze personen worden de trajecten naar werk gevolgd.

Per onderzoeksvraag werd daarnaast met een andere deelpopulatie gewerkt. Voor de eerste onderzoeksvraag wordt gewerkt met alle personen op beroepsactieve leeftijd die zich aangemeld hebben en die in 2007, 2008 of 2009 in België aangekomen zijn. De tweede onderzoeksvraag wordt beantwoord door de analyse van een subset van personen die het laatste kwartaal van 2014 aan het werk zijn. Om deze onderzoeksvragen te beantwoorden, wordt gebruik gemaakt van bivariate statistiek. De variabelen worden met elkaar gekruist en de sterkte van het verband en het significantieniveau worden weergegeven en beschreven.

De derde onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van multivariate statistiek. Omdat de variabelen waarmee gewerkt wordt voornamelijk nominale en ordinale variabelen zijn, werd geopteerd voor een logistische regressie. Om de derde onderzoeksvraag te beantwoorden wordt opnieuw gewerkt met alle personen op beroepsactieve leeftijd die zich aangemeld hebben en die in of na 2007 in België aangekomen zijn.

2.5 Enkele contextuele bedenkingen

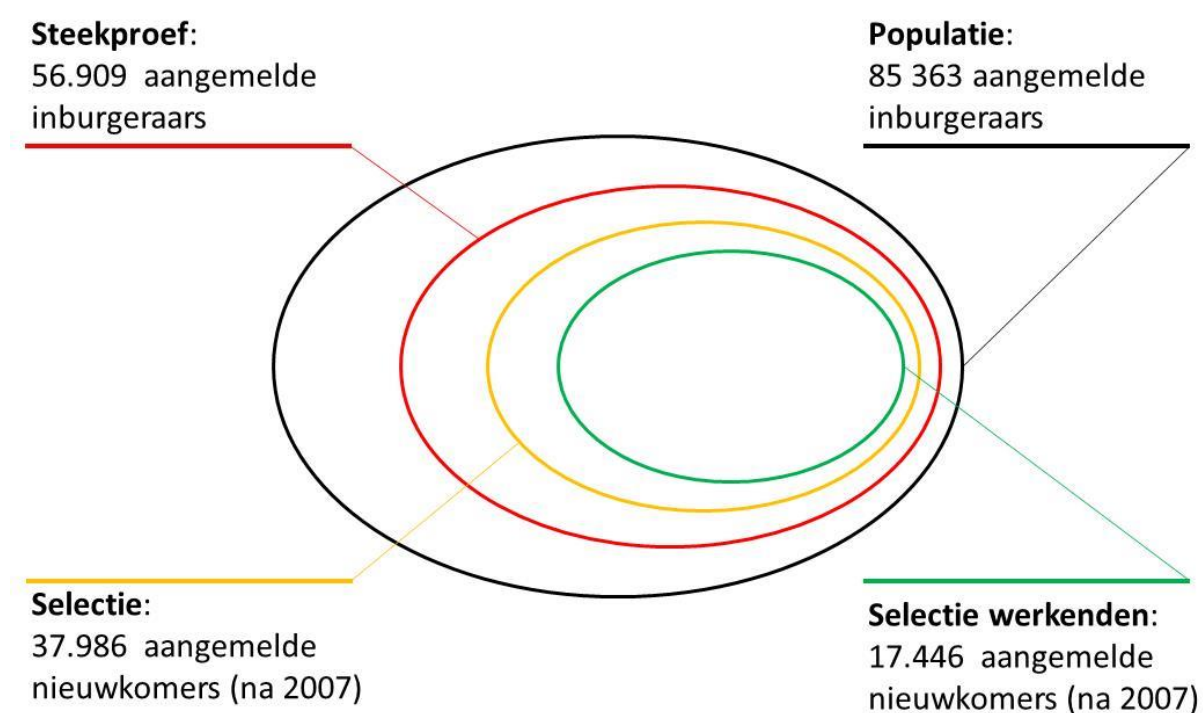
De tijdsreeks die op basis van de officiële databanken kan worden samengesteld, wijst op veranderende posities binnen het sociale zekerheidssysteem en in de arbeidsmarkt. De sociale realiteit verandert echter ook in de beschouwde jaren. De kansen die in de arbeidsmarkt zijn weggelegd, worden beïnvloed door elementen zoals de veranderende wetgeving met betrekking tot de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers of door de economische achteruitgang na de bankencrisis van 2008.⁵ Om de tijdsreeks en de tendensen correct te interpreteren, en het mechanisme achter de integratietrajecten volledig te doorgronden, dient rekening gehouden te worden met de gewijzigde economische, juridische en institutionele context in de bestudeerde periode.

⁵ De wetgeving met betrekking tot de toegang tot de arbeidsmarkt is doorheen de tijd verschillende keren veranderd, zodat de kansen niet voor alle contingenten asielzoekers. Tussen 2007 en 2010 was het voor de asielzoekers die na 01-01-2007 het land binnengekomen waren, niet mogelijk om te werken. Die situatie is na 12 januari 2010 aangepast. Asielzoekers die 6 maanden in procedure waren en nog geen beslissing hadden gekregen, hadden dan het recht om te werken. Deze termijn is recent ingekort tot 4 maanden. De asielzoekers zijn op zich geen voorwerp van onderzoek, maar dit gegeven is relevant omdat de vluchtelingen (die voor hun erkenning asielzoeker waren en die wel in het onderzoek aanwezig zijn) en een deel van de geregulariseerden (die vroeger asielzoeker waren) mogelijk niet allemaal dezelfde arbeidsmarktkansen gehad hebben.

3. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSPOPULATIE

In dit hoofdstuk wordt kort de onderzoekspopulatie omschreven aan de hand van de achtergrondvariabelen. Er werd een onderscheid gemaakt tussen personen die zich aangemeld hebben en diegenen die dit niet gedaan hebben. In dit onderzoek worden slechts de personen opgenomen die zich aangemeld hebben. Er wordt gewerkt met alle personen op beroepsactieve leeftijd (18-65) die in of na 2007 in België aangekomen zijn.⁶

Figuur 1 Grafische voorstelling van de in het onderzoek opgenomen (sub)groepen

* Aantallen personen in de populatie, de steekproef, de weerhouden onderzoeksgroep en de werkende personen.

3.1 Profielkenmerken van de onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie is in deze paragraaf beperkt tot de aangemelde personen die van 2007 tot 2012 het land binnengekomen zijn. Het aandeel van personen die in 2012 aangekomen zijn is relatief beperkt (8,7%). De andere **aankomstjaren** zijn van eenzelfde grootteorde, maar licht afnemend naarmate de tijd vordert.

Er zijn verschillende **instroomkanalen** die personen in een ander wettelijk kader plaatsen en die - op zijn minst tijdelijk - tot een andere positie in de samenleving leiden. De verschillen zijn groot tussen EU-burgers en niet-EU burgers. De trajecten en mogelijkheden

⁶ De selectie op basis van leeftijd is gebeurd op het ogenblik van aanmelding. Personen die op het ogenblik van de eerste aanmelding geen 18 waren, maar die in de loop van de jaren erna de leeftijd van 18 bereikt hebben, zitten dus niet mee in de selectie.

verschillen naargelang een persoon als gezinshereniger het land binnenkomt, als asielzoeker, als student of in het kader van een arbeidsovereenkomst. De hoofdmoot van de populatie in dit onderzoek is België binnengekomen als gezinshereniger (69%). Het tweede meest gerapporteerde kanaal is de asielprocedure (10%). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat dit geen weerspiegeling is van de verhoudingen in de bredere maatschappij. Personen in een vroeger stadium van de asielprocedure zijn niet vertegenwoordigd in dit databestand; personen met een vluchtelingenstatuut, personen met het statuut subsidiaire bescherming en geregulariseerde asielzoekers wel.

Er is geen gelijke geslachtsverdeling: de onderzoekspopulatie bestaat uit meer vrouwen (56%) dan mannen (44%).

Tabel 1 Profielkenmerken van de populatie

Variabele	Percentage
Jaar aankomst in België	
2007	18,5
2008	19,1
2009	19,6
2010	17,5
2011	16,6
2012	8,7
Instroomkanaal	
Gezinshereniging	69,2
Asielprocedure	10,9
Werk	9,0
Andere	5,9
EU-burger (van wie e reden van migratie niet bekend is)	3,9
Studie	0,6
Belg	0,4
Geslacht	
Man	43,6
Vrouw	56,5
Leeftijdsklasse	
18-30	29,9
31-45	53,2
46-64	16,9
Regio herkomst	
Maghreb	17,18
Azië (rest)	16,26
EU 13	14,53
Sub-Sahara Afrika	12,53
EU 15	9,32
Turkije	7,28
Voormalige Sovjet-Unie	5,25
Latijns Amerika	5,06
Europa (rest)	5,00
Arabische wereld	4,78
Andere en onbekend	2,81
Gezinssamenstelling	
Koppel met kind	45,6
koppel zonder kind	16,8
Andere	16,4
Alleenstaande	10,7
Inwonend of kind	6,6
1 Oudergezin	3,9
Opleiding	
Hoog	27,1
Midden	35,6
Laag	35,8
Andere	1,5
Frequency Missing variabele opleiding = 6 260	

Om de **leeftijd** te analyseren werd de groep in drie leeftijdsklassen opgedeeld. Ruim de helft van de populatie is tussen de 31 en 45 jaar oud en 30% is tussen 18 en 30 jaar. De groep 'ouderen' tussen de 45 en de 65 omvat 17% van de onderzoekspopulatie.

De **herkomstlanden** van de inburgeraars werden gegroepeerd in herkomstregio's. De meest omvangrijke groep inburgeraars (17%) is afkomstig uit de Maghreb. Een naar dimensie iets kleinere groep werd 'Azië (rest)' genoemd. Deze groep bevat de Aziaten met

uitzondering van personen uit Centraal Azië (die bij de voormalige Sovjet Unie gerekend werden (5%)) en personen uit Zuidwest Azië die in de aparte categorieën Arabische wereld (5%) en Turkije (7%) werden ingedeeld. De omvangrijke groep Europeanen werd opgedeeld in subgroepen EU13 (15%), EU15 (9%) en Europa-rest (5%). Migranten afkomstig uit Sub-Sahara Afrika vertegenwoordigen 13% van de populatie; personen afkomstig uit Latijns Amerika vormen samen 5%.

Gegeven het belang van het instroomkanaal Gezinshereniging is het evident dat **gezins-samenstelling** voor een groot deel van de onderzoekspopulatie bestaat uit een gezin/koppel met (45,6%) of zonder (16,8%) kinderen. Ruim 10% van de onderzoekspopulatie is alleenstaande. Een kleine 4% is alleenstaande ouder. Een subgroep van bijna 7% heeft het label 'inwonend of kind' meegekregen. Dit zijn allemaal personen die een gezinsentiteit leven als 'derde' of eventueel geregistreerd als 'kind' met iemand anders als referentiepersoon in het gezin.

Het **opleidingsniveau** is gehergroepeerd in 3 ruwe categorieën. Personen met een universitair diploma werden ingedeeld in de categorie Hoog. Personen zonder diploma of met enkel een diploma lager secundair werden ingedeeld bij de categorie laag. Omdat het onmogelijk was een onderscheid te maken tussen de andere diploma's werd de rest ingedeeld in een restcategorie 'Midden'. Deze categorie is meer heterogeen en kan zowel personen bevatten die een hogeschooldiploma hebben als personen die hoger secundair onderwijs als hoogste diploma hebben. Voor deze variabele was het aantal ontbrekende waarden erg groot (6 260).

In de verdere analyse worden een paar administratieve gegevens met betrekking tot het **inburgeringstraject** van de onderzoekspopulatie mee opgenomen.

Tabel 2 Administratieve situatie van de onderzoekspopulatie

Variabele	Percentage
Contract	
Ja	78,1
Nee	21,9
Loopbaanoriëntatie	
Ja	22,0
Neen	78,1
Maatschappelijke oriëntatie	
Ja	68,2
Neen	31,8
NT2*	
Ja	79,7
Neen	20,3
Attest	
Ja	47,3
Neen	52,7
Perspectief	
Professioneel	63,9
Socio-cultureel	24,3
Educatief	4,2
(nog) niet bepaald	11,8
Frequency Missing variabele perspectief = 7 893	

* Het effect van Nederlands 2de taal wordt in een ander rapport apart bestudeerd.

Bijna 8 op de 10 van de personen in de analyse hebben een contract getekend. Eenzelfde verhouding kan teruggevonden worden bij de variabele NT2. Bijna 8 op de 10 van de aangemelde inburgeraars volgt een NT2 cursus. De deelname aan de cursussen Maatschappelijke Oriëntatie ligt iets lager. Bijna 7 op de 10 staat geregistreerd als iemand die Maatschappelijke oriëntatie volgt of gevolgd heeft. Bij de loopbaanoriëntatie is de verhouding omgekeerd. Maar goed 1 op 5 personen staat positief geregistreerd onder de variabele loopbaanoriëntatie.

4. DE AFGELEGDE TRAJECTEN IN DE SOCIALE ZEKERHEID (TIJDSREEKSEN)

In internationaal onderzoek zoals dat van Bevelander en Pendakur (2012), die Canada en Zweden vergelijken, wordt de hypothese geformuleerd dat de toegang tot de arbeidsmarkt voor de verschillende categorieën niet-economische migranten niet sterk verschilt indien ze toegang hebben tot vergelijkbare begeleidingsmaatregelen (Bevelander & Pendakur, 2012). Uit *The Long and Winding Road to Employment. An Analysis of the Labour Market Careers of Asylum Seekers and Refugees in Belgium*, een in 2015 gepubliceerd onderzoek naar de trajecten naar werk van asielzoekers (Rea & Wets, 2015), blijkt dat de weg naar werk voor personen die via de asielprocedure het land binnenkomen, een lange weg vol obstakels is. Een betekenisvolle vaststelling van dit onderzoek is het belang van het element tijd, van de termijn die de mensen die een plaats op de arbeidsmarkt zoeken al in het land doorgebracht hebben. Een zicht op de trajecten die verschillende groepen afleggen om op de arbeidsmarkt terecht te komen, lijkt noodzakelijk voor beleidsmakers om op een gerichte wijze in het proces in te grijpen. De tijdsdimensie komt in deze paragraaf aan bod: hier wordt informatie samengebracht om een antwoord te kunnen geven op eerste onderzoeksvraag, met name: hoe verlopen de **trajecten** naar werk? In welke mate verschillen de integratietrajecten voor de deelpopulaties?

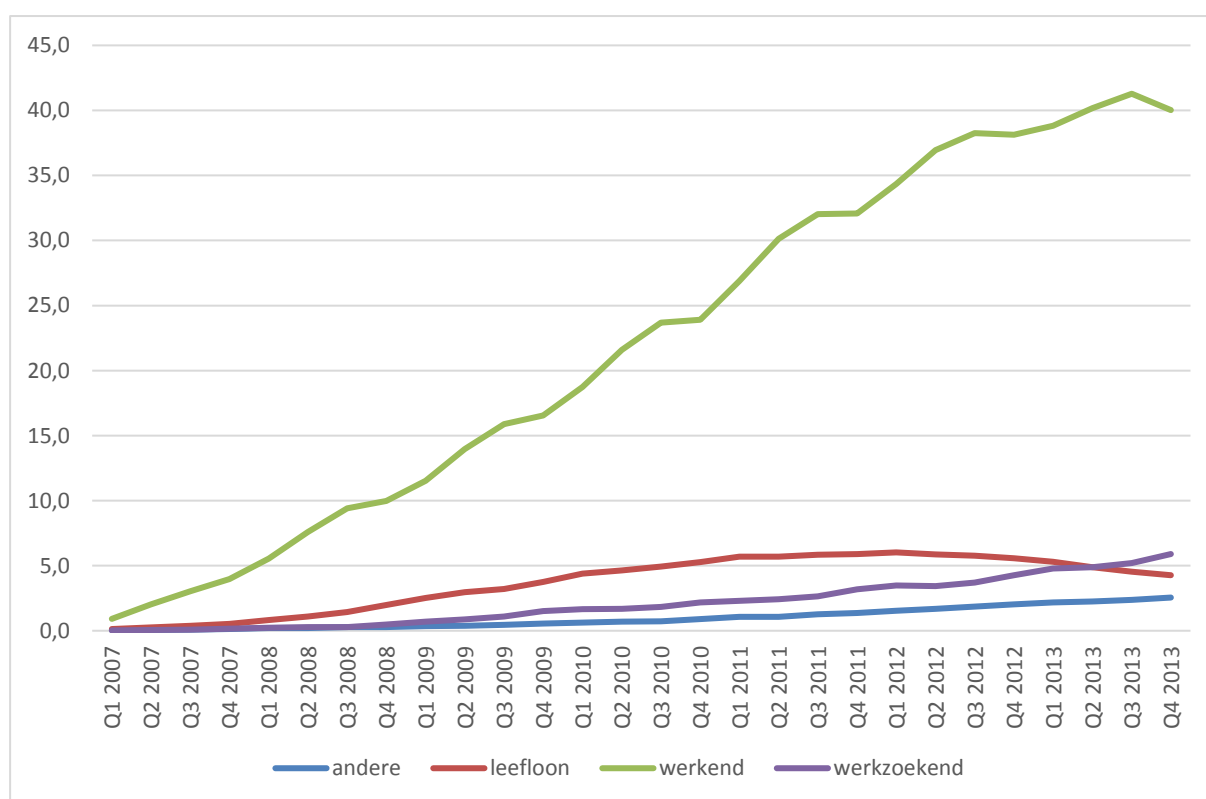
Aan de hand van de gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid kan per kwartaal nagegaan worden welke positie de personen in het onderzoek innemen. Verderop worden de socio-economische posities van de personen die in 2007, 2008 en 2009 naar België (Vlaanderen) kwamen systematisch in kaart gebracht.

4.1 De evolutie van de socio-economische positie van aangemelde nieuwkomers

Een analyse van de evolutie van de socio-economische positie van de nieuwkomers leert dat er aanvankelijk niet veel geweten is van deze populatie. Dit is evident, omdat de databank samengesteld is uit datasets van de verschillende sociale zekerheidsinstellingen. Indien een nieuwkomer in geen enkele van de databanken geregistreerd is, blijft de socio-economische positie onbekend. Figuur 6 geeft een totaalbeeld van de evolutie van de personen die in de jaren 2007, 2008 en 2009 aangekomen zijn. In de volgende figuren wordt dezelfde informatie weergegeven per contingent (2007, 2008 en 2009). De constante stijging van het aantal werkende personen onder het doelpubliek is een combinatie van twee tendensen. Ten eerste is de figuur cumulatief. In de eerste drie jaren komen er steeds mensen bij. Het is duidelijk dat er dan meer mensen de arbeidsmarkt kunnen betreden. Ten tweede vinden steeds meer mensen de weg naar de arbeidsmarkt. Deze tweede tendens verklaart de aanhoudende stijging na 2009. In de figuur wordt de evolutie als percentage weergegeven, waarbij de categorieën werkend, leefloon, werkloos en andere

tegenover elkaar uitgezet worden. Er is nog een vijfde categorie 'onbekend bij de KSZ' die het complement vormt van de gepresenteerde data. In het eerste kwartaal van 2007 is van 0,2% van de populatie bekend wat hun socio-economische positie is. Van 99,8% weet de Kruispuntbank van de sociale zekerheid niet wat hun socio-economische positie is omdat ze (nog) nergens geregistreerd zijn. In het laatste kwartaal van 2013 is voor 52,7% van dezelfde populatie geweten wat hun socio-economische positie is (waaronder 40% werk). Dit impliceert dat nog steeds 47,3% niet geregistreerd staat in de bestanden van de KSZ. Omdat de leesbaarheid van de figuur bemoeilijkt wordt door de grote categorie 'onbekend voor de KSZ' is deze uit de figuren weggelaten.

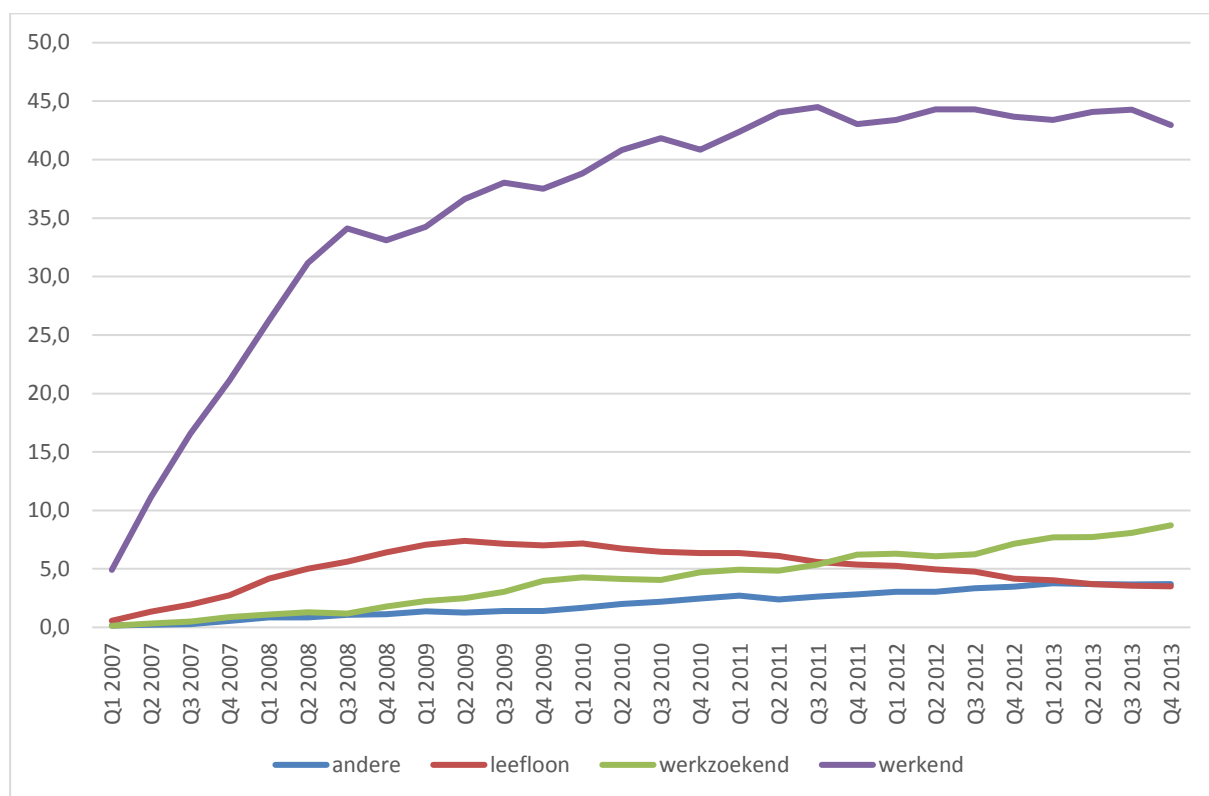
Figuur 2 Evolutie van de socio-economische positie (2007)

* De socio-economische positie van de totale bevolking aangemelde personen.

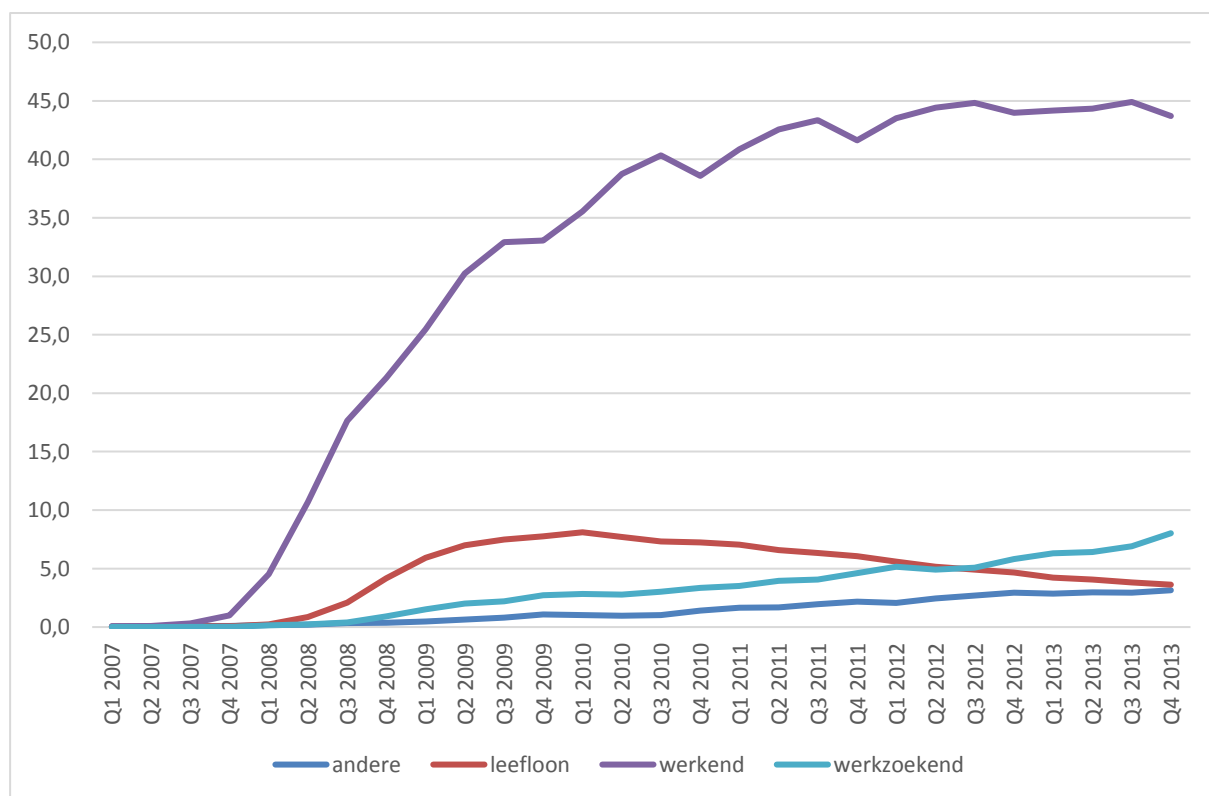
In de figuren 3, 4 en 5 worden de gegevens uit de bovenstaande figuur uitgesplitst per contingent.

Figuur 3 Evolutie van de socio-economische positie

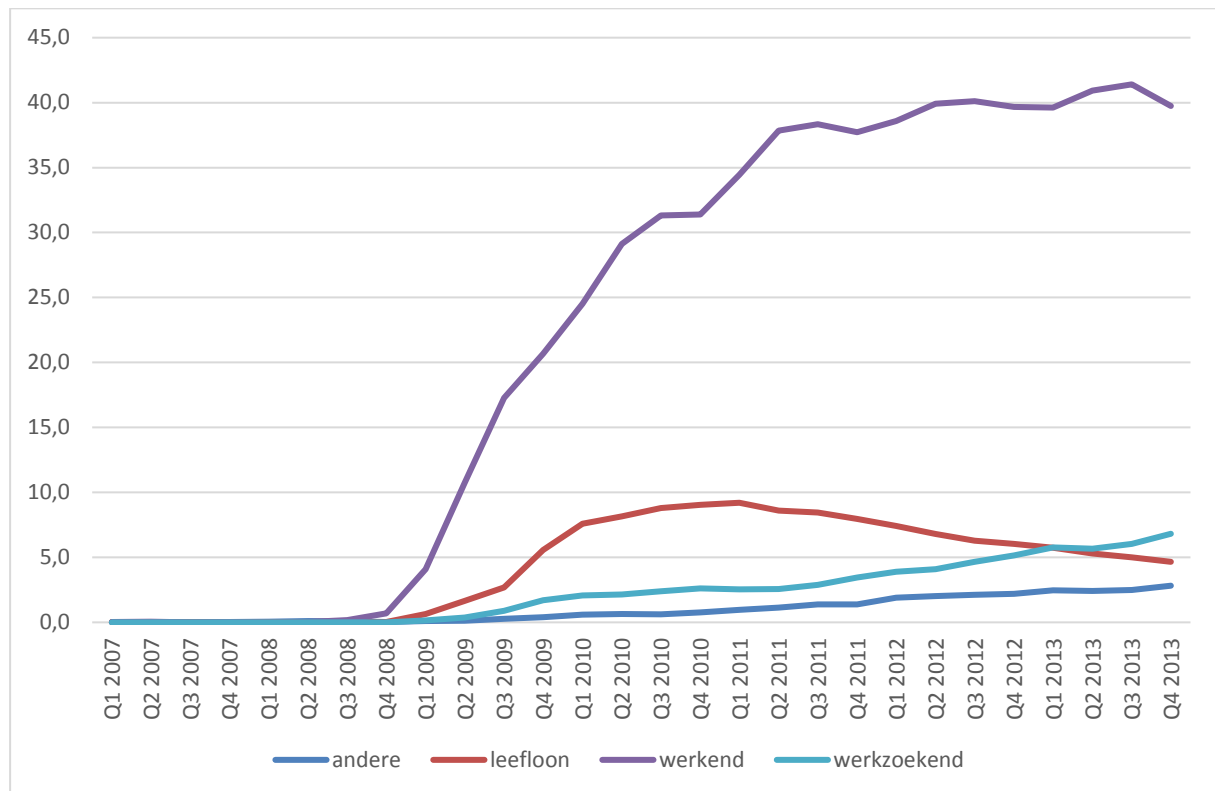
* De socio-economische positie van het contingent personen dat in 2007 aangekomen is.

Figuur 4 Evolutie van de socio-economische positie (2008)

* De socio-economische positie van het contingent personen dat in 2008 aangekomen is.

Figuur 5 Evolutie van de socio-economische positie (2009)

* De socio-economische positie van het contingent personen dat in 2009 aangekomen is.

4.2 De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 vergeleken⁷

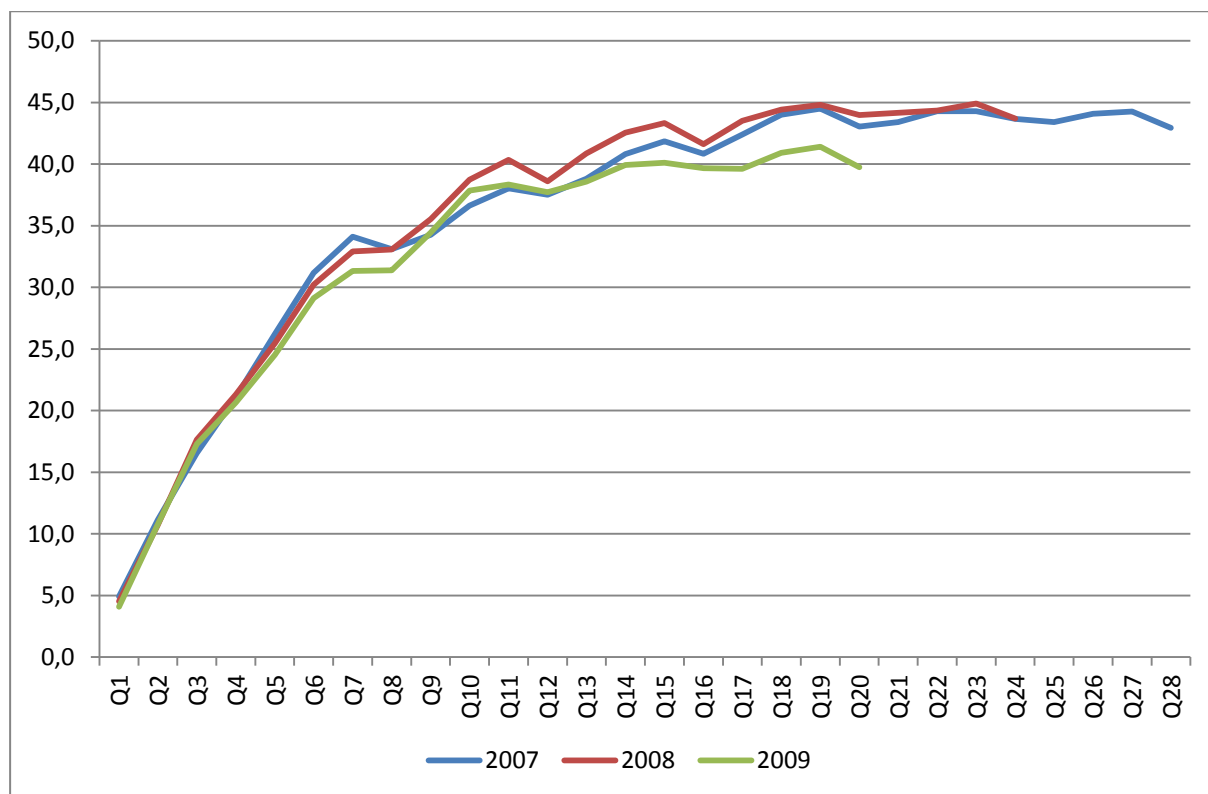
De drie geanalyseerde contingenten (2007, 2008 en 2009) kunnen naast elkaar gelegd worden. In de onderstaande figuren (figuren 6, 7 en 8) worden de evoluties in de tijd naast elkaar gezet. De 'tijd' die in de figuur gebruikt wordt is niet de kalendertijd, maar de evolutie per kwartaal dat men al in het land aanwezig is. Achtereenvolgens worden de evoluties van de tewerkstelling en het afhankelijk zijn van een leefloon vergeleken. Vervolgens wordt dezelfde oefening gedaan voor het aantal 'onbekenden' waarvoor geen info over de socio-economische positie voorhanden is.

Een 4 à 5% van de nieuwkomers staat reeds in het eerste kwartaal geregistreerd als werkend. Dit aandeel groeit redelijk snel. Na 6 à 7 kwartalen heeft meer dan 30% van de verschillende contingenten een plaats op de arbeidsmarkt gevonden. Nadien verloopt de stijging minder snel en vallen er conjuncturele verschillen op. Het vierde kwartaal van elk jaar is er een lichte terugval, die ook in andere studies teruggevonden wordt (Rea & Wets, 2015). De contingenten 2007 en 2008 vertonen een vrij gelijkaardig verloop. Het contingent 2009 vlakt iets meer af dan beide andere contingenten. Na het 19de kwartaal (iets

⁷ Anders dan in de volgende paragrafen zijn de waarden op de X as in deze paragrafen niet de kwartalen vanaf het eerste kwartaal van 2007 tot het laatste kwartaal van 2009, maar de tijd (uitgedrukt in het aantal kwartalen) die men reeds in België vertoeft.

minder dan 5 jaar) neemt het aandeel van de onderzoeksgroep dat als werkend geregistreerd staan niet meer toe; het tewerkstellingspercentage blijft schommelen tussen de 40 en 45%.

Figuur 6 De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (werk)

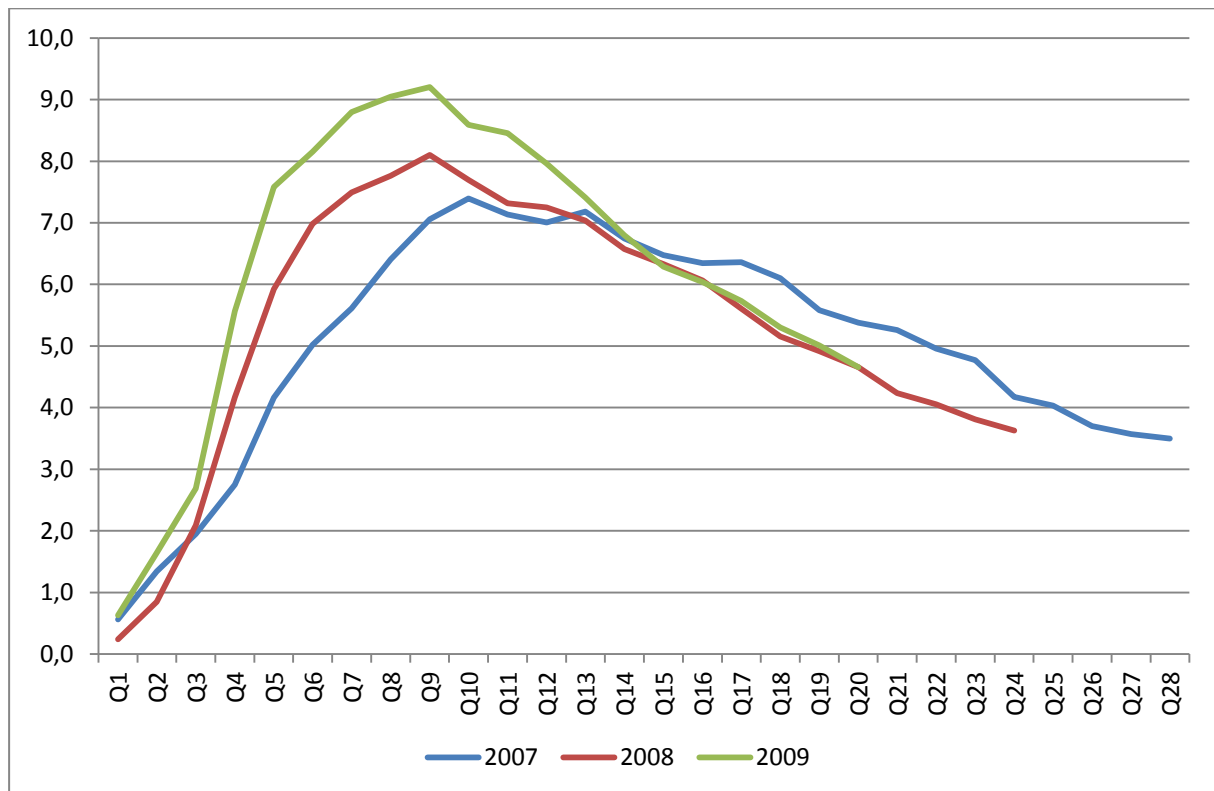

* De evolutie van de arbeidsmarktparticipatie van de contingenten 2007,2008 en 2009.

Het aandeel van de onderzoekspopulatie dat een OCMW uitkering krijgt, is veel kleiner dan het aandeel dat actief is op de arbeidsmarkt. In het eerste kwartaal na de aankomst in België heeft ongeveer een halve procent van de onderzoekspopulatie zijn weg naar een OCMW gevonden. Dit aandeel blijft de eerste 9 à 10 kwartalen toenemen, om te pieken tussen de 7,4% en 9,2%. Het valt op dat de trajecten van de verschillende contingenten gelijkaardig zijn, maar toch verschillen vertonen. Het aandeel van de in 2009 aangekomen personen dat bij een OCMW terechtkomt, stijgt sneller en topt hoger in vergelijking met de andere contingenten.

Voor alle cohorten is er een piek na ongeveer 2,5 jaar aanwezigheid in het land. Daarna daalt het percentage van de bevolking op beroepsactieve leeftijd dat een beroep doet op een OCMW tussen de 3 en 5%.

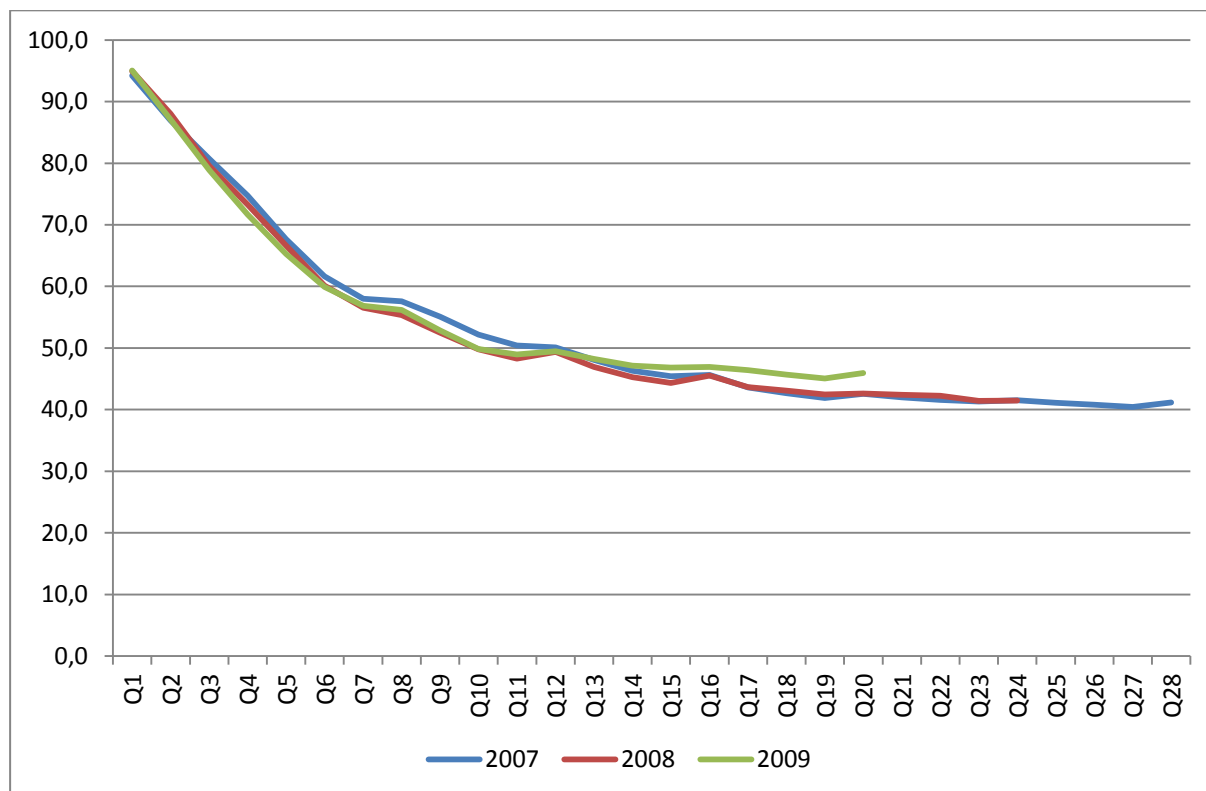
Figuur 7 De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (leefloon)

* De evolutie van de arbeidsmarktparticipatie van de contingenten 2007,2008 en 2009.

Het is evident dat nieuwkomers hun weg moeten vinden op de arbeidsmarkt, en meer algemeen in het hele sociaaleconomische gebeuren. Personen die niet actief zijn, niet werken en geen uitkeringen trekken, worden niet geregistreerd. Daarom is er initieel voor bijna de totaliteit van de nieuwkomers geen informatie voorhanden met betrekking tot hun sociaaleconomische positie. De daling van het aantal onbekenden is omgekeerd evenredig met de stijging die in de vorige twee figuren (werk en leefloon) af te lezen is. Na 12 kwartalen (3 jaar) is het aantal personen waarvoor geen socio-economische gegevens in de databank zitten gedaald tot 50%. De daling zet zich verder, maar slecht heel langzaam. Voor de bestudeerde periode zakt het aantal onbekenden niet onder de 40%, m.a.w. van 4 op de 10 personen is niet geweten wat hun socio-economische positie is. Verder wordt dieper ingegaan op de profielen van de onbekenden.

Figuur 8 De evolutie van de contingenten 2007, 2008 en 2009 (Onbekend)

* De evolutie van de arbeidsmarktparticipatie van de contingenten 2007, 2008 en 2009.

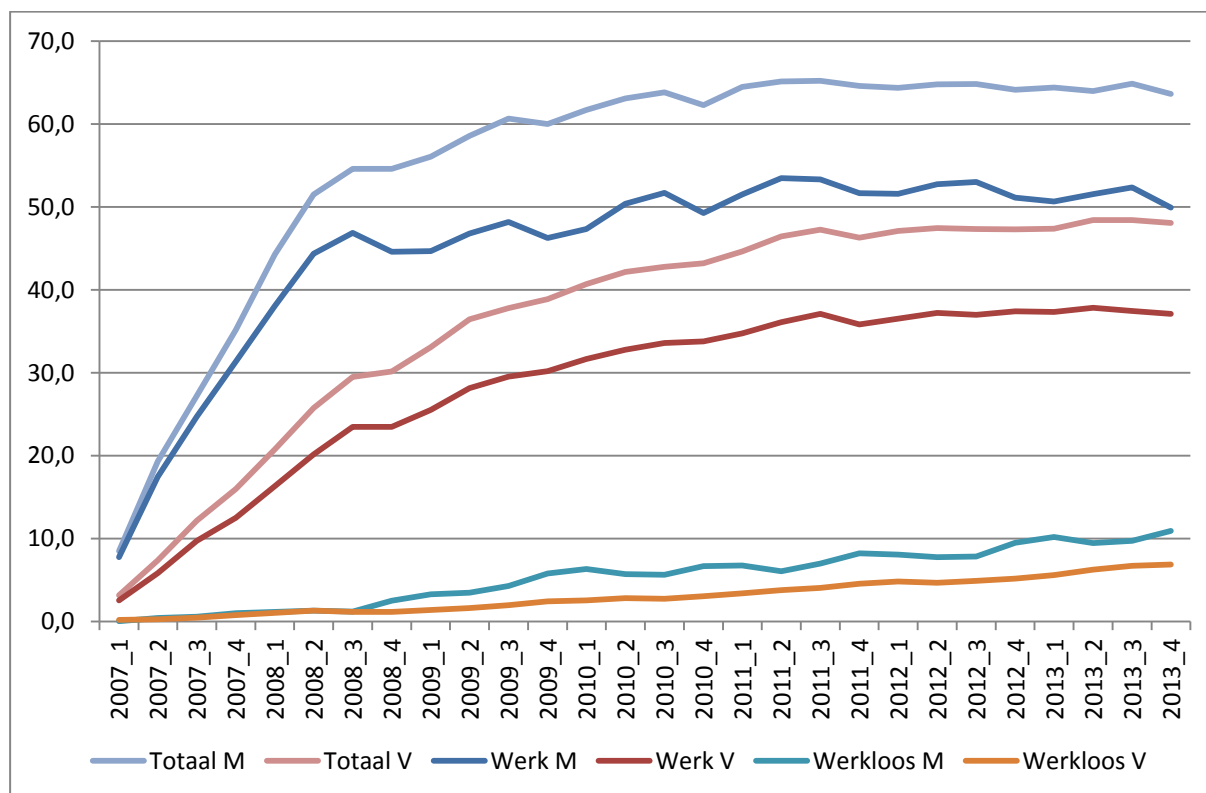
4.3 Genderverschillen in de socio-economische evolutie⁸

Mannen en vrouwen nemen andere posities in op de arbeidsmarkt. Dit is ook het geval voor nieuwkomers. Om dit te illustreren werd het contingent 2007 door de tijd gevolgd. In figuur 9 wordt het totaal aandeel mannen en vrouwen waarvoor geweten is welke socio-economische positie ze innemen (werkend, werkzoekend, leefloon, andere (waaronder pensioen)) grafisch weergegeven, alsook het aandeel mannen en vrouwen dat respectievelijk werkt en werkzoekend is. Een eerste vaststelling die kan gemaakt worden is dat het aandeel mannen waarvan de sociaaleconomische positie gekend is veel groter is dan het aandeel vrouwen. Meer vrouwen dan mannen zijn niet actief op de arbeidsmarkt of zijn niet ingeschreven bij een van de sociale zekerheidsinstellingen. Omgekeerd is het aandeel mannen dat werkt of werkloos is, groter dan het aandeel werkende of werkloze vrouwen. We kunnen zelfs stellen dat het aantal werkende en werkloze mannen groter is dan het

⁸ In de meeste volgende figuren wordt met percentages gewerkt. Deze percentages zijn niet cumulatief (ze vormen samen niet 100) en zijn steeds uitgerekend t.o.v. het totaal aantal personen van de doelgroep die in een bepaalde nationaliteitscategorie zit. De 19,6% Aziaten die in het eerste kwartaal van 2009 aan het werk is, betekent niet dat een kleine 20% van de werkenden Aziat is, maar dat bijna 1 op 5 van de Aziaten op het einde van het eerste kwartaal van 2009 werkt. De berekeningsbasis is het totaal aantal personen van de deelgroepen waartussen vergeleken wordt (bijvoorbeeld contingenten, geslacht, al dan niet werk hebben, ...). De percentages in de eerste kwartalen van 2007 en 2008 liggen automatisch lager omdat de populatie dan nog niet volledig is. Dit gebeurt pas in het vierde kwartaal van 2009. De punten op de lijn zijn wel cumulatief in de zin dat de populatie elk kwartaal groeit en elk punt informatie bevat van diegenen die de vorige kwartalen aangekomen zijn plus diegenen die dat kwartaal nieuw zijn.

aantal werkende en werkloze vrouwen, ondanks het feit dat het aandeel vrouwen in de onderzoekspopulatie groter is dan het aandeel mannen.

Figuur 9 De evolutie van het contingent 2007 (mannen en vrouwen, %)

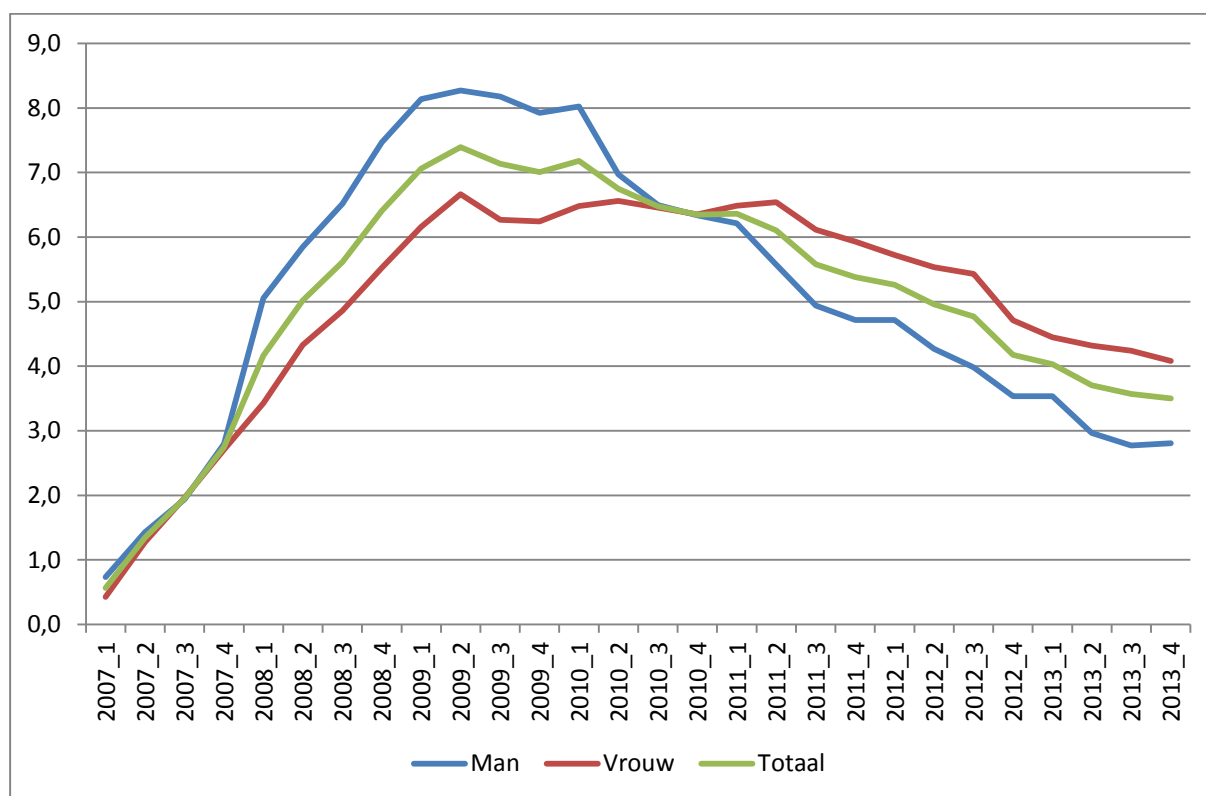
* Procentuele voorstelling van de evolutie van de arbeidsmarktparticipatie (werken en werkloosheid) van de mannen en vrouwen uit het contingent 2007.

Wat opvalt, is dat mannen schijnbaar in veel conjunctuurgevoeligere sectoren aan de slag zijn dan vrouwen. De curve van de mannen op de arbeidsmarkt vertoont een geaccidenteerd verloop. In het vierde kwartaal daalt het percentage mannen van de onderzoekspopulatie dat werk heeft steeds met enkele procentpunten. De curve van de vrouwen verloopt minder grillig. De curve die de werkloosheid weergeeft, vertoont een bijna tegengesteld beeld vanaf het 19de kwartaal: vanaf dan stijgt elk vierde kwartaal de werkloosheid met ongeveer een percent. Ook wat de werkloosheid betreft, is de curve die de positie van de vrouwen weergeeft veel geleidelijker, kwartaal na kwartaal.

Vergeleken met het aandeel personen dat zijn weg vindt naar de arbeidsmarkt, is het aandeel personen dat steun krijgt van een OCMW eerder beperkt. Voor het contingent 2007 schommelt dit tussen een kleine veertig personen in het eerste kwartaal van de bestudeerde periode en minder dan 250 personen op het einde van de bestudeerde periode met een top van iets meer dan 500 personen in het tweede kwartaal van 2009. Dat vertegenwoordigt op dat ogenblik een goede 7% van de onderzoekspopulatie. Een eerste observatie die kan gemaakt worden bij een analyse van de deze cijfers, is dat de weg naar

het OCMW in eerste instantie (na het eerste jaar) door de mannen gevolgd wordt. Het aantal mannelijke steuntrekkers piekt in het tweede kwartaal van 2009 met 8,3 procent van de populatie. Het aandeel mannen dat op een OCMW beroep doet, piekt hoger dan het aandeel vrouwen, maar daalt ook sneller. Na het 3de kwartaal van 2010 (15 kwartalen) is het aandeel vrouwen dat bij een OCMW geregistreerd staat groter dan het aandeel mannen. Op het einde van de bestudeerde periode is nog 2,8% van de mannen bij een OCMW geregistreerd tegenover 3,5% van de vrouwen.

Figuur 10 De evolutie van het contingent 2007 naar geslacht in % (leeftijd)

* Procentuele voorstelling van de evolutie van de bijstand situatie van het contingent 2007 naar geslacht.

4.4 De socio-economische evolutie naar opleidingsniveau

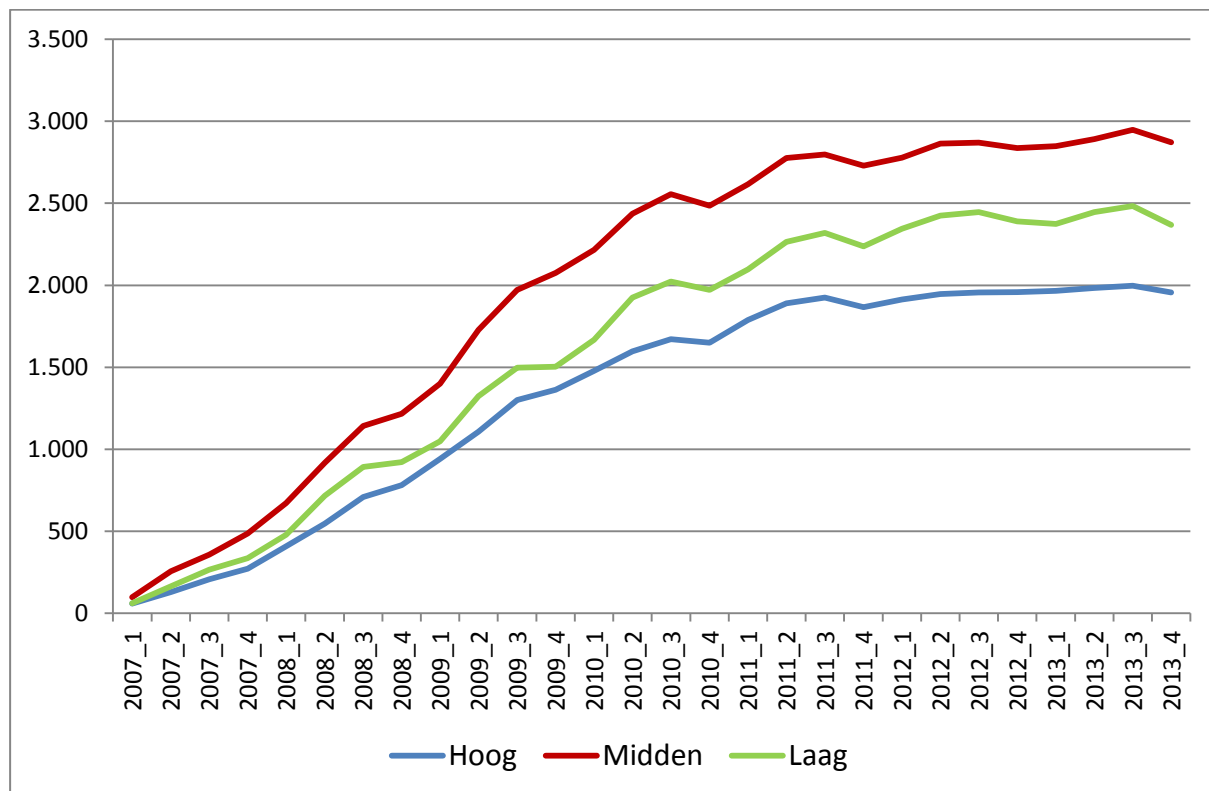
4.4.1 Werk

Een kruising van de gegevens met betrekking tot het onderwijsniveau⁹ en de nomenclatuurcode van het laatste kwartaal van 2013 geeft een erg zwak, maar significant verband (Cramer's V = 0,07; $p < 0,0001$). Dat verband uit zich voornamelijk met betrekking tot de tewerkstelling. Van de gehele bestudeerde subpopulatie is 43,7% aan het werk. Bij de hooggeschoolden is dit 44,3%, bij de middengeschoolden 48,6% en bij de laaggeschool-

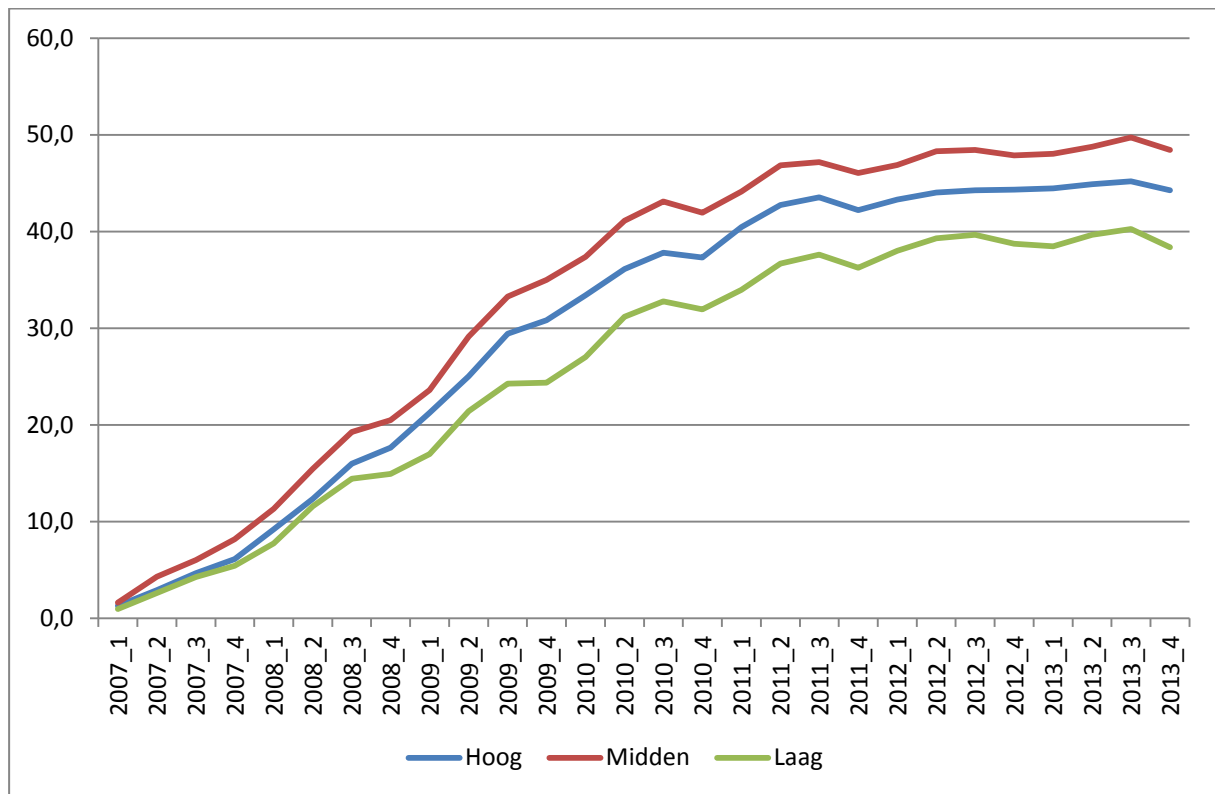
⁹ In de analyse wordt de driedeling hoog, midden en laag gebruikt. Op p.10 wordt verduidelijkt hoe die hercodering gebeurd is.

den 38,5%. Zowel in absolute cijfers als in percentages blijkt de groep van de midden-geschoolden het gemakkelijkste de weg naar de arbeidsmarkt te vinden. Het aandeel van de hogeschoolden dat aan het werk is, is groter dan het aandeel laaggeschoolden, maar in absolute aantallen zijn er meer laaggeschoolden aan de slag dan hogeschoolden (vgl. beide onderstaande figuren).

Figuur 11 De evolutie van de tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (absolute aantallen)

Figuur 12 De evolutie van de tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (%)

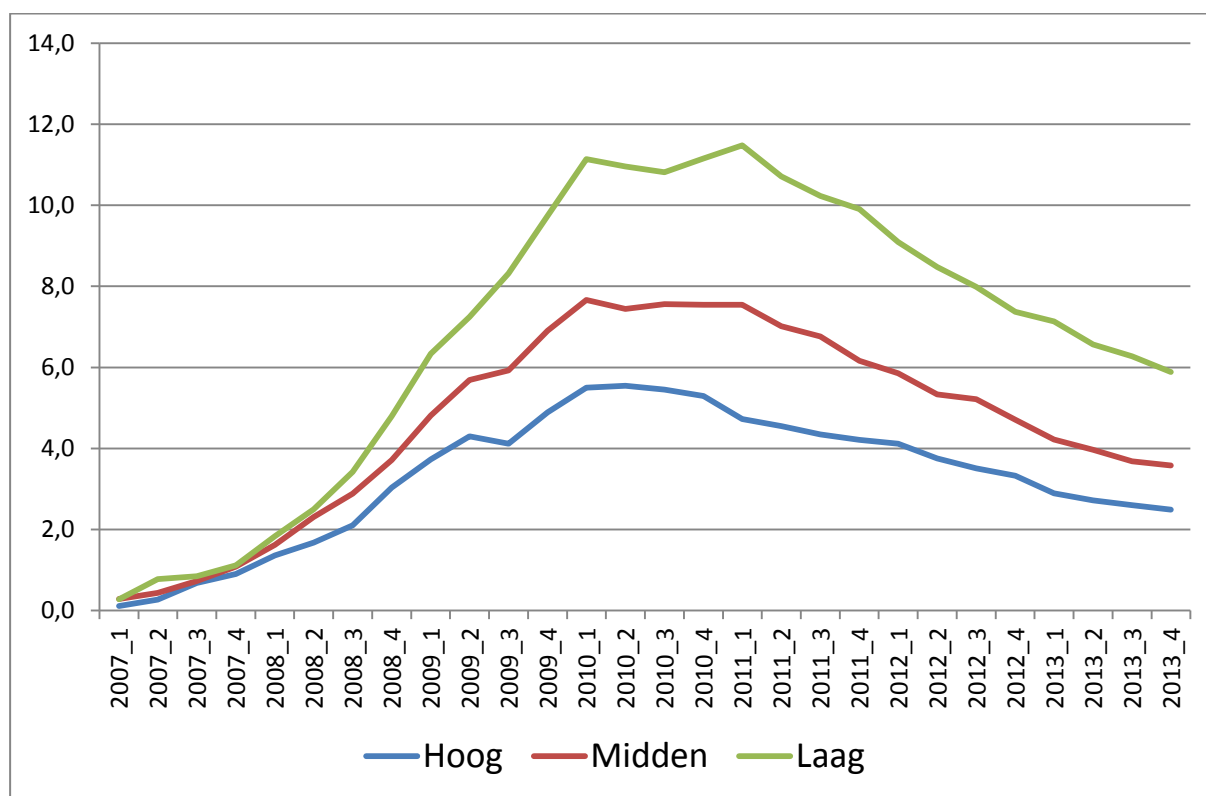

4.4.2 Leefloon

Een kruising van de gegevens met betrekking tot het onderwijsniveau en de nomenclatuurcode van het laatste kwartaal van 2013 leert verder dat er een omgekeerd evenredig verband is tussen het opleidingsniveau en de afhankelijkheid van leefloon. Gemiddeld krijgt (cijfers vierde kwartaal van 2013) 4,2% van de onderzoekspopulatie een leefloon. Voor de hogescholenden is dit 2,5%, voor de middengescholenden 3,6% en van de laaggeschoolden ontvangt 6% een leefloon.

De afhankelijkheid van OCMW uitkeringen vertoont een curvilineair effect. De hoogste waarden voor de bestudeerde populatie werden voor de hoog- en middengescholenden enerzijds en voor de laaggeschoolden anderzijds respectievelijk in het eerste kwartaal van 2010 en het eerste kwartaal van 2011 opgetekend. In het eerste kwartaal van 2010 was 5,5% van de hogescholenden en 7,7% van de middengescholenden afhankelijk van een leefloon. Eén jaar later werd voor de groep van de laaggeschoolden de hoogste waarde opgetekend: 11,5%.

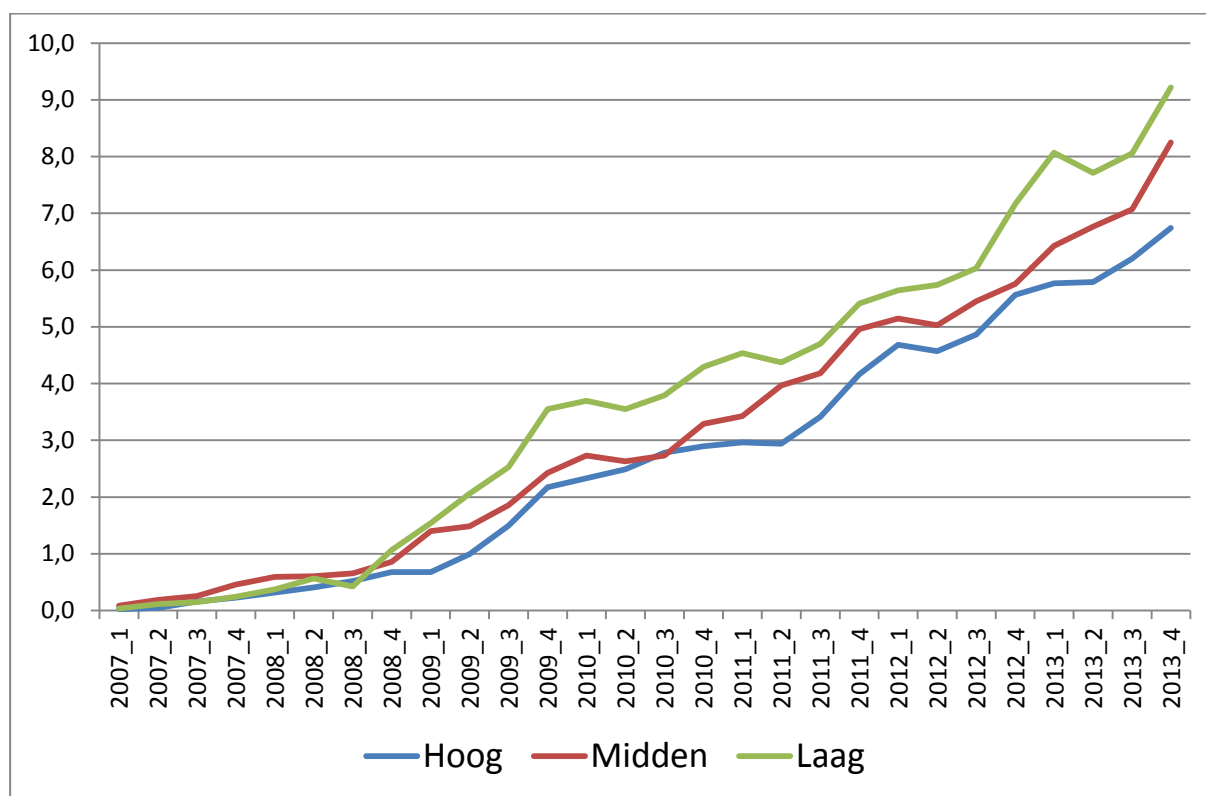
Figuur 13 De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens opleidingsniveau (%)

4.4.3 Werkzoekend

Op het einde van het laatste kwartaal van 2013 was 8,2% van de onderzoekspopulatie werkzoekend. Hier is het verband omgekeerd evenredig met het opleidingsniveau. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe kleiner het aandeel van de desbetreffende subgroep dat in de werkloosheid zit. Van de hooggeschoolden staat 6,8% geregistreerd als werkzoekende. Bij de middengespoolden is dit 8,3% en bij de laaggeschoolden 9,2%. We stellen een geleidelijke toename vast van het aantal en van het aandeel werkzoekenden. Om van een werkloosheidssteun te kunnen genieten dien je eerst gedurende een referentieperiode gewerkt te hebben. De tendensen lopen min of meer parallel voor de verschillende opleidingsniveaus, zij het dat de stijging groter is naarmate het opleidingsniveau daalt.

Figuur 14 De evolutie van het aandeel personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) in de werkloosheid volgens opleidingsniveau (%)

4.5 De socio-economische evolutie naar regio van herkomst

Een kruising van de gegevens met betrekking tot de herkomst en de nomenclatuurcode van het laatste kwartaal van 2013 geeft een zwak, maar significant verband (Cramer's $V = 0,10$; $p < 0,0001$). De nationaliteit van de onderzoekspopulatie werd hiervoor ingedeeld in vier herkomstgroepen: Europa (24%), Noord Afrika en de Arabische wereld¹⁰ (23%), Azië (23%) en een omvangrijke restgroep 'andere' (31%). Het gevonden verband uit zich op een aantal verschillende vlakken. Goed 4 op de 10 van de onderzoekspopulatie werkt (42,3%),¹¹ maar bij de subgroep 'Europa' is dit meer dan de helft (53%). Voormalige ingezetenen van landen uit Noord Afrika en de Arabische wereld zijn meer dan gemiddeld werkzoekend en personen afkomstig uit Azië minder.

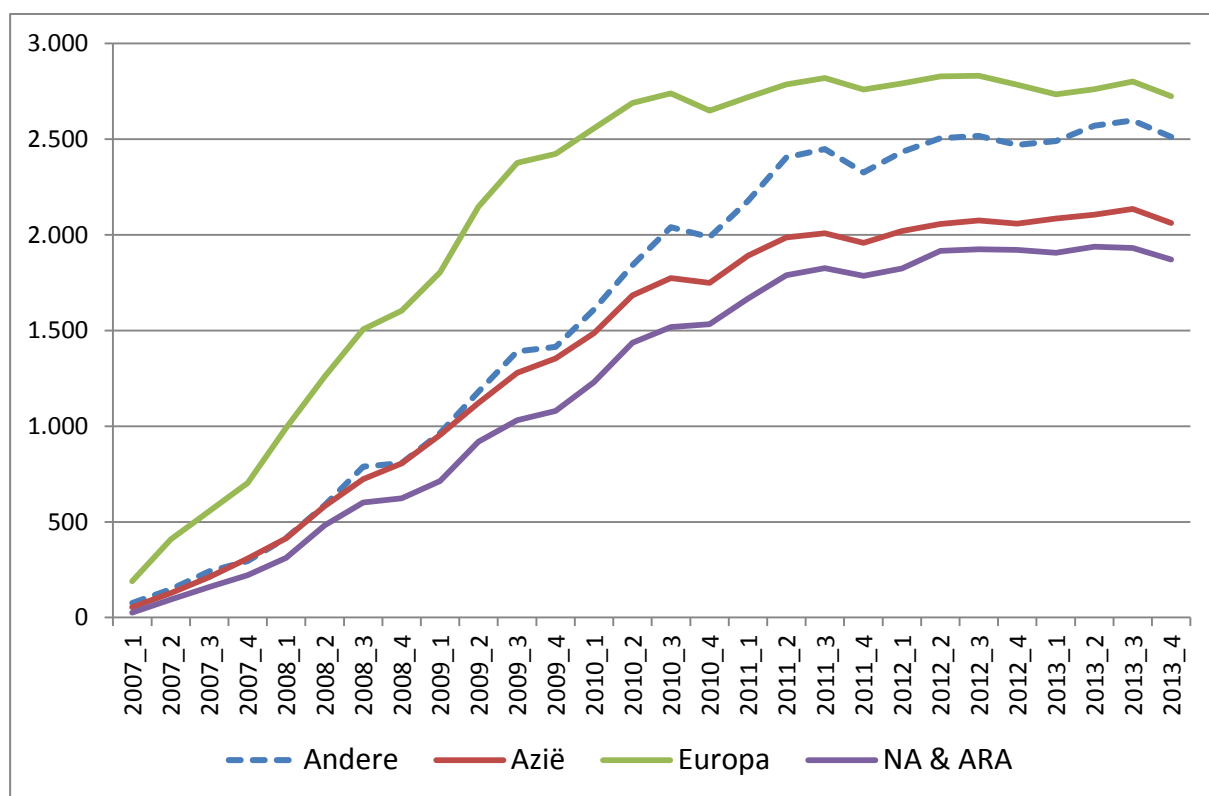
¹⁰ Onder Noord-Afrika en de Arabische wereld vallen Algerije, Bahrein, Egypte, Irak, Iran, Israël, Jemen, Jordanië, Koeweit, Libanon, Libië, Marokko, Mauritanië, Oman, Qatar, Saudi-Arabië, Syrië, Tunesië Verenigde Arabische Emiraten, Westelijke Sahara. Turkije werd ingedeeld bij Azië.

¹¹ De percentages voor wat de 'totale populatie' betreft kunnen verschillen omdat twee variabelen gekruist worden. Omdat het aantal ontbrekende waarden per variabele verschilt, verschilt ook de berekeningsbasis. Het aantal 'missing values' bedraagt voor de kruising van de variabelen Nomenclatuurcode en Regio van herkomst maar 71 tegenover 3 960 voor de kruising van nomenclatuurcode en opleidingsniveau.

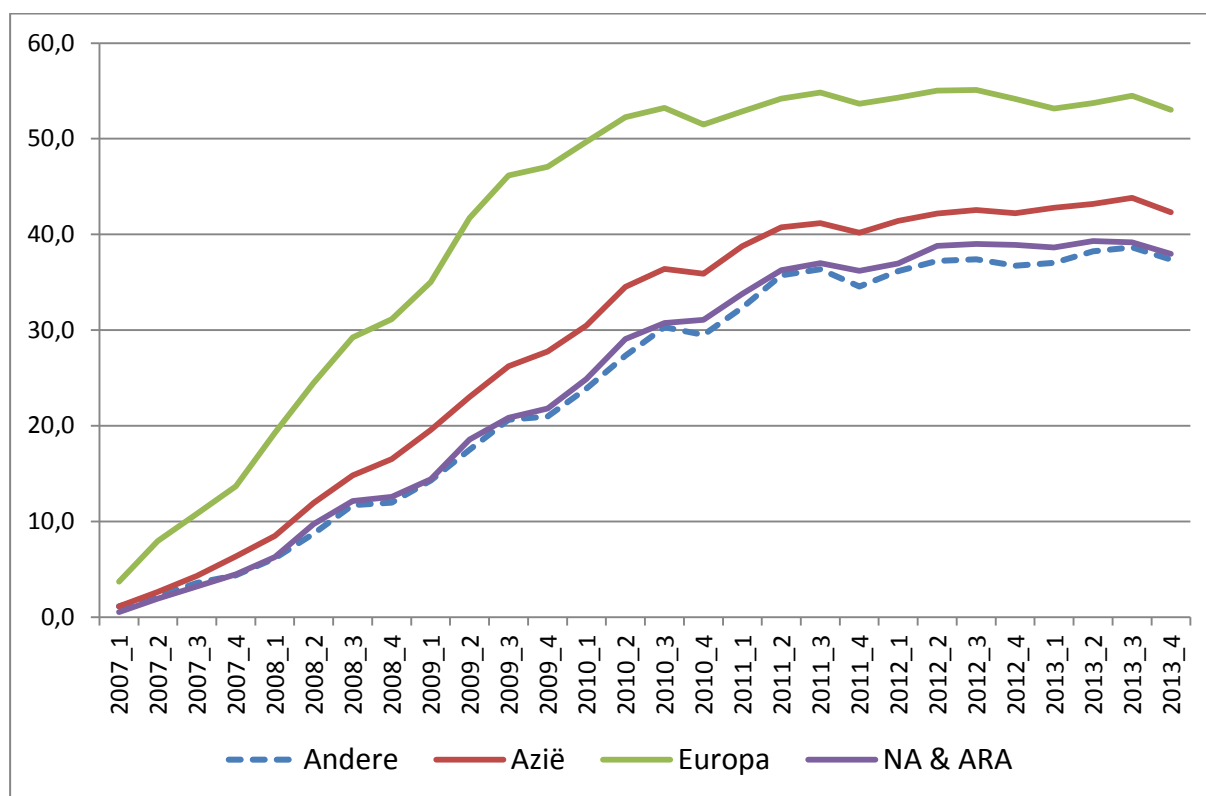
4.5.1 Werk

Zowel in absolute aantallen (figuur 15) als in relatieve aantallen (figuur 16) vormt de groep Europese staatsburgers de meest omvangrijke groep van de onderzoekspopulatie die actief is op de arbeidsmarkt. In absolute aantallen worden zij gevolgd door de heterogene groep 'Andere', de Aziaten en de personen met een achtergrond in het Noord-Afrika en de Arabische wereld. Wat betreft het relatieve aandeel is de volgorde gewijzigd. Proportioneel zijn de personen uit de restcategorie 'andere' het minst vertegenwoordigd op de arbeidsmarkt. Hun aandeel is sterk gelijklopend met het aandeel van personen afkomstig uit het Noord-Afrika en de Arabische wereld. In verhouding vinden de Aziaten iets beter de weg naar de arbeidsmarkt dan de vorige twee groepen (4 à 5% in het laatste kwartaal van 2013), maar zij blijven ruim 10% achter de Europese nieuwkomers uit het onderzoek.

Figuur 15 De evolutie van het aantal werkende personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) volgens regio van herkomst (absolute aantallen)

Figuur 16 De evolutie van het aandeel werkende personen (contingenten 2007, 2008 en 2009) volgens regio van herkomst (%)

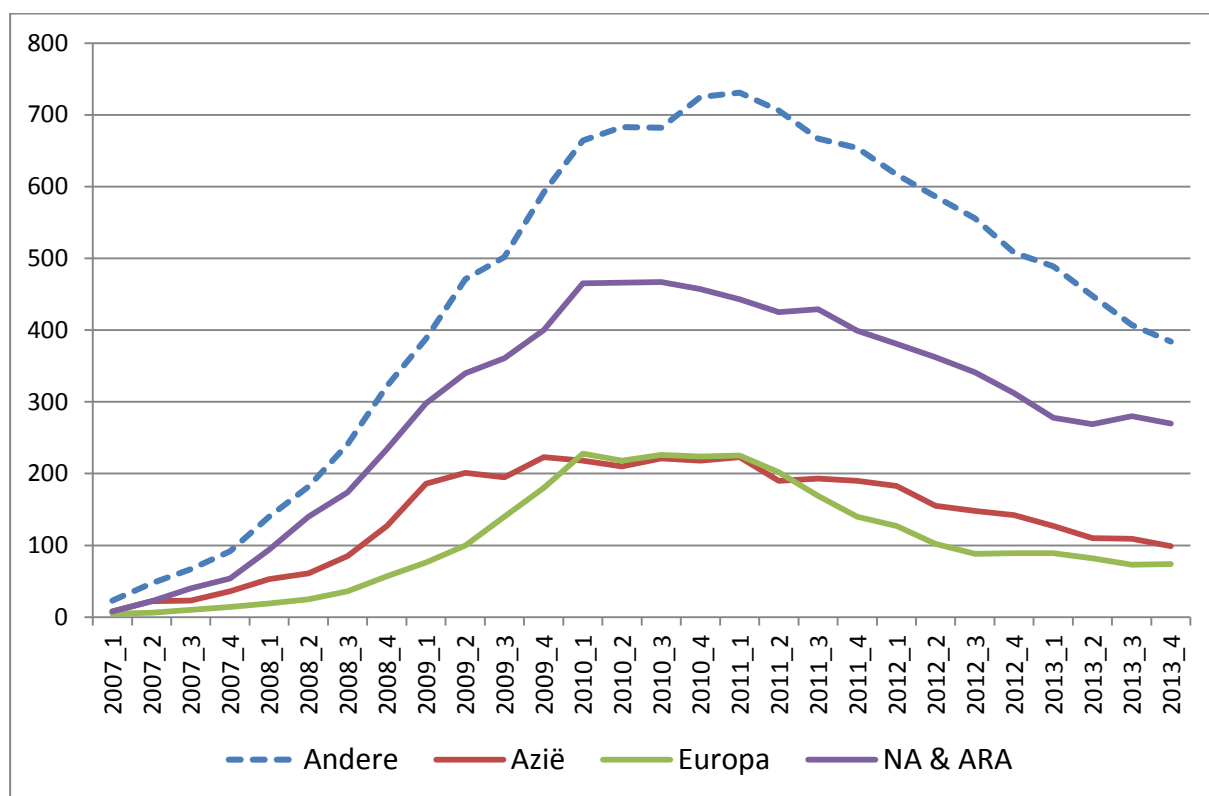
4.5.2 Leefloon

Een kruising van de gegevens met betrekking tot de regio van herkomst en de nomenclatuurcode van het laatste kwartaal van 2013 leert verder dat er een verband is tussen de regio van herkomst en de afhankelijkheid van leefloon. Gemiddeld krijgt (cijfers vierde kwartaal van 2013) 3,8% van de onderzoekspopulatie een leefloon.¹² De Europeanen en de Aziaten zijn minder dan gemiddeld afhankelijk van een leefloon (respectievelijk 1,4 en 2,0% van de subgroep). De restcategorie 'Andere' en de personen uit het Noord-Afrika en de Arabische wereld zijn met respectievelijk 5,7% en 5,5% iets meer dan gemiddeld afhankelijk van een leefloon.

De afhankelijkheid van OCMW uitkeringen vertoont een curvilineair effect. De hoogste waarden voor de bestudeerde populatie werden in absolute aantallen voor de restgroep 'Andere' opgetekend, gevolgd door de groep afkomstig uit het Noord-Afrika en de Arabische wereld. In absolute aantallen is de evolutie van de Europeanen en van de Aziaten redelijk gelijklopend, zij het dat de curve voor de Europeanen later stijgt en vroeger daalt dan deze van de Aziaten.

¹² Voor wat betreft de gemiddelde percentages waarmee vergeleken wordt, geldt dezelfde opmerking als in voetnoot 11.

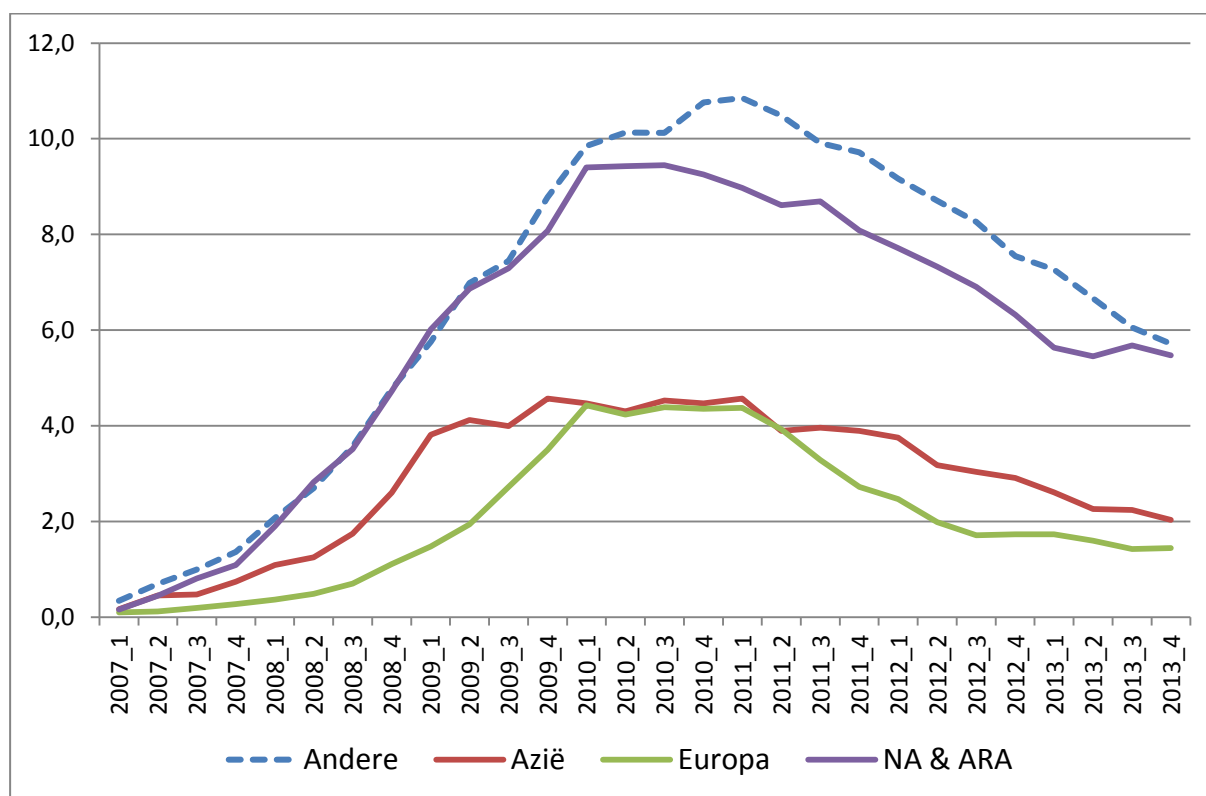
Figuur 17 De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (absolute aantallen)

Het aandeel van nationaliteitsgroep die een leefloon ontvangt is voor de groepen 'Andere' en 'Noord-Afrika en Arabische wereld' redelijk gelijklopend. De restgroep bereikt haar hoogste percentage in het eerste kwartaal van 2011. Dan is bijna 11% van deze subgroep afhankelijk van een OCMW. De groep personen met wortels in Noord-Afrika en de Arabische wereld piekt in het derde kwartaal van 2010. Dan is 9,4% van deze subgroep steun trekkend. Hun aandeel neemt in de kwartalen erna sneller af dan dat van de restgroep om in het 4de kwartaal van 2013 terug op min of meer hetzelfde niveau te eindigen.

Van het 2de kwartaal van 2010 tot het 4de kwartaal van 2011 pieken de beide andere groepen met waarden tussen 4,2 en 4,6%. Het aandeel van de Europeanen dat afhankelijk is van een leefloon daalt dan snel en bereikt vanaf het 2de kwartaal van 2012 een waarde van 2%. De Aziaten bereiken deze waarde maar op het 4de kwartaal van 2013.

Figuur 18 De evolutie van de afhankelijkheid van leefloon van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (%)

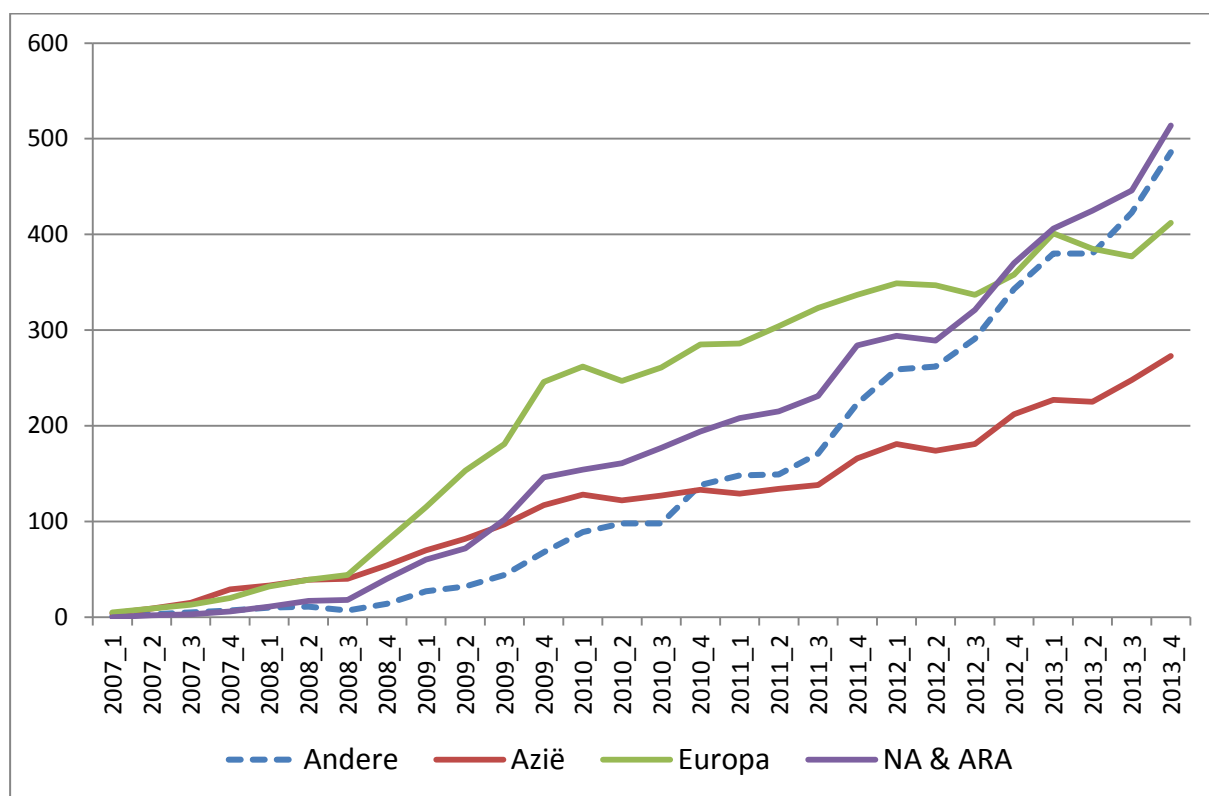

4.5.3 Werkzoekend

Een kruising van de gegevens met betrekking tot de regio van herkomst en de nomenclatuurcode van het laatste kwartaal van 2013 leert verder dat er een verband is tussen de regio van herkomst en het feit van werkzoekende te zijn. Gemiddeld is (cijfers 4de kwartaal van 2013) 7,82% van de onderzoekspopulatie werkzoekend.¹³ Voor alle nationaliteitsgroepen kan een over de tijd stijgende tendens vastgesteld worden. De manier waarop de stijging verloopt, is verschillend naargelang de nationaliteitsgroep. In absolute aantallen vormen de restgroep en de groep personen uit Noord Afrika en de Arabische wereld de meest omvangrijke groepen, gevolgd door de Europeanen en ver daarachter de Aziaten.

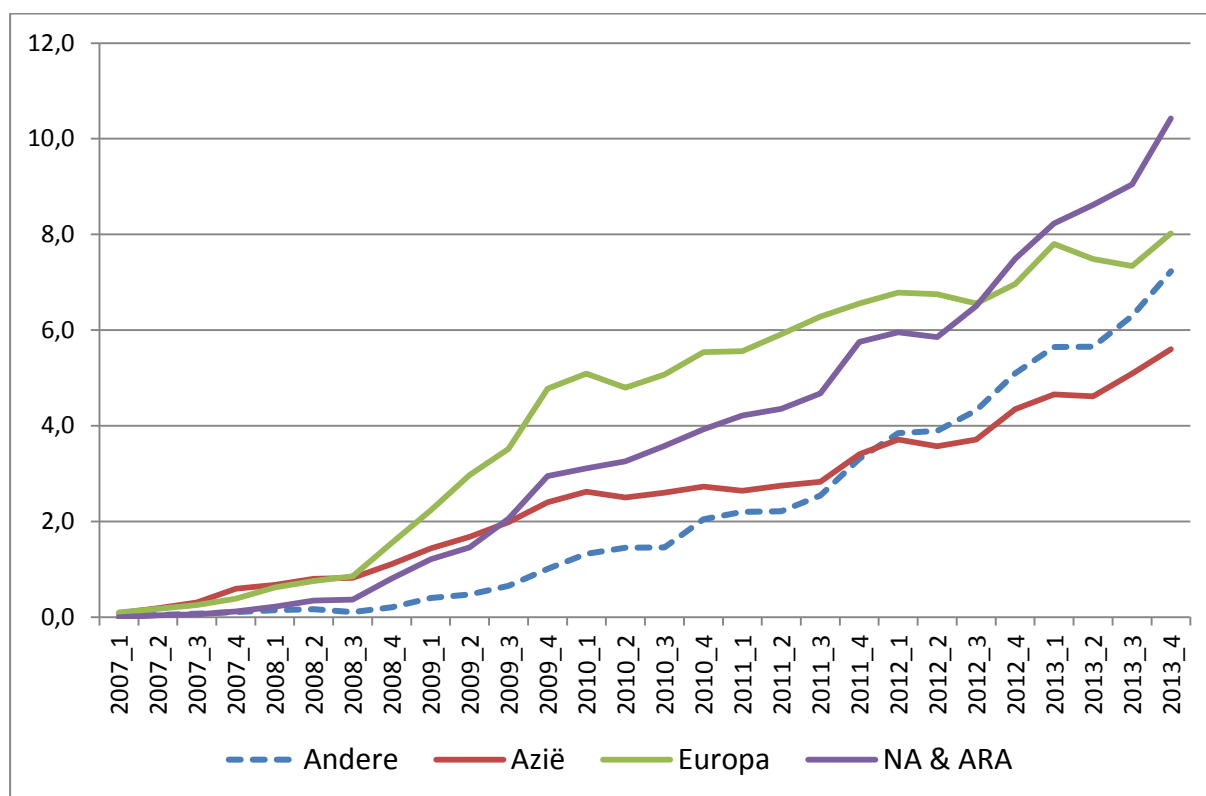
¹³ Voor wat betreft de gemiddelde percentages waarmee vergeleken wordt, geldt dezelfde opmerking als in voetnoot 11.

Figuur 19 De evolutie van de werkloosheid van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (aantallen)

Het aandeel werkzoekenden binnen een nationaliteitsgroep is het grootste in de groep personen afkomstig uit het Noord-Afrika en de Arabische wereld. Binnen deze nationaliteitsgroep is 10,5% werkzoekend op het einde van 2013. De subgroep Europeanen volgt, wat aandeel werkzoekende binnenin de subpopulatie betreft, op de tweede plaats: 8% van de Europeanen staat als werkzoekende geregistreerd. Het aandeel van de restcategorie werkzoekenden bedraagt 7,2% op het 4de kwartaal van 2013. Binnen de groep Aziaten is 5,6% opgetekend als werkzoekende.

Figuur 20 De evolutie van de werkloosheid van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens regio van herkomst (%)

4.6 De socio-economische evolutie naar enkele kenmerken van het inburgeringstraject

Er is informatie voorhanden over de afgelegde inburgeringstrajecten. Van het doelpubliek is geweten of ze al dan niet een contract getekend hebben, welk perspectief ze hebben, of ze een cursus maatschappelijke oriëntatie gevolgd hebben en of ze al dan niet een inburgeringsattest ontvangen hebben. Deze gegevens werden gekruist met de variabele die informatie bevat over de sociaaleconomische positie op het 4de kwartaal van 2013. Van personen die op dat ogenblik een attest hebben, wordt bijvoorbeeld nagegaan wat hun arbeidsmarkttraject is of hun traject als werkzoekende of als leefloontrekkende. Terwijl de variabelen die in de vorige hoofdstukken behandeld werden constant waren doorheen de hele bestudeerde periode, is dit voor deze variabelen niet het geval. Geslacht, geboortjaar of land van herkomst zijn onveranderlijk over de looptijd van het onderzoek. Het al dan niet een attest behaald hebben is dit niet. De personen van de bestudeerde contingenten 2007, 2008 en 2009 kunnen doorheen de doorlooptijd van de onderzochte periode een attest behaald hebben. In de analyse worden personen die bijvoorbeeld hun attest in de loop van 2010 behaald hebben en anderen die hun attest drie jaar later behaald hebben als éénzelfde categorie bekeken.

Tabel 3 Verband tussen trajectvariabelen en de socio-economische positie van de bestudeerde contingenten

Variabele	Cramer's V	Chisq
Inburgeringscontract	0,0846	<0,0001
Heeft MO gevolgd	0,0935	<0,0001
Inburgeringsattest	0,1565	<0,0001
Perspectief	0,1697	<0,0001

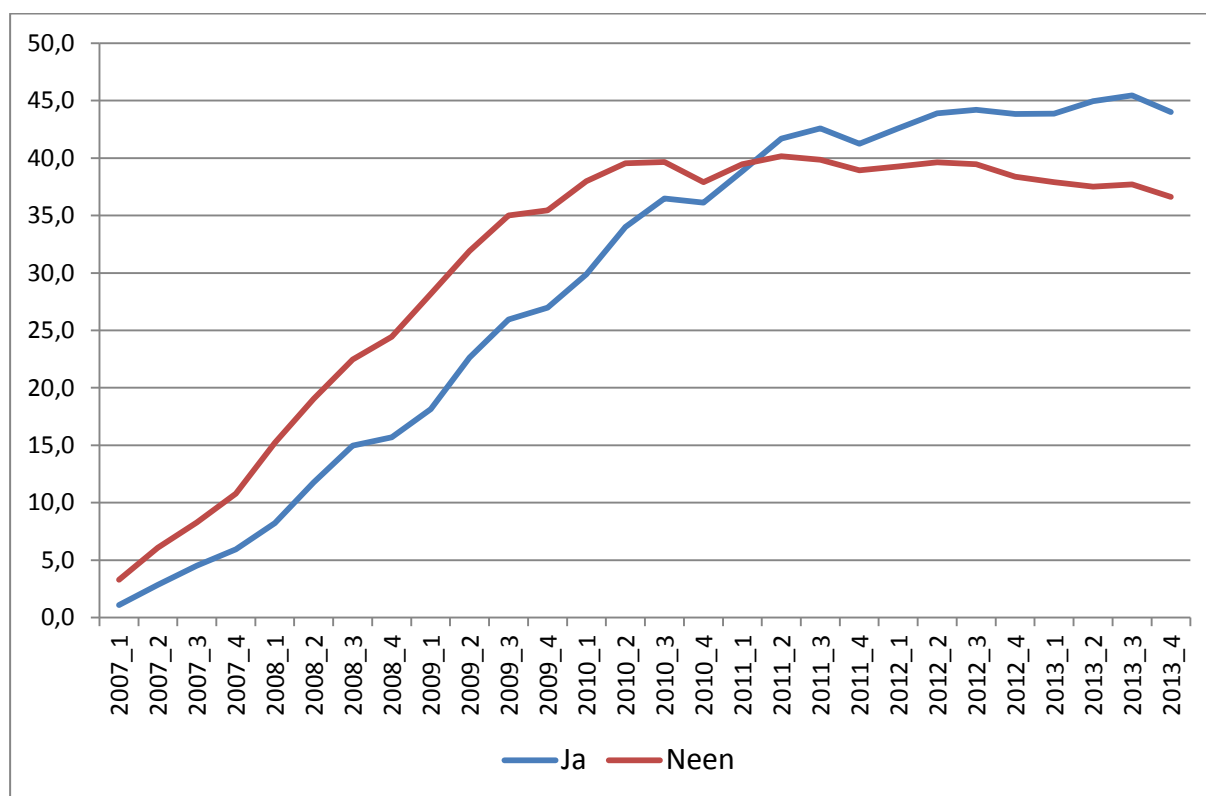
Er is een zeer licht positief verband tussen het hebben van een contract, het feit van de cursus maatschappelijke oriëntatie gevolgd te hebben en het feit van een attest gekregen te hebben enerzijds en het gegeven van werk te hebben anderzijds. Het aandeel personen die een contract hebben dat werk heeft is 2,8% groter dan gemiddeld; personen die de cursus MO gevolgd hebben zijn 1,7% meer dan gemiddeld aan de slag en van de mensen die een attest behaald hebben is 6,7% meer dan doorsnee aan het werk. De verschillen zijn zeer klein, maar statistisch significant.¹⁴

4.6.1 Al dan niet een inburgeringscontract

Indien er ingezoomd wordt op de evolutie op de arbeidsmarkt van de (in absolute termen eerder kleine) groep personen die geen contract getekend hebben, blijkt dat zij in de eerste jaren proportioneel iets meer aan het werk zijn dan personen die wel een contract getekend hebben. Het kantelmoment ligt in het eerste kwartaal van 2011. Vanaf dan zijn er proportioneel meer personen met een inburgeringscontract dan personen zonder inburgeringscontract aan het werk.

¹⁴ De gegevensbank waarmee gewerkt wordt, is omvangrijk, waardoor het significantieniveau vaak zeer lage p-waarden aanneemt.

Figuur 21 De evolutie van het aandeel werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar contract (%)

4.6.2 Het al dan niet MO gevolgd hebben

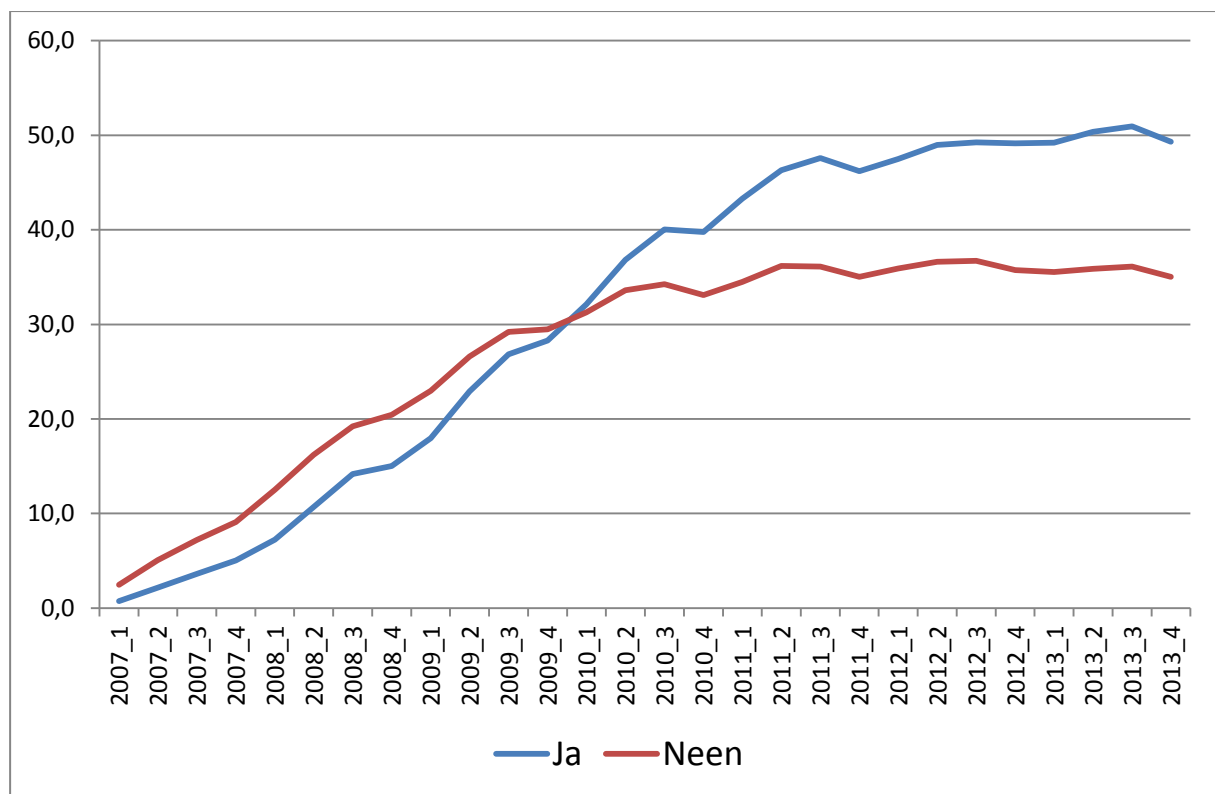
Uit een verdere focus op de evolutie op de arbeidsmarkt van de (in absolute termen kleine) groep personen die geen attest behaald hebben, blijkt opnieuw dat zij die geen MO gevolgd hebben in de eerste jaren proportioneel iets meer aan het werk zijn dan personen die wel MO gevolgd hebben. Het kantelmoment ligt opnieuw in het eerste kwartaal van 2011. Vanaf dan zijn er proportioneel meer personen die wel de cursus maatschappelijke oriëntatie gevolgd hebben aan het werk. Het feit dat de hier beschreven evolutie parallel loopt met de evolutie van het 'al dan niet een contract getekend te hebben' is evident, omdat op enkele tientallen personen na, iedereen die MO gevolgd heeft, ook een contract getekend heeft. De grafische weergave van dit verband, is zo goed als een kopie van de grafische weergave van de vorige paragraaf, en werd daarom niet weergegeven.

4.6.3 Al dan niet een attest

Uit een nadere blik op de evolutie op de arbeidsmarkt van de (in absolute termen kleinere) groep personen waarvan geregistreerd staat dat ze geen attest hebben, blijkt dat ook zij in de eerste jaren proportioneel iets meer aan het werk zijn dan personen die wel een attest hebben. Het kantelmoment ligt hier wel vroeger, namelijk in het 4de kwartaal van 2009. Omdat de populatie die als één groep bestudeerd wordt (de contingenten 2007, 2008 en 2009) pas volledig is vanaf het 4de kwartaal 2009, kan gesteld worden dat er propor-

tioneel steeds meer personen die een attest behaald hebben aan het werk zijn dan personen die geen attest behaald hebben. Van de personen die in de loop van de tijd een attest behaald hebben, is ongeveer de helft op het laatste kwartaal van 2013 aan het werk. Van de groep die geen attest behaald hebben is maar 35% aan de slag.

Figuur 22 De evolutie van het aandeel werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar attest (%)

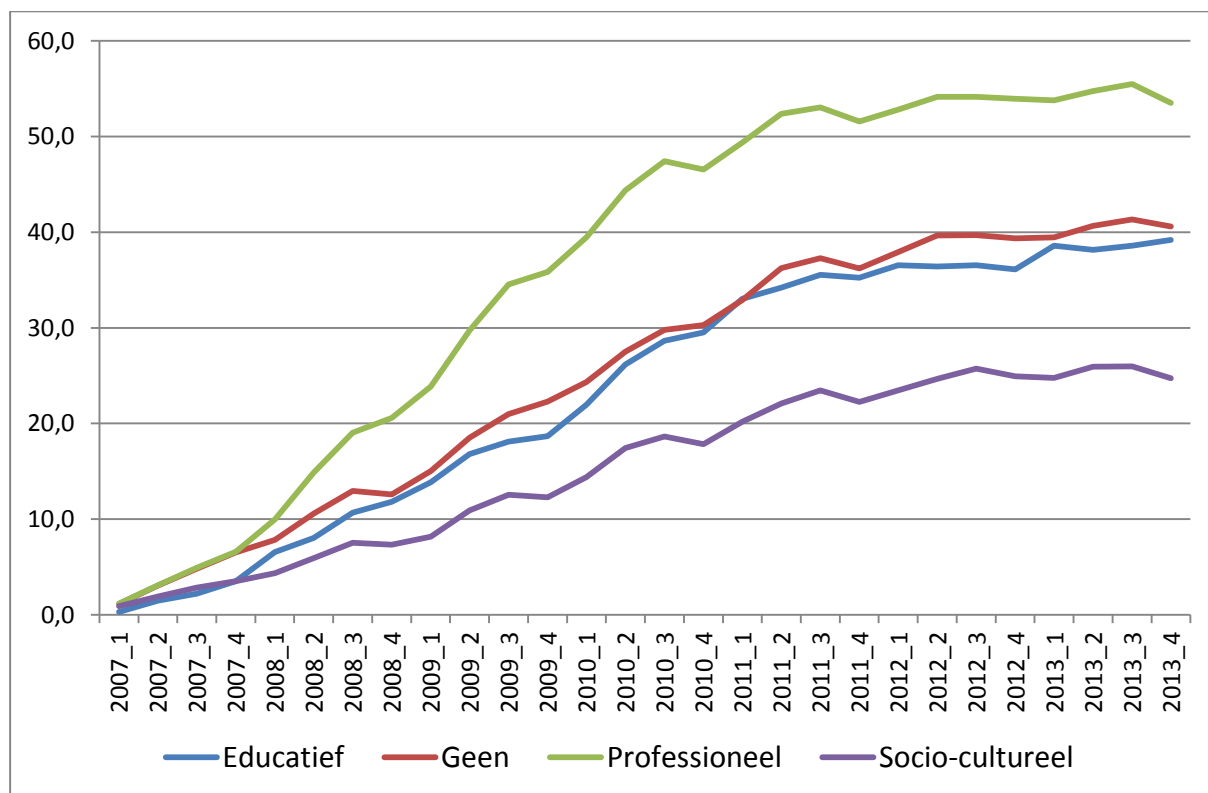
Een constante in de analyse van de figuren die de tijdsreeksen van het aandeel werkenden weergeven volgens het al dan niet hebben van een contract en het hebben van een attest, is dat in het begin van het traject diegene die geen contract hebben of geen attest, verhoudingsgewijs meer aan het werk zijn dan de nieuwkomers die wel een contract of een attest hebben. Een verklaring hiervoor is het *lock-in effect*. Uit evaluatiestudies met betrekking tot integratiebeleid in verschillende landen (Gonzalez Garibay & De Cuyper 2013) blijkt dat een deelname aan inburgeringsinitiatieven het zoeken naar een betrekking vertraagt en daardoor een negatieve impact heeft op de arbeidsmarktintegratie van nieuwkomers. Op lange termijn is het effect echter positief.

4.6.4 Perspectief

Bij de intake krijgen de nieuwkomers een perspectief aangemeten. Personen hebben een professioneel perspectief indien hun doel is om zo snel mogelijk op de arbeidsmarkt te komen. Personen die (verder) willen studeren krijgen een educatief perspectief. Mensen die om bepaalde redenen niet kunnen of willen toegeleid worden naar de arbeidsmarkt

(bijvoorbeeld de keuze om thuis te blijven bij jonge kinderen of het verzorgen van een zieke persoon) krijgen een socio-cultureel perspectief en voor sommige personen is er (nog) geen perspectief bepaald. De helft van de personen in de onderzoekspopulatie heeft een professioneel perspectief (49%), ruim een kwart (28%) heeft (nog) geen perspectief en één op vijf (20%) heeft een socio-cultureel perspectief. Het educatief perspectief is het minste vertegenwoordigd: amper 3% van de onderzoekspopulatie wenst verder te studeren. Het verband dat (op het einde van het 4de kwartaal van 2013) kan gevonden worden, is niet sterk (Cramer's $V = 0,18$), maar significant. Meer dan zes op de tien (61,1%) van de personen uit de doelgroep die werken hebben een professioneel perspectief, maar ook een kwart van de werkende mensen behoort tot de categorie '(nog) geen perspectief' en 11% van de werkenden heeft een socio-cultureel perspectief. *Wanneer we de populatie bekijken vanuit het perspectief blijkt dat maar 1 op de 2 van de mensen met een professioneel perspectief aan de slag zijn.* Van de groep zonder gedefinieerd perspectief werkt 36,2%. De procentuele verhoudingen van de verschillende socio-economische posities is voor de erg kleine groep met een educatief perspectief gelijklopend met de groep zonder. Van de personen met een socio-cultureel perspectief is 22,5% aan het werk. De perspectiefbepaling heeft niet de voorspellende waarde die ervan verwacht zou kunnen worden.

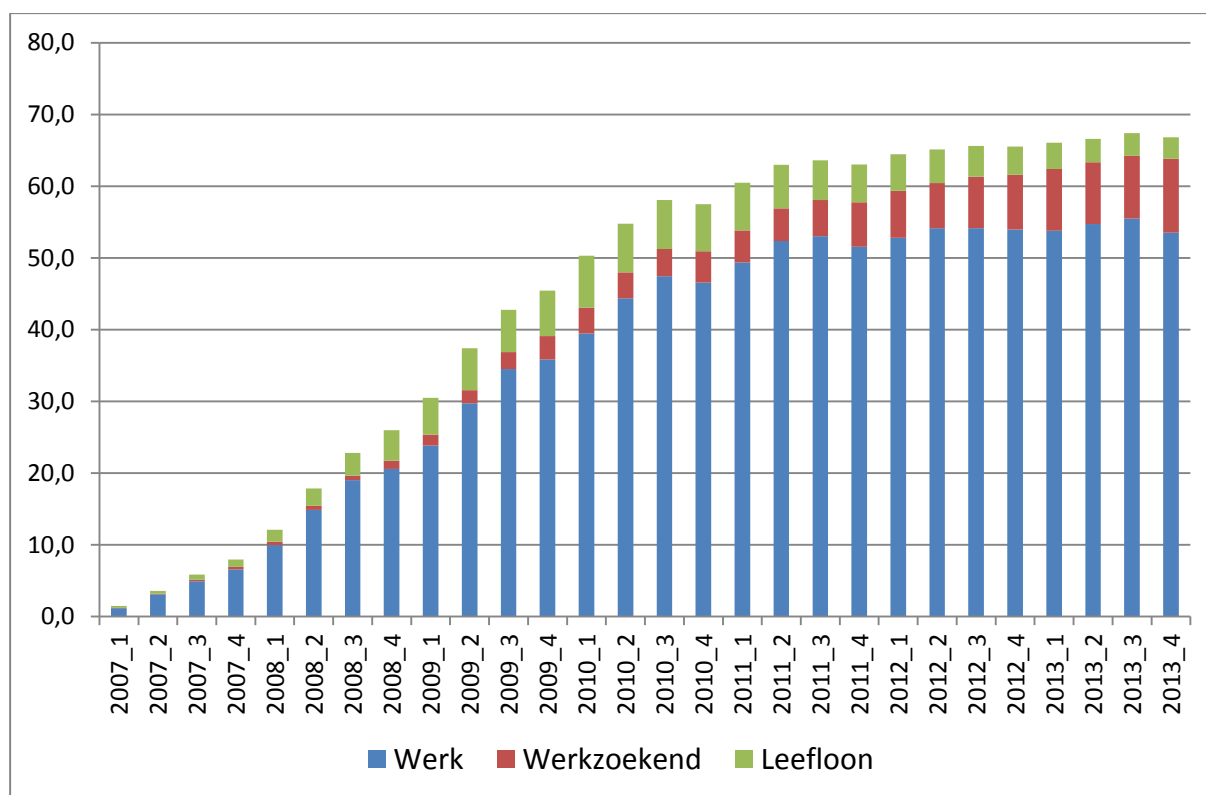
Figuur 23 De evolutie van tewerkstelling van de contingenten 2007, 2008 en 2009 naar perspectief (%)

De verhoudingen tussen de verschillende groepen met betrekking tot werkloosheid zijn van dezelfde grootteorde als de verhoudingen met betrekking tot werk.

Indien we terug inzoomen op de groep met een professioneel perspectief zien we een gestage groei over de tijd van het aandeel personen met een professioneel perspectief dat werkt. Ook de werkloosheid neemt voor deze groep toe tot een goede 10% in het laatste kwartaal van 2013. De afhankelijkheid van een leefloon neemt de eerste jaren eveneens geleidelijk toe tot 7,2% in het eerste kwartaal van 2010, een percentage dat op dat moment exact het dubbele is van het aandeel personen van de subgroep met een professioneel perspectief in de werkloosheid. Het aandeel personen van deze subgroep met een OCMW uitkering daalt vervolgens terug om op het laatste kwartaal van 2013 nog 3 procent te bedragen. Opgeteld zijn de werkenden, de werkzoekenden en de personen afhankelijk van een leefloon goed voor 67%. Van ruim een kwart van de personen met een professioneel perspectief (29%) is niet geweten welke socio-economische positie ze bekleeden. De databank van de KSZ geeft hierover geen informatie.

Figuur 24 De evolutie van de socio-economische positie van personen met een professioneel perspectief (cumulatieve percentages)

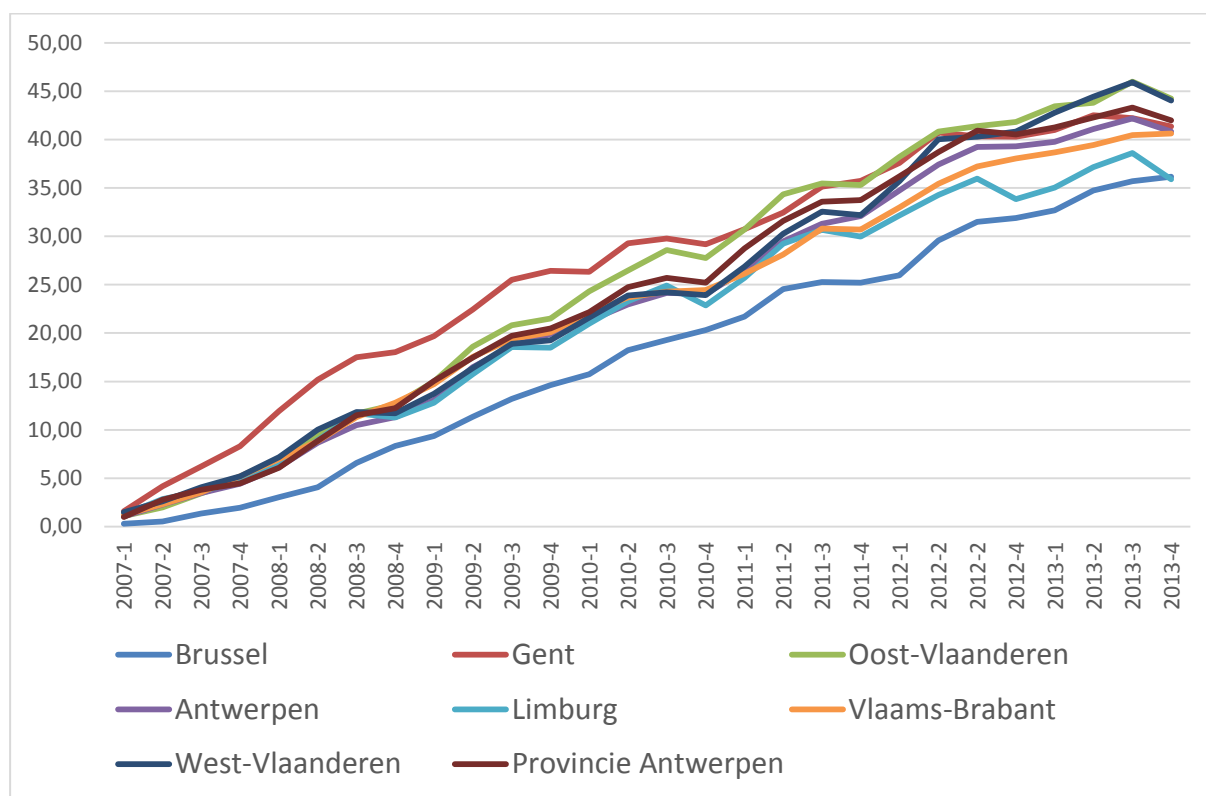
4.7 De arbeidsmarktparticipatie van nieuwkomers vanuit regionaal perspectief

De socio-economische positie van de nieuwkomers kan ook in verband gebracht worden met variabelen op een ander niveau zoals de geografische context. Nieuwkomers en hun positie in het sociaaleconomisch bestel kunnen bekeken worden vanuit het eerste centrum waar ze aangemeld werden. Indien deze variabele gekruist wordt met de variabele die informatie geeft over de socio-economische positie, wordt opnieuw een zeer licht, maar

significant verband gevonden (Cramer's $V = 0.0826$; $p = <.0001$). Wat daarbij opvalt is dan het OHB Brussel zich onderscheid van de andere onthaalbureau 's: veel meer personen dan gemiddeld die een leefloon trekken hebben het OHB Brussel als eerste centrum van aanmelding. Van alle personen in de bestudeerde contingenten die een leefloon trekken, heeft een kwart het OHB Brussel als eerste centrum van aanmelding, terwijl het OHB Brussel maar voor 7,8 van de nieuwkomers staat. Bij de werkende personen springen het OHB Brussel en het OHB Limburg er uit. Het aandeel personen dat werkt ligt voor beide onthaalbureaus substantieel lager dan bij de andere onthaalbureaus. Bij de werkzoekenden springt het OHB Antwerpen er uit: bij 31,8% van alle werkzoekenden staat het OHB Antwerpen geregistreerd als eerste centrum van aanmelding. Dit hoger aandeel is voor het grootste deel te verklaren door het totale aandeel van het OHB Antwerpen: 29,8% van de onderzoekspopulatie staat geregistreerd onder het OHB Antwerpen, dat naar aantal cliënten groter is dan de drie volgende samen (OHB provincie Antwerpen (12,1%), OHB Limburg (12,0%) en OHB Gent (10,8%)).

De gegevens met betrekking tot de positie op de arbeidsmarkt kunnen ook over de tijd proportioneel bekeken worden voor de verschillende onthaalbureaus. Over de tijd neemt in alle bureaus het aantal werkende personen gestaag toe. De toename verloopt redelijk parallel, al valt het op dat het aandeel tewerkgestelden van het OHB Brussel over de hele loopperiode onder dat van de andere onthaalbureaus blijft. Omgekeerd ligt het aandeel van het onthaalbureau Gent in de eerste jaren systematisch boven dat van de andere onthaalbureau 's, om in de laatste kwartalen door Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Antwerpen ingehaald te worden. Procentueel is het verschil in aantal tewerkgestelde nieuwkomers tussen de hoogst scorende onthaalbureaus (Oost- en West-Vlaanderen) en het laagst scorende onthaalbureau (OHB Brussel) een acht procent.

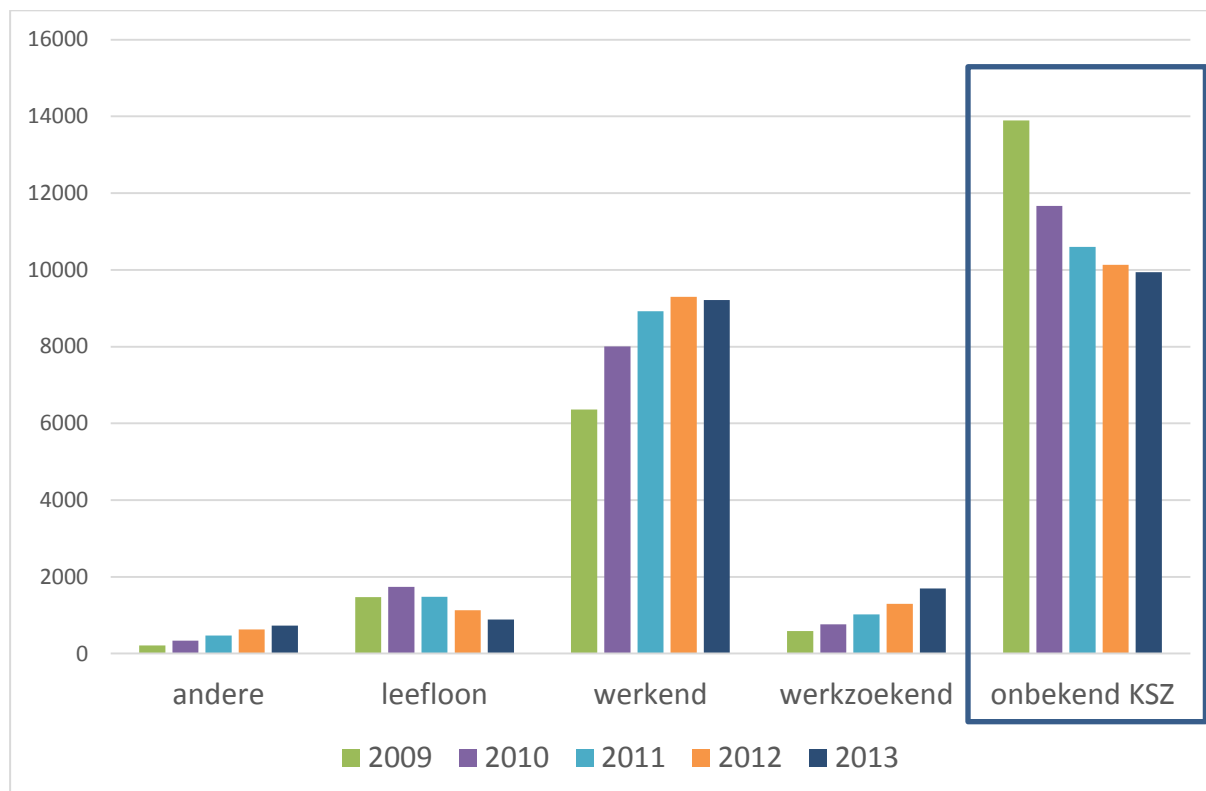
Figuur 25 De evolutie van de aantallen werkenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 volgens centrum van eerste aanmelding (%)

4.8 De analyse van personen waarvoor het datawarehouse arbeidsmarkt van de KSZ geen data heeft (nomenclatuurcode)

Van een groot aandeel van de personen die zich aangemeld hebben, is er geen informatie voorhanden over hun socio-economische positie. Dit betekent dat ze niet te vinden zijn in de RSZ statistieken, niet in de RVA statistieken, enzovoort. Deze personen bevinden zich in het land, maar werken niet, zijn niet werkloos, niet terug te vinden in de invaliditeit, ... De groep die onbekend is voor de KSZ, verkleint doorheen de tijd: waar er op de laatste dag van het laatste kwartaal van 2009 (op dat moment is iedereen van de drie bestudeerde contingenten in het land) 'slechts' 28% van de bestudeerde populatie aan het werk is en er van 62% niets geweten is, stijgen en dalen deze percentages tot respectievelijk 41% werkenden en 45% onbekenden in het laatste kwartaal van de bestudeerde periode. De afname van het aantal onbekenden is substantieel (en vertraagt sterk doorheen de tijd), maar het aantal onbekenden blijft met 44% erg hoog.

Figuur 26 De socio-economische positie van de contingenten 2007, 2008 en 2009

* Het aantal onbekenden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 t.o.v. de andere gekende socio-economische posities (4de kwartaal 2013)

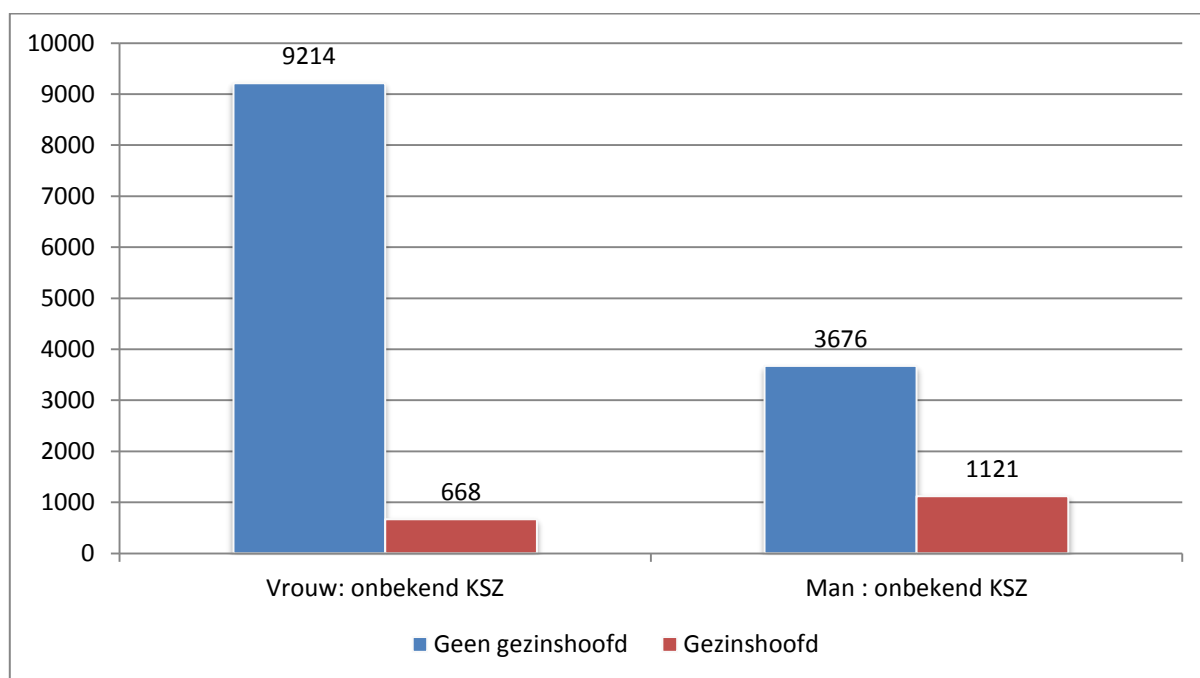
Van een groot aandeel van de personen die zich aangemeld hebben, is er geen informatie voorhanden over hun socio-economische positie, maar er zijn wel een aantal profielgegevens beschikbaar die toelaten een beperkt beeld te schetsen van deze personen.

Van de totale geanalyseerde bevolking is 44% man en 56% vrouw (laatste kwartaal 2013). Van bijna de helft van de populatie (47%) is niet geweten welke socio-economische positie ze innemen, geoperationaliseerd door de nomenclatuurcode van de KSZ. Ze zijn 'onbekend'. De verhouding tussen beide geslachten en de socio-economische positie is significant ($p < 0,0001$) en hangt relatief sterk samen (Cramer's $V = 0,2134$). Dit heeft onder meer te maken met de groep 'onbekenden', die samengesteld is uit één derde mannen en twee derde vrouwen. De traditionele genderverhoudingen kunnen een deel van de verklaring geven. Mannen zijn, vooral bij de migrantenpopulatie veel sterker vertegenwoordigd op de arbeidsmarkt dan vrouwen. De hypothese kan geformuleerd worden dat dit voor de nieuwe migranten die voorwerp uitmaken van deze studie eveneens geldt. Een analyse van de positie in het gezin zou dit moeten kunnen aantonen. In het databestand heeft elke persoon een **'referentiepersoon'**. Het geanalyseerde bestand is op een zodanige wijze samengesteld dat kan nagegaan worden wie de referentiepersoon is. Bij een gezin met kinderen heeft iedereen een uniek identificatienummer en daarnaast een identificatienummer van de referentiepersoon binnen het gezin of samenlevingsgroep. Bij zowel gezins-

hoofden als alleenstaanden (gezinshoofd van een éénpersoonsgezin) zijn beide identificatienummers gelijk, wat het mogelijk maakt de gezinshoofden uit het bestand te onderscheiden van de anderen. Bij een eerder traditionele rolverdeling kan er immers vanuit gegaan worden dat een mogelijke verklaring van het ontbreken van gegevens bij de KSZ het gevolg is van een niet-participatie aan de arbeidsmarkt van één partner, meestal de vrouw. Indien er geen enkele ambtelijke registratie is (werk, werkloosheid, leefloon, ziekte, pensioen, ...) zijn er geen gegevens voorhanden. Twaalf procent is gezinshoofd; de overige 88% is geregistreerd met iemand anders als een referentiepersoon, als hoofd van het huishouden. Opgedeeld naar geslacht zijn de verschillen nog groter: 7% van de vrouwen waarvoor arbeidsmarktinformatie ontbreekt is gezinshoofd; 93% niet. Bij de mannen is dit een 23-77% verhouding. Van de personen die als gezinshoofd kunnen beschouwd worden, is bijna twee derde man (62,7%) en een klein derde vrouw (37,3%).

Welke positie in het huishouden opgenomen wordt, kan nagegaan worden aan de hand van de **LIPRO** code. Opvallend is dat bij de mannelijke bevolking 45% de LIPRO code 'Andere' krijgt, wat onder meer de personen waarvoor alle informatie ontbreekt opgekleefd krijgen. Bij de vrouwen is dit 21,5%. Gecumuleerd is 55% van de vrouwen die geen gezinshoofd zijn, gehuwd met kinderen (45%) of gehuwd zonder kinderen (11%). Bij de mannen is dit voor dezelfde categorie respectievelijk 11% en 6%. Er kan verondersteld worden dat een substantieel aandeel van de personen waarvan de socio-economische positie onbekend is ofwel niet geregistreerd wordt omdat ze niet aan de arbeidsmarkt participeren omwille van familiale omstandigheden, of omdat ze de weg naar de formele arbeidsmarkt en de sociale zekerheid nog niet gevonden hebben en daardoor onder de radar blijven.

Figuur 27 Personen waarvan de socio-economische positie bij de KSZ onbekend is naar geslacht en gezinspositie (absolute aantallen)

* Familiale situatie (gezinshoofd of niet) naar geslacht

Een vreemde vaststelling bij een analyse van de ontbrekende gegevens van de totale onderzoekspopulatie op het laatste kwartaal van de bestudeerde periode, is dat er geen noemenswaardig verband gevonden kan worden gevonden tussen het jaar van de aankomst in België en het ontbreken van gegevens in de KSZ. Over de hele periode waarvoor cijfers beschikbaar zijn, blijft de genderverdeling steeds ongeveer één derde tegenover twee derde. Te verwachten valt dat de aantallen waarvoor per cohorte informatie ontbreekt wel zal afnemen naarmate in de tijd verdergaan wordt.

4.9 De evolutie van de socio-economische positie van aangemelde nieuwkomers: vaststellingen en conclusies

Voor de tijdsreeksen werd gefocust op de personen die respectievelijk in 2007, 2008 en 2009 naar België gemigreerd zijn. Voor deze groepen werden tijdsreeksen aangemaakt waarbij steeds andere achtergrondvariabelen centraal gesteld werden. De tijdsreeksen zijn niet de evoluties van de individuele migranten doorheen de tijd, maar een reeks foto's – per kwartaal – van de sociaaleconomische situatie die achter elkaar geplaatst worden. Aan de figuren is te zien dat er een zeker 'ruis' zit op de data. De gegevens van de nomenclatuurcode op basis waarvan de tijdsreeksen gemaakt zijn, worden per kwartaal geleverd en zijn afkomstig van de verschillende instellingen van de sociale zekerheid. Zij worden gecontroleerd en samengevoegd door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Het jaar van aankomst is afkomstig uit de kruispuntbank Inburgering. Van sommige perioden is voor enkele personen reeds socio-economische informatie te vinden in de kwartalen vóór het vermelde instroommoment. Omdat het kleine aantallen betreft, is ervoor geopteerd de

gegevens van de KSZ te laten prevaleren (indien er bijvoorbeeld RSZ gegevens voorhanden zijn, kan ervan uitgegaan worden dat de persoon gewerkt heeft en dus daadwerkelijk in het land vertoefde).

Uit de analyses van de tijdsreeksen kunnen een aantal conclusies getrokken worden met betrekking tot de trajecten naar werk en met betrekking tot andere trajecten en/of fasen doorheen het sociale zekerheidssysteem zoals de trajecten door de OCMW's en door de werkloosheid.

Wat **werk** betreft valt het op dat er de eerste 12 kwartalen een sterke stijging is van het aantal nieuwkomers dat een positie vindt op de arbeidsmarkt. Deze stijging is in die zin evident omdat dat de bestudeerde groep in die periode aangroeit. Achteraf houdt de stijging aan, maar is ze minder strekt. Een opvallend gegeven is dat elk vierde kwartaal het aandeel tewerkgestelde personen enkele procentpunten vermindert. Deze tendens wordt veroorzaakt door de mannelijke bevolking. Bij de vrouwen in de onderzoekspopulatie verloopt de stijging geleidelijk, vrijwel zonder terugval. De trajecten naar werk, uitgedrukt als het aandeel personen van de onderzoekspopulatie dat elk kwartaal bijgevoegd wordt bij de al werkende populatie, is vergelijkbaar voor de verschillende contingenten, zij het dat het contingent 2009 iets minder hoog scoort dan de contingenten 2007 en 2008. Mogelijk is de veranderde arbeidsmarkt na de crisis van 2008 hiervoor een gedeeltelijke verklaring.

Het aandeel van de onderzoekspopulatie in de **werkloosheid** is klein, maar stijgt naarmate de tijd vordert. Op het einde van het laatste kwartaal van 2013 was 8.2% van de onderzoekspopulatie werkzoekend. Het beeld van de werkloosheid is deels complementair met dat van de tewerkstelling. De vaststelling dat mannen meer in conjunctuurgevoeligere sectoren aan de slag zijn dan vrouwen, uit zich ook in het gegeven dat het aandeel mannen in de werkloosheid elk vierde kwartaal lichtjes stijgt. Het verband tussen werkloosheid en het opleidingsniveau is omgekeerd evenredig: hoe hoger het opleidingsniveau, hoe kleiner het aandeel van de desbetreffende subgroep dat in de werkloosheid vertoeft.

Het aantal personen uit de onderzoekspopulatie dat een **leefloon** krijgt is maar een fractie van het aantal personen dat op de arbeidsmarkt actief is. Op een tijdsas gezet, blijkt dat het lijndiagram dat het aantal leefloontrekkers per kwartaal weergeeft, curvilineair is. Er is een sterke stijging tot het 9de à 10de kwartaal, waarna een geleidelijke afname volgt. Er zijn verschillen vast te stellen tussen de contingenten. Het contingent 2009 piekt hoger en daalt sneller. Het contingent 2007 piekt minder hoog, maar daalt geleidelijker dan de andere contingenten. De verschillen tussen de contingenten zijn echter niet groot en betreffen steeds slechts enkele tientallen personen. Het verschil tussen de best scorende en de slechtst scorende van de drie vergeleken contingenten betreft bijvoorbeeld slecht 69 personen. Er zijn ook genderverschillen waar te nemen. De curve die het aandeel mannen

bij een OCMW weergeeft, stijgt sneller en piekt hoger dan deze van de vrouwen, maar daalt sneller. In het begin van het traject is het leefloon een iets meer mannelijke aangelegenheid. Naarmate de tijd verstrijkt, wordt het leefloon een meer vrouwelijke aangelegenheid.

Een belangrijke vaststelling bij de analyse van de data is dat er een grote groep **onbekend** blijft, ook na verloop van tijd en dus op geen enkele wijze op een formele manier participeert op de arbeidsmarkt.

5. FOCUS OP WERK: DE AANGEMELDE NIEUWKOMERS OP DE ARBEIDSMARKT

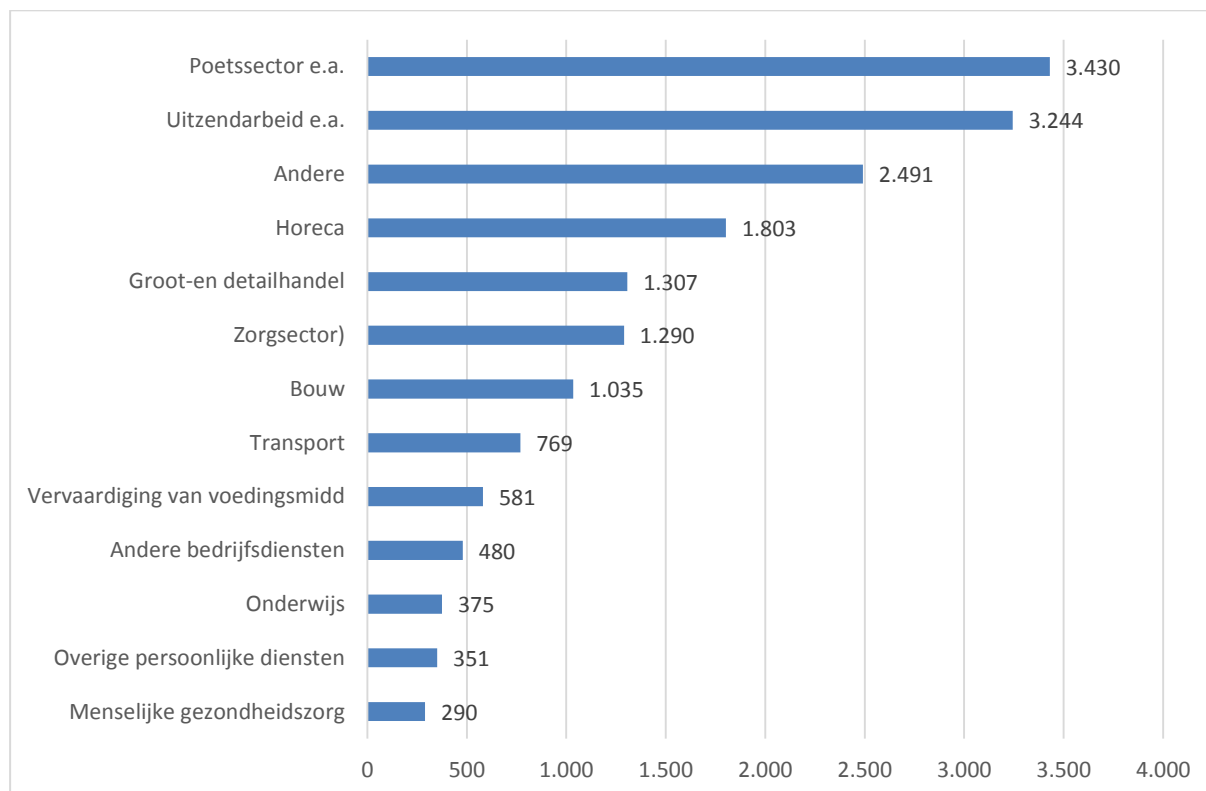
De onderzoekspopulatie vindt langzaam haar weg naar de arbeidsmarkt. Kwartaal na kwartaal stijgt het aandeel van de nieuwkomers dat door de RSZ geregistreerd is als werkend. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de **kenmerken van het werk**, in de mate dat dit mogelijk is aan de hand van gegevens uit administratieve databanken. De onderzoeksvraag die centraal staat in dit hoofdstuk is de vraag *wat de kenmerken van het werk zijn? In welke sectoren werkt men, onder welk regime en hoe duurzaam is de tewerkstelling?*

De onderzoekspopulatie in dit hoofdstuk zijn alle aangemelde personen die op het 4de kwartaal van 2014 aan het werk zijn. Het betreft 17 594 personen. In dit hoofdstuk is het mogelijk om met data van 2014 te werken omdat de RSZ data in tegenstelling tot sommige andere data die in dit rapport werden gebruikt, wel voor 2014 ter beschikking gesteld werden.

5.1 De sector van tewerkstelling

Aan de hand van de NACE codes kan nagegaan worden in welke sectoren de onderzoekspopulatie actief is. Figuur 28 geeft het beeld van de belangrijkste sectoren waarin de nieuwkomers actief zijn. Voor de onderzoekspopulatie is de sector waarin de meeste mensen aan de slag zijn de onderhoudssector (NACE code 81), gevolgd door de uitzendsector (NACE code 78) en de Horeca (Nace codes 55 en 56). Bijna één op vijf van de werkende personen in de onderzoekspopulatie is actief in de onderhoudssector (20%); iets minder mensen zijn actief in de uitzendsector (19%). De horeca volgt met 10% tewerkstelling al op enige afstand.

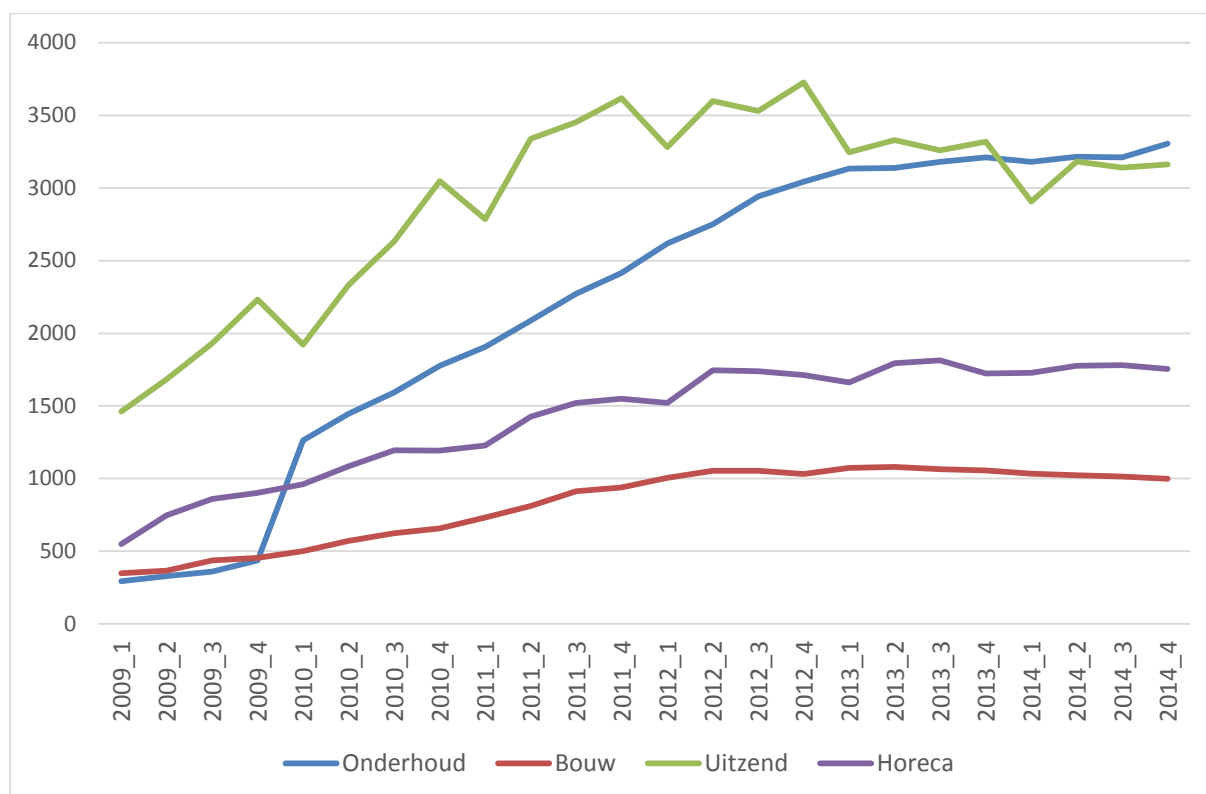
Figuur 28 De 12 belangrijkste sectoren van tewerkstelling evolutie en de restcategorie 'Anderen'

* De aantallen tewerkgestelden van de onderzoekspopulatie (4 de kwartaal 2014).

Een analyse van de sectoren van tewerkstelling doorheen de tijd leert dat de interim-sector de sector is waar de nieuwkomers in de eerste jaren het meest aan de slag kunnen. De tewerkstelling in de uitzendsector stijgt de eerste jaren het sterkst, maar kent een grillig verloop. De uitzendsector is conjunctuurgevoelig. De tewerkstelling in deze sector daalt systematisch in de winterperiode. Ook de tewerkstelling in de horeca is conjunctuur gebonden. De daling is minder uitgesproken dan in de uitzendsector, maar ook in de horeca is de tewerkstelling iets minder in de winterperiode. De tewerkstelling in de andere sectoren kent doorheen de tijd een meer geleidelijke toename, met uitzondering van de tewerkstelling in de onderhoudssector. Deze sector kent een verhoudingsgewijs sterke toename in de tijd. De groei is niet zo sterk als de groei van de uitzendsector, maar wel stabiel. In de laatste kwartalen van de bestudeerde periode overstijgt het aantal personen dat in de onderhoudssector (poetssector) actief is, het aantal personen dat als interim werkt.

Figuur 29 De evolutie van de tewerkstelling in 4 sectoren

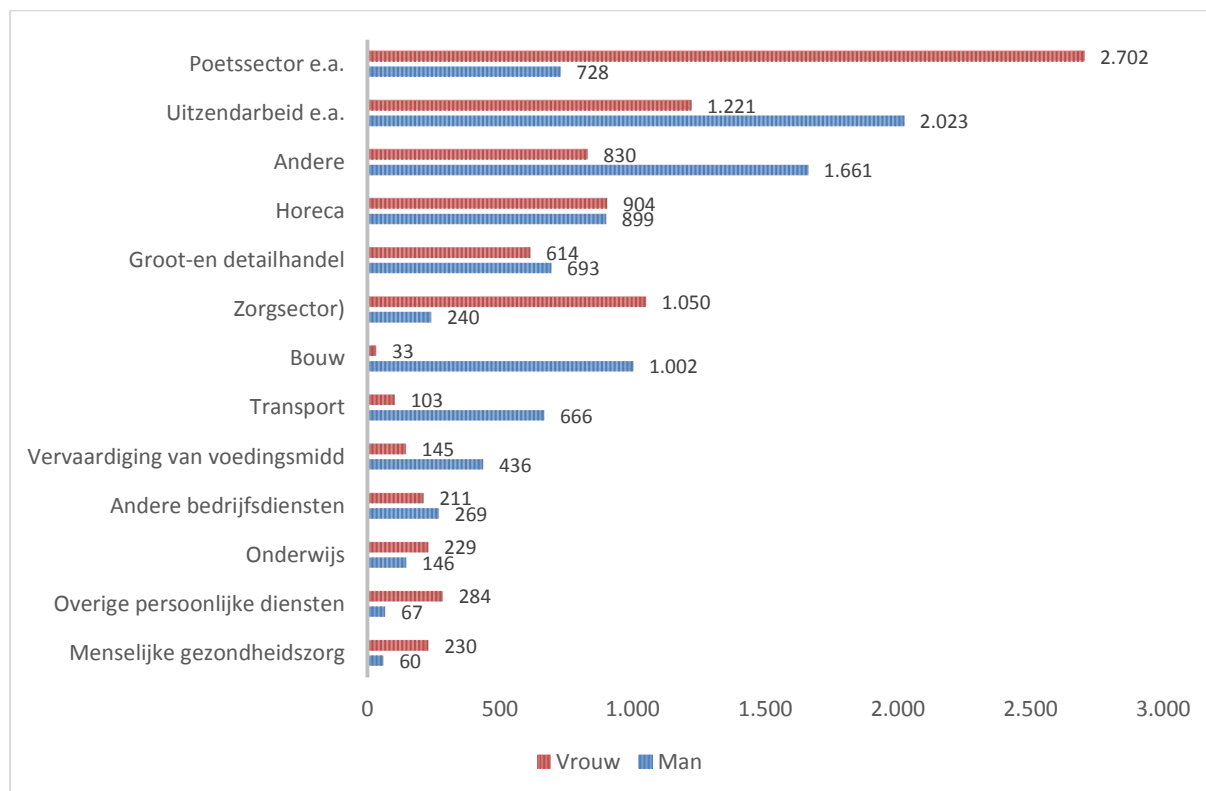
* De evolutie van 2009 tot 2014 van de aantallen tewerkgestelden van de contingenten 2007,2008 en 2009 in de onderhoudssector, de uitzendsector, de horeca en de bouw.

De tewerkstellingssectoren zijn niet **gender**neutraal. De belangrijkste sectoren van tewerkstelling verschillen, zoals verwacht kan worden, voor mannen en voor vrouwen. Het verschil is sterk en significant (Cramer's V = 0,4694; $p < 0,0001$). De onderhoudssector en de uitzendsector zijn de sectoren waarin de meeste vrouwen tewerkgesteld worden, gevolgd door de zorgsector en de horeca. Bijna een derde (32%) van alle vrouwen werkt in het onderhoud. Veertien procent werkt in de uitzendsector en 12% is actief in de zorgsector. Voor mannen is de uitzendsector met voorsprong de sector waarin de meeste nieuwkomers werken (23%), gevolgd door de bouw (11%) en de horeca (10%).

Tabel 4 Sectoren met meer dan 10% tewerkstelling

Mannen	%	Vrouwen	%
Uitzendarbeid	23	Poetssector	32
Bouw	11	Uitzendarbeid	14
Horeca	10	Zorg	12
		Horeca	10

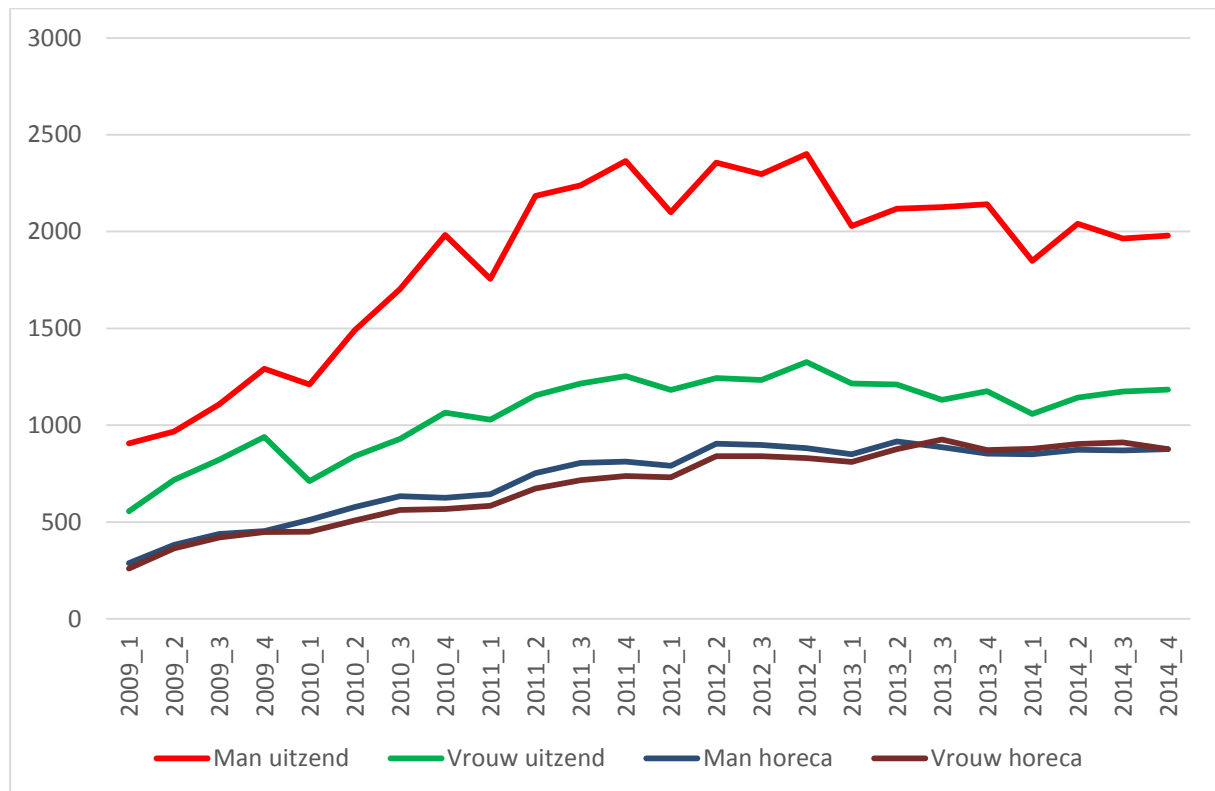
Figuur 30 De 12 belangrijkste sectoren van tewerkstelling

* De aantallen tewerkgestelden van de onderzoekspopulatie (4de kwartaal 2014) naar geslacht

De genderverschillen zijn ook te merken in een tijdsanalyse. De conjuncturele schommelingen zijn groter voor mannen dan voor vrouwen, ook in gelijkaardige sectoren. De sterke verschillen in de uitzendsector zijn waarschijnlijk te wijten aan de soort jobs die met een uitzendcontract uitgevoerd worden. De horecasector vertoont ook lichte conjuncturele schommelingen, maar die lopen gelijk voor de beide seksen. De grote discrepantie tussen beide geslachten die vast te stellen is in de voornamelijk vrouwelijke poetssector en in de in sterke mate mannelijke uitzendsector, blijft bijna volledig achterwege in de horeca. Het aantal mannen en vrouwen dat in deze sector tewerkgesteld is, is vergelijkbaar en ook de seizoenschommelingen wijken nauwelijks van elkaar af.

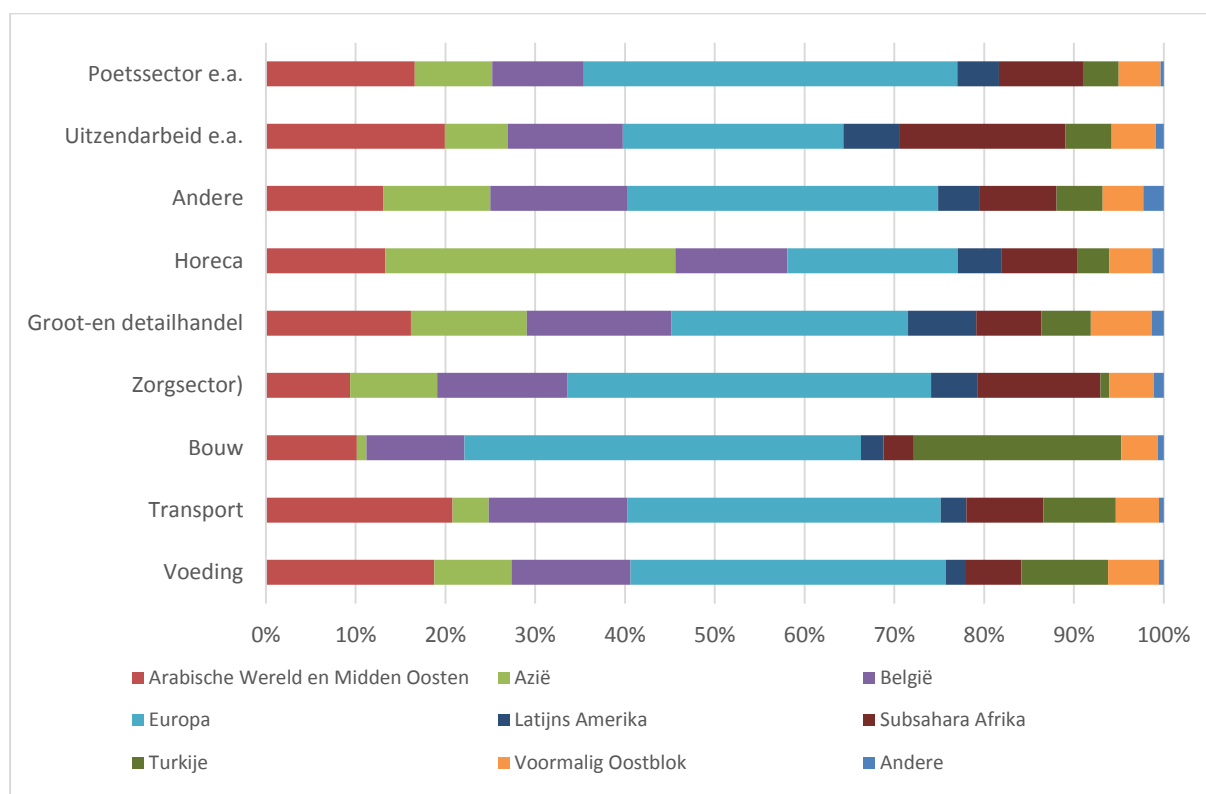
Figuur 31 De evolutie van de tewerkstelling in de uitzendsector en de horeca naar geslacht

* De evolutie van 2009 tot 2014 van de aantallen tewerkgestelden van de contingenten 2007, 2008 en 2009 in de uitzendsector en de horeca naar geslacht.

De sectoren van tewerkstelling verschillen niet alleen naar geslacht, maar ook naar **nationaliteit**. Het verband is minder sterk (Cramer's $V = 0,1410$), maar significant. Een aantal tendensen vallen op. Een eerste vaststelling is dat een behoorlijk aandeel van de personen in het geanalyseerde bestand een Belgische nationaliteit hebben. Zij zijn genaturaliseerd. De meest omvangrijke groep van de verschillende nationaliteitsgroepen vormen de Europeanen. Zij zijn oververtegenwoordigd in de sectoren van de bouw, de poetssector en de zorgsector. In de zorg en de poetssector komt dit door de vrouwen, in de bouwsector komt dit door de mannen. Ook de Turkse mannen zijn sterk oververtegenwoordigd in de bouwsector. De Aziaten zijn sterk oververtegenwoordigd in de horecasector. Dit geldt voor beide geslachten.

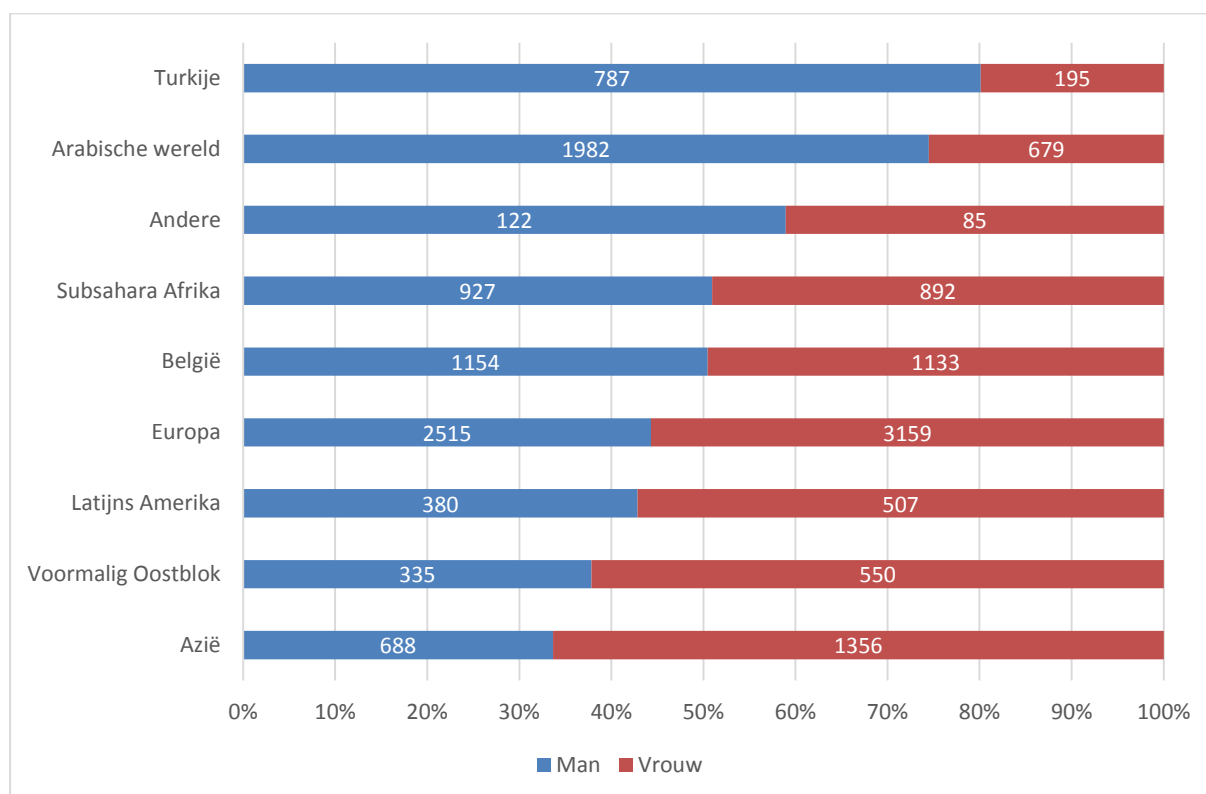
Figuur 32 De 9 belangrijkste sectoren van tewerkstelling naar nationaliteit

* Het aandeel tewerkgestelden van de onderzoekspopulatie (4de kwartaal 2014) naar nationaliteit en sector.

De arbeidsmarktparticipatie van vrouwen verschilt sterk naargelang de nationaliteitsgroep waartoe ze behoren. De percentages in figuur 33 geven de verhouding weer van het aandeel mannen en het aandeel vrouwen van de verschillende nationaliteitsgroepen uit de onderzoeksgroep, dat op het vierde kwartaal van 2014 actief is. Het percentage zegt niets over de activiteitsgraad van respectievelijk mannen en vrouwen van de onderscheiden nationaliteitsgroepen, al heeft de activiteitsgraad evident een invloed op de percentages. Bij bepaalde nationaliteitsgroepen is de instroom veel vrouwelijker dan bij andere. De nieuwkomers uit Latijns Amerika en uit Azië zijn bijvoorbeeld in meer dan 6 op de 10 gevallen vrouwelijk. Het is dan ook niet meer dan evident dat er grote aantallen vrouwen in de RSZ gegevens aangetroffen worden. De instroom uit andere regio's is meer gebalanceerd met iets meer mannen dan vrouwen. Het aandeel vrouwen van deze groep dat op de arbeidsmarkt actief is, ligt beduidend lager. Hier is er duidelijk sprake van een geringere participatie van de vrouwen op de arbeidsmarkt. Deze vaststellingen liggen in de lijn van vorig onderzoek (Timmerman et.al., 2014; Lodewijckx, Wets & Timmerman, 2011; Heyse et al., 2007).

Figuur 33 De genderverdeling per nationaliteitsgroep van de werkende bevolking

* De aantallen en verdeling per nationaliteit naar geslacht (4de kwartaal 2014).

5.2 Andere karakteristieken van de tewerkstelling

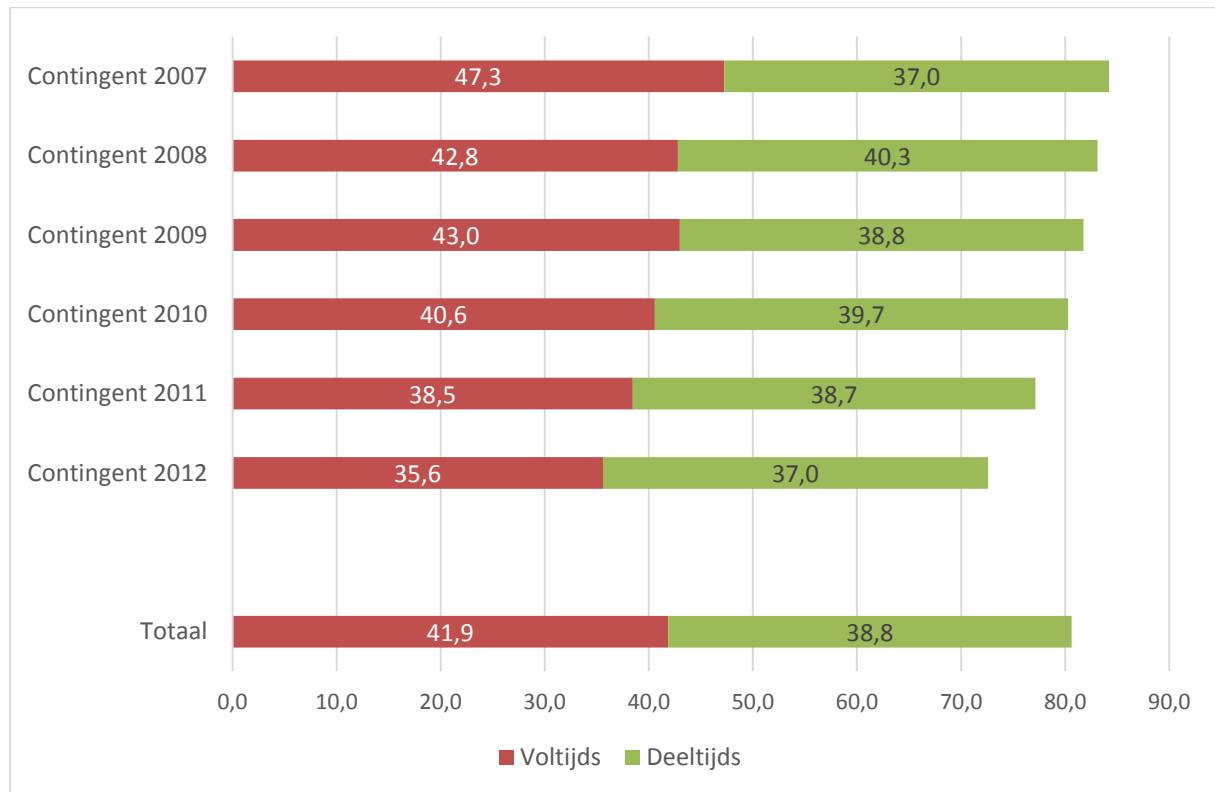
5.2.1 Arbeidsregime

Nieuwkomers komen het land binnen. Sommigen hebben een duidelijk arbeidsmarkt-perspectief en vinden onmiddellijk de weg naar de arbeidsmarkt. Voor anderen duurt het een stuk langer voor ze een plaats op de arbeidsmarkt gevonden hebben en indien ze een job vinden, is dit niet steeds een voltijdse betrekking. In het eerste kwartaal van 2007 is het gemiddelde percentage van de onderzoekspopulatie dat tewerkgesteld is 54,7%. Dit gemiddelde evolueert verder tot 70,2% in het vierde kwartaal van 2014. Het gemiddelde percentage van de onderzoeksbevolking dat tewerkgesteld is, is berekend op zowel de voltijds als de deeltijds werkenden.

Op het einde van 2014 werkt 41,9% van de werkende onderzoekspopulatie (contingenten 2007 t.e.m. 2012) voltijds. Ruim 3% minder werkt deeltijds (38,8%). Van de rest is het regime speciaal of onbepaald. Indien deze percentages uitgesplitst worden naar het jaartal waarop de onderzochte populatie naar België gekomen is, blijkt enerzijds dat het aantal onbekenden afneemt met het aantal jaren dat de onderzoekspopulatie reeds in België vertoeft. Anderzijds kan ook vastgesteld worden dat het aandeel werkenden per contingent verschilt: bij diegenen dit in 2007 aangekomen zijn, is 47% voltijds aan de slag en heeft 37% een deeltijdse baan. Voor het contingent 2012, dat 5 jaar minder lang in het land

verblijft, werkt 35,6% voltijds, of 12% minder. Het aandeel deeltijds werkenden is stabie-
ler; de percentages schommelen, maar zijn voor de contingenten 2007 en 2012 nagenoeg
gelijk.

Figuur 34 Het aandeel voltijds werkenden en deeltijds werkenden

* 4 de kwartaal 2014

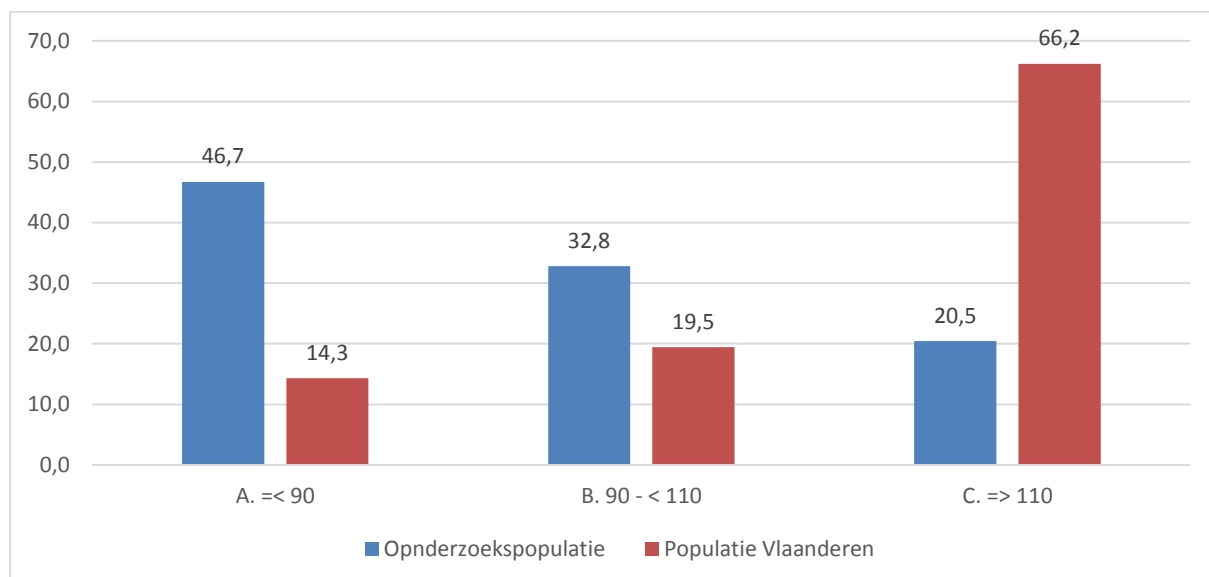
Het arbeidsregime is sterk verschillend voor mannen en voor vrouwen. Van de totale populatie werkt een kleine 42% voltijds; bij de mannen is dit 58% en bij de vrouwen 28%. Meer dan 7 op de 10 van de voltijds werkende personen in het vierde kwartaal van 2014 zijn mannen. Het beeld van de deeltijds werkende personen is, vanuit een genderperspec-
tief bekeken, net omgekeerd. Iets minder dan 4 op de 10 van de onderzoekspopulatie is op het einde van 2014 deeltijds aan de slag. Van deze populatie is 22% man en 78% vrouw.

5.2.2 Loon

Het dagloon van de werkende nieuwkomers is gekend en wordt weergegeven is catego-
rieën. Bij wijze van oefening werden de categorieën als een ordinale schaal bekeken om
enkele bewerkingen te doen om een zicht te krijgen op de grootteorde van de veranderin-
gen. Indien de mediaan van elke categorie genomen wordt en op basis daarvan een
gemiddelde berekend wordt, blijkt dit gemiddelde jaarlijks te evolueren. De gemiddelde
jaarlijkse groei bedraagt 2,1% over de periode 2007-2014. De gemiddelde jaarlijkse

inflatie was voor die periode 2%. De lonen van de onderzoekspopulatie stijgen, maar de evolutie betekent geen reële stijging aan koopkracht.

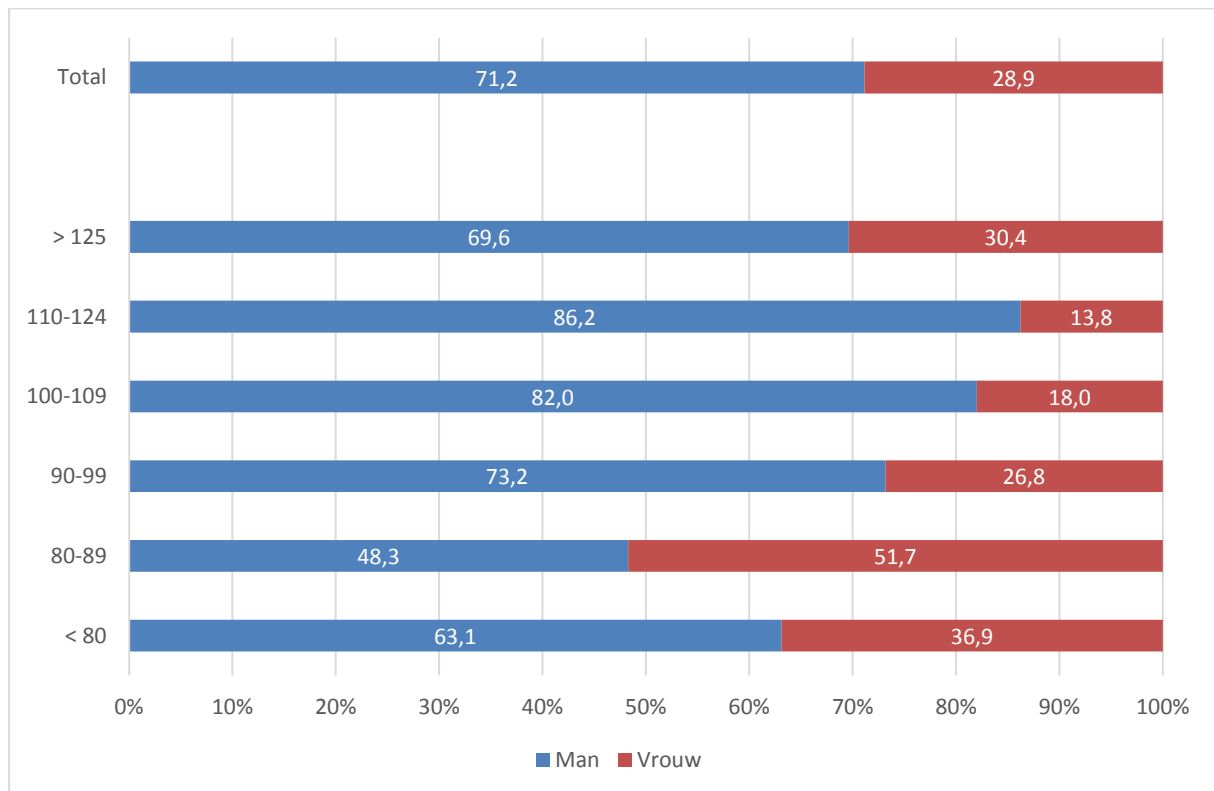
Figuur 35 Loonklassen van de werkende populatie vergeleken met de Vlaamse populatie

* De loonklassen van de voltijd werkenden van de populatie nieuwkomers 4de kwartaal 2014 vergeleken met de loonklassen van de Vlaamse bevolking

Indien de loonklassen gehergroepeerd worden in drie categorieën (minder dan €90, tussen €90 en €110 en meer dan €110) blijkt dat bijna de helft van de onderzoekspopulatie (47%) in de laagste loonklasse valt. Ongeveer een derde verdient tussen de €90 en €110 en een vijfde van de onderzoekspopulatie heeft een loon dat de €110 per dag overstijgt. De gemiddelde lonen van de nieuwkomers liggen ver onder de daglonen in Vlaanderen. De laagste loonklasse van de driedeling bevat bijna de helft van alle nieuwkomers, maar minder dan 15% van de werkende bevolking in Vlaanderen. Ongeveer een derde van de onderzoekspopulatie die werkt, is terug te vinden in de categorie die tussen €90 en €110 per dag verdient, tegenover een vijfde van de Vlaamse bevolking. De hoogste looncategorie van de driedeling bevat een vijfde van de nieuwkomers en twee derde van de Vlaamse bevolking. Bijna één op drie van de Vlaamse bevolking heeft een dagloon dat boven de €150 ligt. Van de nieuwkomers verdient maar 3,8% een dergelijk bedrag op dagbasis.

Figuur 36 Loonklassen van de werkende populatie naar geslacht

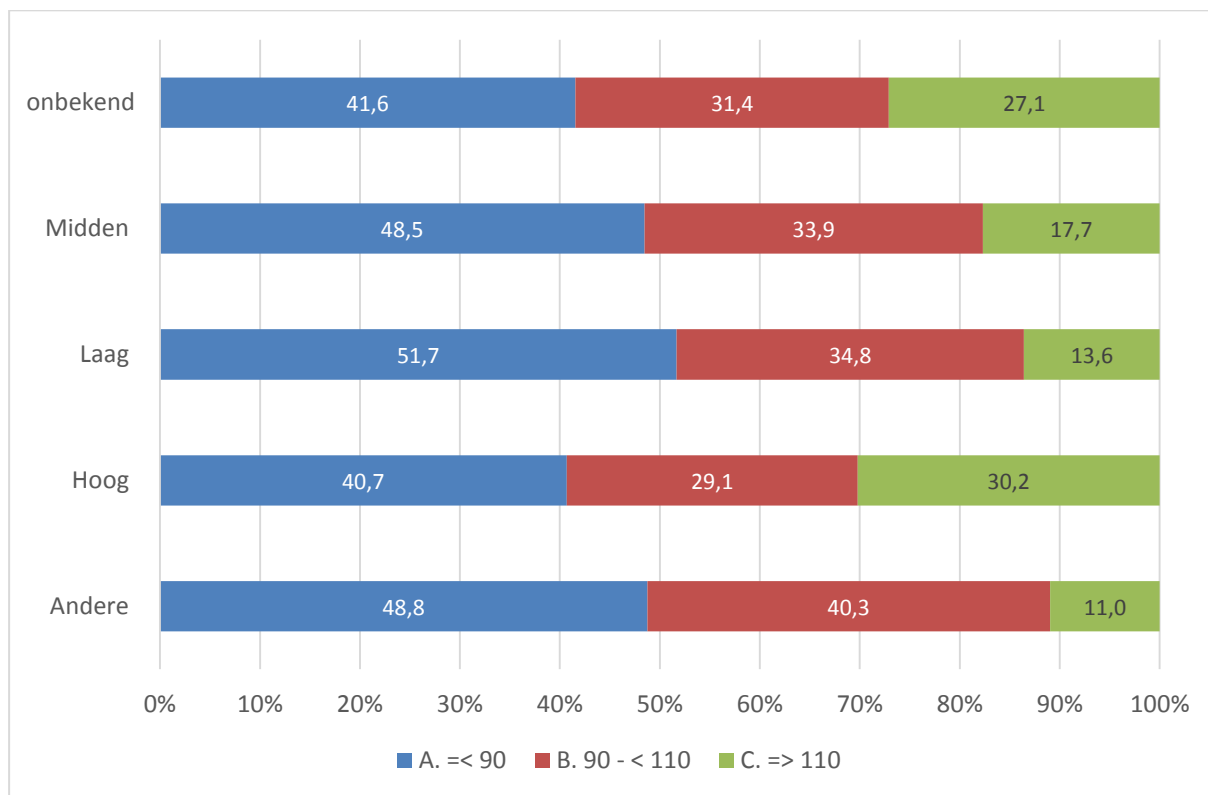

* Voltijds werkenden van de populatie nieuwkomers 4de kwartaal 2014.

Een kruising van de variabelen loonklasse en geslacht voor de voltijds werkende bevolking toont een eerder sterk (Cramer's $V = 0,28$) significant ($P < 0,0001$) verband. Dit is grafisch goed af te lezen in figuur 35. De vrouwen zijn meer dan gemiddeld terug te vinden in de slecht betaalde categorieën, ondervertegenwoordigd in de hogere loonklassen, maar opnieuw beter in de hoogste loonklassen. Deze bevindingen zijn consistent met bevindingen in ander onderzoek (Heyse et.al, 2007; Lodewyckx et.al., 2011). Het zijn vooral de Europese vrouwen en de vrouwen uit de restcategorie 'Anderen' die oververtegenwoordigd zijn in de hoogste loonklasse. In de laagste loonklassen zijn de vrouwen uit de Arabische wereld en vrouwen uit Sub-Sahara Afrika meer vertegenwoordigd dan gemiddeld.

De kruising van loonklasse naar opleidingsniveau toont een zeer licht (Cramer's $V = 0,1161$) significant ($p < 0,0001$) verband. De hooggeschoolden zijn vaker dan de anderen in de hoogste loonklasse terug te vinden, maar 40% van de hooggeschoolden zit in de laagste inkomensklasse (vergeleken met 48% voor de middengediplomeerden en 52% van de laaggeschoolden). Een aanzienlijk deel van de hooggeschoolden werkt ook in sectoren zoals de uitzendsector, de onderhoudssector en de horeca (zie bijlage).

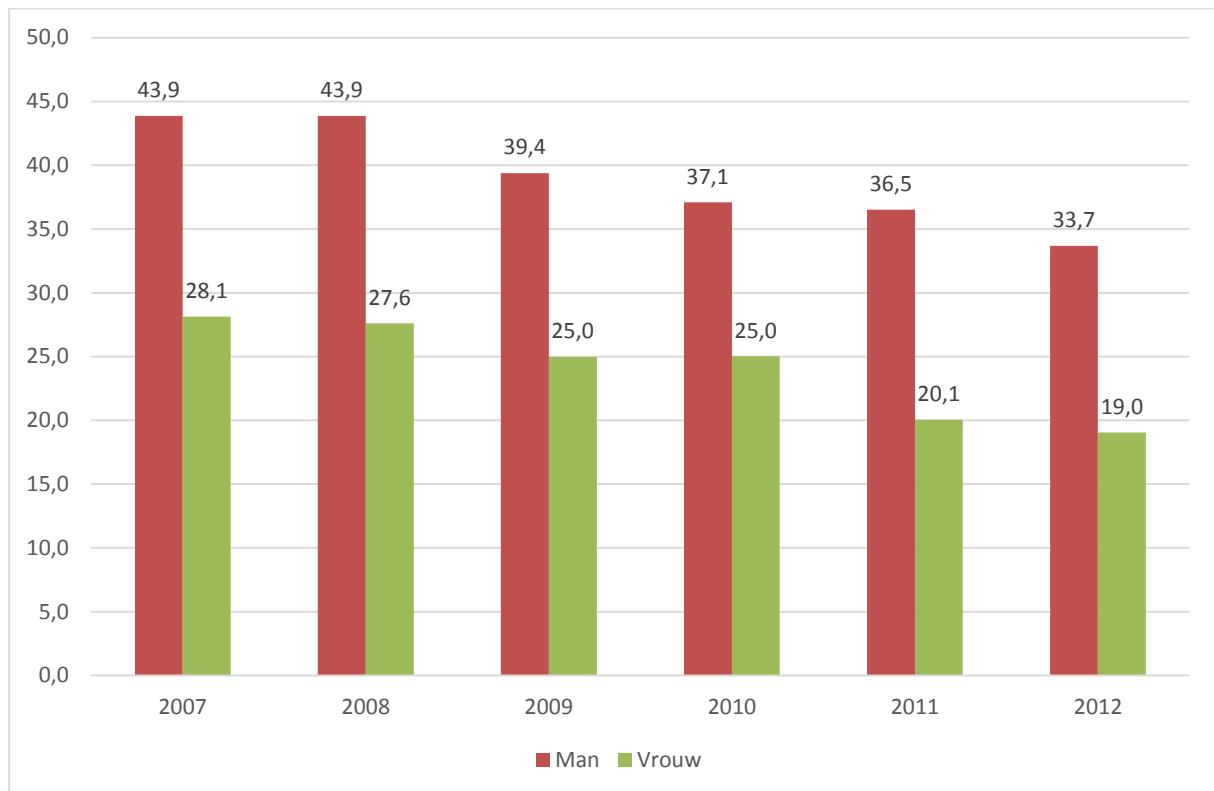
Figuur 37 Loonklassen van de werkende populatie naar opleidingsniveau

5.2.3 De duurzaamheid van de tewerkstelling

Het is niet eenvoudig om een zicht te krijgen op de duurzaamheid van de tewerkstelling. Om toch een beeld te krijgen op basis van de gehanteerde administratieve data is voor de onderzoekspopulatie per kwartaal nagegaan of ze werken of niet. Dit geeft maar een beperkt zicht op de duurzaamheid, omdat enkel gekeken wordt of de betrokkene werkt of niet. Het is geen tijdsanalyse, maar een registratie van de gewerkte tijd over de periode dat men hier is. Iemand die gedurende een aantal jaar op regelmatige basis van werkgever verandert maar steeds als werkend staat geregistreerd scoort goed op deze maatstaf. Iemand die onmiddellijk na aankomst werk heeft en de helft van zijn of haar verblijf werkt en nadien werkloos wordt, of iemand die gedurende de helft van zijn of haar verblijf naar werk zoekt, dit vindt en de rest van de tijd als werkend geregistreerd staat zullen een gelijkaardige score hebben.

Figuur 38 Duurzaamheid van tewerkstelling

* Aandeel van de tijd in België dat de onderzoekspopulatie geregistreerd staat als werkende naar jaar aankomst en geslacht.

Bij de analyse van de data wordt enkel gekeken of de betrokkene werkt of een ander statuut heeft. Het hoeft niet noodzakelijkerwijs om voltijds werk te gaan. Twee zaken springen hierbij in het oog, met name de factoren tijd en geslacht. De mannen van het contingent 2007 hebben gemiddeld 44% van de tijd die ze in België zijn, gewerkt.¹⁵ De mannen van het contingent 2012 hebben een kleine 34% van de tijd aanwezig in België gewerkt. Hoe langer de periode is dat de nieuwkomers in het land zijn, hoe groter de gemiddelde tijd dat ze gewerkt hebben, is. Hetzelfde verhaal geldt voor de vrouwelijke nieuwkomers, zij het dat de gemiddelde percentages veel lager liggen. De vrouwen van het contingent 2007 zijn 28% van de tijd aan het werk geweest; de vrouwen hebben van het contingent 2012 maar 19%.

¹⁵ Het weergegeven percentage is een gemiddelde. In alle contingenten is het gemiddelde gebaseerd op een populatie waarin zowel mensen zitten die in de bestudeerde periode nooit gewerkt hebben als mensen die de hele tijd aan de slag geweest zijn.

6. WELKE FACTOREN BEÏNVLOEDEN DE KANS OP HET HEBBEN VAN WERK?

6.1 Verklaringsmodellen voor het al dan niet hebben van werk

In dit deel wordt ingegaan op de derde onderzoeksvraag: *Welke factoren bevorderen of belemmeren de socio-economische integratie in de arbeidsmarkt?* Om hierop te antwoorden wordt aan de hand van een regressieanalyse nagegaan welke kenmerken van invloed zijn op het al dan niet werken. De afhankelijke variabele (of responsvariabele) is de dichotome variabele 'werk'. Hierbij wordt gekeken naar de arbeidsmarktpositie in het laatste kwartaal van 2014. Iedereen die als werkend geregistreerd staat, onafhankelijk van het gegeven of het voltijds of deeltijds werkenden zijn, wordt als werkend gezien; de anderen als niet werkend.

Op basis van de verzamelde achtergrondgegevens kan berekend worden wat de kans is voor de verschillende deelpopulaties van het onderzoek om werk te vinden. Een kruising van een aantal van de gebruikte variabelen leert reeds dat er een correlatie is tussen het al dan niet hebben van werk en variabelen zoals de leeftijd, het geslacht, de regio van herkomst, In deze analyse wordt gekeken naar de samenhang van deze variabelen, gecontroleerd voor alle andere in het model opgenomen variabelen. Om te schatten welke factoren invloed hebben op het al dan niet hebben van betaald werk werd een binominale logistische regressieanalyse gebruikt. De in de tabel weergegeven schattingen zijn kansverhoudingen (odds-ratio estimates). Ze geven weer of de onafhankelijke variabele invloed heeft op de kans al dan niet werk te hebben. In de tabel staan de parameterschattingen die de verhouding van de kans van de groep tegenover de referentiegroep weergeven. Een odds ratio tussen 0 en 1 betekent een kleinere kans in vergelijking met referentiegroep (of negatief effect), hoger dan 1 betekent een grotere kans (of positief effect). Een odds ratio van 3 betekent bijvoorbeeld 3 keer meer, een odds ratio van 0,50 betekent half zoveel.¹⁶ Met sterretjes naast de schattingen wordt aangegeven of de odds ratio's statistisch significant zijn. Omdat er gewerkt wordt met een groot databestand, verschijnen er kleine p-waarden. Veel verbanden zijn significant. Omdat er gewerkt met een vrij groot aantal onafhankelijke variabelen, wordt een Bonferroni-correctie toegepast:¹⁷ er wordt een strengere standaard gehanteerd ($p < 0,005$). Drie sterretjes betekent significant op het niveau

¹⁶ Om de grootte van de odds ratio te interpreteren kan verwezen worden naar Cohen (1988). Cohen gebruikt de drempelwaarde van 1.5, 2.5 en 4.3 als een indicatie voor respectievelijk een klein, medium en groot verschil. Deze vuistregels moet uiteraard steeds met de nodige voorzichtigheid behandeld worden en met aandacht voor het praktische belang in een specifieke context.

¹⁷ Om type 1 fouten te vermijden (een schijnbaar positief effect waar er geen is), bestaan er verschillende methodes die gebaseerd zijn op de Bonferroni-procedure, die er benaderend in bestaat het significantieniveau (gewoonlijk 0,05) te delen door het aantal variabelen waarvoor getoetst moet worden (10). Dit resulteert hier in $0,05/10 = 0,005$.

0,0001, twee sterretjes op het niveau van 0,001, en één sterretje op het niveau 0,005. Waarden groter dan 0,005 worden als niet significant beschouwd.

Tabel 5 toont de resultaten van de logistische regressie analyse. In de tabel zijn verschillende modellen opgenomen. Er wordt achtereenvolgens gewerkt met persoonsgebonden determinanten, determinanten met betrekking tot de instroom en het statuut en finaal met determinanten die gerelateerd zijn aan het inburgeringstraject. Telkens werden in één model alle onafhankelijke variabelen samen getest. Het eerste model bevat de controlevariabelen gender, leeftijd, herkomst, gezinssamenstelling en opleidingsniveau. Model 2 voegt de variabelen toe die te maken hebben met de immigratie van de onderzoekspopulatie (jaar aankomst en instroomkanaal) en hun statuut (genaturaliseerd of niet). In het derde model worden factoren toegevoegd die met het inburgeringsproces te maken hebben (loopbaanoriëntatie en attest).

Tabel 5 Binominale logistische regressie voor het hebben van werk van nieuwkomers

Odds Ratio Estimates	Model 1		Model 2		Model 3	
Herkomst (ref. = Maghreb)						
Andere en onbekend	0,911		0,939		0,928	
Arabische wereld	0,736	***	0,751	***	0,741	***
Azië (rest)	1,539	***	1,546	***	1,553	***
EU13	2,679	***	2,601	***	2,443	***
EU15	1,388	***	1,464	***	1,483	***
Europa (rest)	1,414	***	1,368		1,321	
Latijns Amerika	1,589	***	1,645	***	1,475	***
Sub-Sahara Afrika	1,241	***	1,25	***	1,121	**
Turkije	1,051		1,06		1,081	
Voormalige Sovjet-Unie	1,154	**	1,075		1,088	
Geslacht (ref. = vrouw)						
Man	2,352	***	2,32	***	1,963	***
Leeftijd (ref. = 46-64)						
18-30	1,255		1,375	***	1,347	***
31-45	1,458	***	1,503	***	1,424	***
Gezinssituatie (ref. = alleenstaande)						
1 Oudergezin	1,266	***	1,204	***	1,175	**
Andere	0,144	***	0,153	***	0,174	***
Inwonend of kind	0,648	***	0,678	***	0,772	***
Ouders met kind	1,09	***	1,107	**	1,178	***
Ouders zonder kind	1,31	***	1,39	***	1,413	***
Opleiding (ref.= Laag)						
Andere	1,305	**	1,336	**	1,199	***
Hoog	1,299	***	1,32	***	1,182	***
Midden	1,381	***	1,367	***	1,259	***
Onbekend	1,272	***	1,24	***	1,24	***
Jaar aankomst (ref. = na 2009)						
2009 en vroeger vs na 2009			1,283	***	1,251	***
Instroomkanaal (ref. = asiel)						
Andere			1,036		1,043	
Geregulariseerd			1,495	***	1,407	**
Gezin			1,158	***	1,149	***
Werk			2,075	***	2,008	***
Genaturaliseerd (ref.= neen)						
Ja			1,47	***	1,428	***
Perspectief (ref. = socio-cultureel)						
Educatief					1,53	***
Geen of missing					2,449	***
Professioneel					3,143	***
Attest (ref. = neen)						
Ja					1,538	***
Max-rescaled R ²	0,1799		0,1955		0,239	
Number of Observations Used	53 485		53 485		53 485	

*** p<0,0001; ** p<0,001; * p<0,005.

De schattingen voor **model 1** geven aan dat het al dan niet hebben van werk samenhangt met alle onafhankelijke variabelen (geslacht, leeftijd, herkomst, gezinssamenstelling en opleidingsniveau). Alle variabelen in het model zijn categorische variabelen.

Een eerste vaststelling is een erg scheve *genderverhouding*. De kans om een man uit de populatie te vinden die werkt, is merkkelijk groter dan de kans om een vrouw aan te treffen die op de arbeidsmarkt actief is. Voor elke werkende vrouw die kan gevonden worden, zijn

er 2,4 mannen, dit gecontroleerd voor de gezinssamenstelling, leeftijd, opleidingsniveau en regio van herkomst.

Ook het effect van de *leeftijdsklasse* sluit deels aan bij vaststellingen die voor de bredere populatie kunnen gemaakt worden. Jongeren en vooral ouderen doen het minder goed dan de tussencategorie. Vergeleken met de categorie 'ouderen' (46 tot 65) is de kans om iemand uit de categorie jongeren (18-30) aan het werk aan te treffen in het eerste model niet significant. De kans om iemand uit de leeftijdsklasse 30-45 aan het werk te vinden, is vergeleken met de categorie ouderen 46% groter.

Het effect van de *regio van herkomst* is niet voor alle subgroepen significant. Wat duidelijk opvalt, is enerzijds dat vergeleken met personen die afkomstig zijn uit de Maghreb (met uitzondering van de weinig omvangrijke groepen uit Noord-Amerika/Oceanië en de rest van de Arabische wereld) veel nationaliteitsgroepen het beter doen (Turkije verschilt niet significant van de Maghreb). Ook immigranten afkomstig uit de gebieden van de voormalige Sovjet-Unie wijken - wat hun kans op tewerkstelling betreft - weinig af van de nieuwkomers uit de Maghreb. Een tweede vaststelling is de veel grotere kans om een persoon met een Europese achtergrond aan te treffen in tewerkstelling, vergeleken met om het even welke groep. Vergeleken met de referentiegroep uit de Maghreb is de kans om iemand met een Oost-Europese achtergrond (EU13) aan het werk te vinden (gecontroleerd voor alle andere variabelen) een factor 2,6 groter; voor elke persoon uit de referentiegroep die op de arbeidsmarkt kan gevonden worden, zijn er 2,6 personen met een Oost-Europese achtergrond. Dit lijkt op het eerste zicht aan te sluiten bij de etnostratificatiehypothese. Uit onderzoek blijkt dat er een 'etnische' verdeling is van banen, statuten en lonen (Martens et al., 2005; Sociaal economische monitoring, 2013). Dit lijkt deel bewaarheid te worden voor de onderzoekspopulatie in dit rapport, zij het dat personen afkomstig uit de EU15 weliswaar beter scoren dan de referentiegroep (Maghreb), maar merkkelijk minder kansen op tewerkstelling hebben dan nieuwkomers uit Oost Europa. Een mogelijke verklaring hiervan is de instroom van personen uit Zuid-Europese landen die bijvoorbeeld een Spaanse nationaliteit hebben, maar een etnisch-culturele achtergrond die teruggaat op Noord Afrika (Vanduyndael et al., 2015)

De hypothese zou kunnen geformuleerd worden dat naarmate het opleidingsniveau stijgt, de kans op een betrekking toeneemt. Dit bleek echter niet uit de bivariate analyses en wordt evenmin bevestigd door de regressieanalyses. Vergeleken met personen die geen of een lage opleiding genoten hebben, hebben de personen uit de middencategorie 37% meer kans op werk, gecontroleerd voor alle andere variabelen. De hogergeschoolden hebben vergeleken met de lagergeschoolden 30% meer kans om aan de slag te zijn. Het beperkte verschil tussen de effecten van een hoge of een middengeschoolde kan mogelijk verklaard

worden door de operationalisering of door het feit dat een universitair diploma niet automatisch tot de aansluiting op de arbeidsmarkt leidt. Voor welbepaalde beroepen is bijvoorbeeld een erkenning van het diploma nodig die niet altijd even gemakkelijk verkregen wordt en bovendien een hele tijd in beslag neemt. Het is eveneens mogelijk dat universitair geschoolden - in tegenstelling tot de anderen - minder snel een job aannemen, in de hoop tewerkstelling op hun niveau te vinden. Bij de middengeschoolden zitten ook de personen die een professionele kwalificatie hebben, die mogelijk gemakkelijker te verzilveren is op de arbeidsmarkt.

De effecten van de gezinssamenstelling zijn contra-intuïtief. In veel onderzoek is de arbeidsmarktpositie van alleenstaande ouders en alleenstaanden merklijk minder rooskleurig dan deze van personen die een koppelrelatie hebben, al dan niet met kinderen. Uit deze analyse blijkt dat de kans om een alleenstaande aan het werk te vinden weliswaar kleiner is dan de kans dan van alle andere groepen (met uitzondering van de restgroep 'Andere'). Vergelijken met de kansen van een alleenstaande om werk te vinden, blijken de kansen van alleenstaande ouders met kinderen en ouders met kinderen nauwelijks van elkaar af te wijken (9% meer kans dan alleenstaanden). Van alle deelgroepen hebben – vergeleken met de alleenstaanden – personen die een koppelrelatie hebben en die geen kinderen hebben, de meeste kans om werk te hebben (31% meer dan de alleenstaanden).

Model 2 laat toe om de impact van de migratie zelf op het al dan niet werken te testen. In dit model worden het jaar van de instroom (gegroepeerd in twee categorieën: 2007 tot 2009 en 2010 tot 2012) en het instroomkanaal (asiel, gezin, werk, geregulariseerd en Andere) aan de controlevariabelen toegevoegd. De effecten van de controlevariabelen wijken nauwelijks af van de effecten in model 1. De verschillen in kansen op tewerkstelling van de onderscheiden leeftijdscategorieën worden na de toevoeging van de extra variabelen iets meer uitgesproken. Vergelijken met de categorie 'ouderen' (46 tot 65) is de kans om iemand uit de categorie jongeren (18-30) aan het werk aan te treffen in het tweede model wel significant en 38% groter. De kans om iemand uit de leeftijdsklasse 30-45 aan het werk te vinden, is vergeleken met de categorie ouderen 50% groter.

De periode van aankomst blijkt een rol te spelen. De kans om personen die al langer in het land zijn (2009 of vroeger) aan de slag te zien is 28% groter dan de kans dat personen die na 2009 aangekomen zijn, werken. Elk jaar dat men langer in het land is vergroot de kans om een persoon aan het werk te vinden. Deze bevinding is consistent met gelijkaardig onderzoek dat zich op de arbeidsmarktcarrières van voormalige asielzoekers concentreerde (Rea & Wets, 2015).

Uit de analyse van het instroomkanaal blijkt dat vooral de geregulariseerden en personen die omwille van professionele redenen het land binnenkwamen meer kansen hebben om

werk te vinden dan zij die via de asielpcedure binnenkwamen (respectievelijk 43% en 100% meer kans). Personen die via de procedure gezinshereniging of –vorming naar België kwamen, hebben maar 16% meer kans om actief te zijn op de arbeidsmarkt dan voormalige asielzoekers. De meest markante vaststelling die kan gemaakt worden, is dat de kans om iemand die als arbeidsmigrant het land is binnengekomen op de arbeidsmarkt aan te treffen - gecontroleerd voor alle andere variabelen in het model - ‘slechts’ twee keer groter is dan de kans om iemand die via de asielpcedure naar België gekomen is, te zien werken.

De variabele herkomst verwijst naar de nationaliteit die de nieuwkomers hadden op het moment dat ze in België aankwamen. Op het ogenblik van de analyses heeft een substantieel deel van de onderzoekspopulatie (19%) de Belgische nationaliteit. Wanneer deze variabele in het model ingevoerd wordt, blijkt een relatief sterke samenhang met het hebben van werk. Voor elke twee personen op de werkvloer die geen Belgische nationaliteit hebben, zijn er drie actief die het Belgische staatsburgerschap verworven hebben. Deze vaststellingen liggen in de lijn van wat bijvoorbeeld Bevelander en Veenman (2006) vaststellen bij een analyse van de arbeidsmarktkansen van vluchtelingen in Nederland.¹⁸

In **model 3** zijn de effecten van het inburgeringstraject opgenomen. Er wordt enkel met de variabelen ‘perspectief’ en ‘Inburgeringsattest’ gewerkt. De variabele *perspectief* kent vier categorieën: (1) educatief, (2) socio-cultureel, (3) professioneel en (4) niet bepaald. Een groot aantal van de waarden ontbrak. Deze ‘missing values’ werden bij de categorie ‘(nog) geen perspectief’ gevoegd. Van mensen met een professioneel perspectief kan verwacht worden dat ze meer op de arbeidsmarkt aanwezig zijn. Dat blijkt ook uit de analyses. De kansenverhouding van het economische perspectief ten opzichte van een socio-cultureel perspectief is 3,143. Dit betekent dat de kans dat een inburgeraar met een professioneel perspectief werkt, is 3,1 maal groter is dan de kans dat iemand met een socio-cultureel perspectief werkt. Ook de kans van een nieuwkomer met geen of een nog niet bepaald perspectief om te werken, is 2,4 keer groter dan de kans van iemand met een socio-cultureel perspectief. Ook mensen met een educatief perspectief hebben een grotere kans (1,5 maal groter) om werk te hebben.

De personen die een *inburgeringsattest* behaald hebben (dat is iets minder dan de helft van de populatie) hebben 54% meer kans om werkend te zijn. M.a.w. voor elke twee nieuwkomer zonder attest die aan het werk is, zijn er ruim drie met attest die werken.

¹⁸ Uit de analyse van Bevelander en Veenman (2006) blijkt een positieve samenhang tussen naturalisatie en het hebben van werk voor vrouwen, maar niet voor mannen. De populatie is wel verschillend van deze in het voorliggende onderzoek.

De meeste effecten van de andere variabelen in het model, zijn min of meer van dezelfde grootteorde als in model 1 en model 2.

6.2 Conclusies na de multivariate analyse

De tijdsreeksen geven al een redelijk duidelijk beeld van de evoluties en van het gewicht van verschillende variabelen. Uit de analyse doorheen de tijd en uit bivariate analyses blijkt dat er een verband bestaat tussen het al dan niet een plaats vinden op de arbeidsmarkt en factoren zoals het geslacht, de etnische herkomst, de leeftijd, het instroomkanaal, het perspectief en het al dan niet een inburgeringscontract getekend te hebben of een inburgeringsattest gekregen te hebben. Deze effecten kunnen als bruto effecten beschouwd worden. Indien personen uit de Maghreb minder gemakkelijk een plaats op de arbeidsmarkt vinden dan personen met een Europese achtergrond, zou dit bijvoorbeeld kunnen liggen aan het opleidingsniveau (Cramer's $V = 0,15$; $p < 0,0001$). Omdat de Europese nieuwkomers beter geschoold zijn, zou de scholing een verklaring kunnen bieden en niet de regio van herkomst. In de regressieanalyse wordt naar de samenhang gekeken van een variabele met de afhankelijke variabele, gecontroleerd voor alle andere variabelen in het model. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat het verband van een minder gunstige positie op de arbeidsmarkt voor bepaalde herkomstgroepen blijft, ook indien gecontroleerd wordt voor bijvoorbeeld het opleidingsniveau. De meeste effecten die verondersteld konden worden na de bivariate analyses, worden door de regressieanalyse bevestigd. Na het invoeren van alle variabelen blijkt dat onderwijsniveau iets aan verklaringskracht inboet. Verder springt wat het instroomkanaal betreft het verschil tussen de kanalen 'werk' en de anderen in het oog en blijft wat herkomstregio betreft, vooral het verschil tussen de Europese nieuwkomers en de anderen overeind. In de gehanteerde modellen wordt de kans op het vinden van werk bepaald aan de hand van een beperkt aantal factoren. Mogelijke belangrijke factoren zoals effectieve taalkennis, diploma-erkenning, de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, ... zijn niet voorhanden in het databestand en dus niet mee opgenomen in de analyse.

7. SYNTHESE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.

7.1 Synthese

7.1.1 Opzet

In het Vlaamse inburgeringsbeleid wordt 'professionele' zelfredzaamheid van inburgeraars naar voor geschoven als een belangrijke doelstelling. Beleidsmakers hebben voorlopig echter nog geen volledig beeld van deze zelfredzaamheid. De monitoring van het Inburgerings- en integratiebeleid beperkt zich tot het primaire traject, de VDAB heeft geen zicht op verblijfsduur en monitort nieuwkomers bijgevolg niet als een aparte groep, en bovendien gaan niet alle nieuwkomers naar de VDAB. Daarnaast is er geen duidelijk beeld van de evolutie en van het behoud van de professionele zelfredzaamheid na verloop van tijd. Ook op de kenmerken van de tewerkstelling is geen zicht. Hoewel professionele zelfredzaamheid - en breder integratie op de arbeidsmarkt - dus een belangrijke beleidsdoelstelling is, ontbreekt het zicht op de arbeidsmarktpositie van nieuwkomers, op hoe hun loopbanen evolueren en is er geen zicht op de kenmerken van de tewerkstelling. Aan deze lacunes wordt met deze analyse tegemoetkomen. Volgende onderzoeksvragen stonden centraal:

- Hoe verlopen de **trajecten** naar werk? (aandeel personen, fasen, opeenvolging, duur, ...). In welke mate verschillen de integratietrajecten voor de deelpopulaties?
- Wat zijn de **kenmerken** van het werk? (duurzaamheid, sector, regime, kwaliteit (loon))?
- **Welke factoren** bevorderen of belemmeren de socio-economische integratie in de arbeidsmarkt?

Deze vragen werden beantwoord door te werken met een subset van de geïntegreerde dataset inburgering die in het kader van het werkpakket 'Efficiëntie en effectiviteit' binnen het steunpunt Inburgering en integratie werd samengesteld. De populatie werd afgebakend op basis van leeftijd en verblijfsstatus. Enkel inburgeraars op beroepsactieve leeftijd werden geselecteerd. Ook de verblijfsstatus werd als selectiecriteria gebruikt: asielzoeker en personen met een aanvraag statuut slachtoffer mensenhandel werden niet weerhouden, vluchtelingen en geregulariseerde asielzoekers wel. Voor de analyses in dit onderzoek werd de populatie beperkt tot de aangemelde personen die van 2007 tot 2012 het land binnengekomen zijn.

Om op de drie onderzoeksvragen te antwoorden, werd telkens met een andere subset gewerkt. Het antwoord op de eerste onderzoeksvraag is het resultaat van een analyse van een deelbestand met personen die in 2007, 2008 en 2009 in België aangekomen zijn. Zij

werden doorheen de tijd gevolgd tot einde 2013. Om op de tweede onderzoeksvraag te antwoorden, werd gewerkt met de populatie van nieuwkomers die in 2007 of erna in Vlaanderen aangekomen zijn. De vraag naar de karakteristieken van het werk wordt beantwoord door de arbeidssituatie van de personen uit deze groep die op het laatste kwartaal van 2014 aan het werk zijn te schetsen. De derde onderzoeksvraag wordt beantwoord door na te gaan wat de kans op werk is - in het laatste kwartaal van 2013 - van de groep nieuwkomers die in 2007 of erna in Vlaanderen aangekomen zijn.

7.1.2 Onderzoeksbevindingen

De onderzoeksgroep is een **heterogene groep** die meer vrouwen omvat dan mannen en personen die via verschillende instroomkanalen het land binnengekomen zijn. De grote meerderheid (70%) is als gezinshereniger naar België gekomen.

Het onderzoek kan beschikken over data van zowel de Kruispuntbank Inburgering als over gegevens van de KSZ. Initieel is er weinig informatie over de nieuwkomers in de databanken van de KSZ te vinden. Naarmate de tijd verstrijkt, neemt de activiteit van de onderzoekspopulatie toe, en is er meer en meer informatie voorhanden. Toch blijft op het laatste kwartaal van de bestudeerde periode voor 4 op de 10 personen hun **socio-economische positie onbekend**. M.a.w. er zijn geen gegevens terug te vinden over hun socio-economische positie, dit impliceert dat ze noch actief zijn op de arbeidsmarkt noch een uitkering genieten.

Trajecten: Een analyse van tijdsreeksen leert dat de personen in de onderzoekspopulatie doorheen de tijd langzaam de **weg naar de arbeidsmarkt** vinden. Een goede anderhalf jaar nadat de nieuwkomers aangekomen zijn, heeft meer dan 30% een plaats op de arbeidsmarkt gevonden. Nadien verloopt de stijging minder snel en vallen er conjuncturele verschillen op. Na iets minder dan 5 jaren neemt het aandeel van de onderzoeksgroep dat als werkend geregistreerd staan niet meer toe. Het tewerkstellingspercentage blijft schommelen tussen de 40 en 45%.

Slechts een beperkt percentage komt na verloop van tijd bij een OCMW terecht. Terwijl de instroom in de arbeidsmarkt verder stijgt, daalt de afhankelijkheid van een leefloon terug. Maar een klein aandeel is terug te vinden in de werkloosheid.¹⁹

Contingenten: Wanneer we de contingenten vergelijken, de jaren waarop de personen naar België gekomen zijn, blijkt dat deze min of meer vergelijkbare parcours afleggen

¹⁹ Het aandeel personen dat een werkloosheidsuitkering of een leefloon ontvangt, verschilt per kwartaal en verschilt van contingent tot contingent. De verschillende aandelen fluctueren, maar blijven in de bestudeerde periode onder de 10%. Het aandeel werkzoekenden stijgt over de tijd, het aandeel personen met een leefloon kent een curvilineair verloop.

binnen de verschillende delen van de sociale zekerheid (werk, werkloosheid, leefloon, ...), zij het dat niet elk contingent even vlot uit de bestaanszekerheid vloeit.

Genderverschillen: Mannen en vrouwen vinden allebei hun weg naar de arbeidsmarkt, alleen stijgt het aandeel mannen dat werk vindt sneller dan het aandeel vrouwen en klimt het ook hoger. Meer mannen dan vrouwen vinden een plaats op de arbeidsmarkt, zowel in absolute als in relatieve cijfers. De tewerkstelling van de mannen is iets meer conjunctuur gebonden dan deze van de vrouwen. Mannen zijn meer in seizoensgebonden tewerkstelling te vinden. Ook met betrekking tot het leefloon zijn er genderverschillen. Mannen komen in de beginjaren, meer dan vrouwen, bij een OCMW terecht. De uitstroom van de mannen naar de arbeidsmarkt verloopt sneller dan deze van de vrouwen, zodat het aandeel vrouwen dat van OCMW uitkeringen afhankelijk is na verloop van tijd groter wordt dan het aandeel mannen met een uitkering. De arbeidsmarktparticipatie is verschillend voor mannen en vrouwen in de verschillende nationaliteitsgroepen die kunnen onderscheiden worden: van de werkende Turken is 80% een man, van de werkende Aziaten is meer dan de helft een vrouw.

Opleidingsniveau: Gezien de vereisten van de overheersende economie in het Vlaamse landsgedeelte, zou de hypothese geopperd kunnen worden dat de weg naar de arbeidsmarkt meer open ligt voor hooggeschoolden dan voor anderen. Uit een analyse van het aantal personen die werk vinden, blijkt dat het vooral middengeschoolden zijn die een job vinden. De aantallen hooggeschoolden zijn beduidend lager, wat logisch is omdat er zich onder de onderzoekspopulatie minder hooggeschoolden zijn. In relatieve aantallen (procentuele aandeel) blijken de middengeschoolden vaker een job te vinden dan de hooggeschoolden. De laaggeschoolden blijven iets achter vergeleken met de beide andere groepen, maar ook de laaggeschoolden vinden systematisch meer werk naarmate de tijd voortschrijdt. Van alle scholingsniveaus komen er mensen bij het OCMW terecht, maar het aandeel laaggeschoolden stijgt veel hoger en daalt doorheen de tijd trager, dan het aandeel van de andere scholingsniveaus. Zij komen ook iets meer dan de andere scholingsniveaus na verloop van tijd in de werkloosheid terecht. Het aandeel van de midden- en hooggeschoolden in de werkloosheid is wel lager dan dat van de laaggeschoolden, maar doorheen de tijd zien we voor de drie groepen een geleidelijke toename

Herkomst: De onderzoekspopulatie is heterogeen en afkomstig uit diverse landen uit verschillende delen van de wereld. Voor de analyse werden deze in hanteerbare nationaliteitsgroepen ingedeeld. Het is duidelijk dat de weg naar de arbeidsmarkt niet voor alle nationaliteitsgroepen even gemakkelijk verloopt. De Europeanen vinden gemakkelijker de weg naar de arbeidsmarkt dan de andere nationaliteitsgroepen. Het aantal werkende Aziaten neemt iets meer toe dan de groep personen afkomstig uit Noord Afrika en de Arabische Wereld en de restgroep 'Andere'. Ook de afhankelijkheid van leefloon is verschillend voor

de diverse nationaliteitsgroepen. Het is een curvilineair verband, waarbij de groepen de omgekeerde volgorde vertonen dan de volgorde bij werk. Vooral de restgroep andere en de personen uit Noord Afrika en de Arabische wereld ontvangen een leefloon. In eerste instantie zijn het de Europeanen die het snelste stijgen in de werkloosheidscijfers. Dit lijkt een logisch gevolg van de relatief snellere intrede op de arbeidsmarkt. Wie sneller werk heeft, komt sneller in aanmerking om werkloosheid te ontvangen. Het aandeel personen uit Noord Afrika en de Arabische wereld stijgt langzamer, maar overtreft in de laatste kwartalen van 2014 het aandeel Europeanen in de werkloosheid.

Inburgeringstraject: Nieuwkomers kunnen een contact ondertekenen, de cursus maatschappelijke oriëntatie volgen en een attest behalen. Indien deze drie stappen in het inburgeringstraject gekruist worden met het al dan niet hebben van werk, blijkt voor de drie elementen een (zeer lichte) positieve correlatie met het hebben van werk. Het aandeel personen die een contract hebben dat werk heeft, is 2,8% groter dan gemiddeld; personen die de cursus MO gevolgd hebben zijn 1,7% meer dan gemiddeld aan de slag en van de mensen die een attest behaald hebben is 6,7% meer dan doorsnee aan het werk. De verschillen zijn eerder klein, maar statistisch significant. Inburgeraars hebben verder bepaalde preferenties die opgetekend worden als hun perspectief. Dit kan een arbeidsmarktperspectief zijn, een educatief perspectief of een socio-cultureel. Het lijkt evident dat personen met een professioneel perspectief veel meer op de arbeidsmarkt komen, maar ook van de personen met een ander perspectief groeit het aandeel dat op de arbeidsmarkt actief is, gestadig.

Onbekenden. Nieuwkomers komen in de Belgische maatschappij terecht en worden administratief geregistreerd indien ze met een overheidsdienst in aanraking komen door te werken of een uitkering te trekken. Een groot gedeelte van de onderzoekspopulatie blijft onbekend voor de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, wat impliceert dat deze mensen niet actief zijn, geen uitkering trekken, ... Hun socio-economische positie is niet bekend. Er zijn wel een aantal demografische kenmerken van deze mensen gekend. Veel meer vrouwen dan mannen zijn onbekend voor de KSZ. Het grootste aandeel van de onbekenden is geen gezinshoofd.

Sectoren: De sectoren waarin de nieuwkomers terechtkomen, zijn vooral de onderhoudssector, uitzendarbeid en de horeca. Uitzendarbeid lijkt de eerste opstap naar een plaats op de arbeidsmarkt. Pas in de laatste kwartalen van de bestudeerde periode is het aandeel mensen dat in het onderhoud actief is, groter dan het aandeel in de uitzendsector. Mannen en vrouwen zitten deels in andere sectoren geconcentreerd. De top drie bij de mannen is de uitzendsector, de bouw en de horeca. Bij de vrouwen is dit de onderhoudssector, de uitzendsector en de verzorgende sector. Ook binnen een 'sector' zijn er genderverschillen. De seizoenschommeling van tewerkstelling is bij de mannen in de uitzendsector veel groter

dan bij de vrouwen in de uitzendsector. De verschillende nationaliteitsgroepen zijn terug te vinden in verschillende sectoren. Europeanen en Turken zijn meer in de bouwsector te vinden, Aziaten in de horeca.

Arbeidsregime: Doorheen de jaren kan vastgesteld worden dat het aandeel van de onderzoekspopulatie dat voltijds werkt, stelselmatig toeneemt. Mannen zijn veel meer dan vrouwen in voltijdse betrekkingen terug te vinden.

Loon. De gemiddelde lonen die de nieuwkomers krijgen, stijgen naarmate de jaren vorderen, maar de stijging houdt gelijke tred met de inflatie. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in de lagere loonklassen, maar ook in de hoogste loonklasse. Bij een driedeling van de loonklassen blijkt dat bijna de helft van de onderzoekspopulatie (47%) in de laagste loonklasse valt, die minder dan €90 per dag verdient. Dit is een beduidend groter percentage dan de 15% in Vlaanderen die op dat loonniveau zit. De hoogste looncategorie van de driedeling bevat een vijfde van de nieuwkomers en twee derde van de Vlaamse bevolking. Bijna één op drie van de Vlaamse bevolking heeft een dagloon dat boven de €150 ligt. Van de nieuwkomers verdient maar 3,8% een dergelijk bedrag op dagbasis.

Een **analyse van de samenhang, gecontroleerd voor andere variabelen**, bevestigt het belang van factoren zoals tijd, leeftijd en geslacht. Indien we het effect van het al dan niet hebben van een attest op het vinden van werk bekijken, blijkt dat de mensen met een attest de helft meer kans hebben om werk te hebben - gecontroleerd voor de andere variabelen - dan de personen zonder attest. De logistische regressie bevestigt ook voor deze onderzoeksgroep de etnostratificatie-these. Niet alle nationaliteiten hebben dezelfde kansen op de arbeidsmarkt, ook gecontroleerd op opleidingsniveau en geslacht. Het instroomkanaal speelt een minder grote rol dan verwacht zou kunnen worden: vergeleken met de trajecten van de asielzoekers zijn deze van bijvoorbeeld personen die via gezinshereniging het land binnenkomen (de meerderheid van de onderzoekspopulatie) amper verschillend. De kans dat personen die omwille van werk naar België komen, op de arbeidsmarkt aangetroffen worden is 'slechts' twee keer groter dan de kans om asielzoekers op de werkvloer te vinden.

7.2 Conclusies en aandachtspunten

7.2.1 Conclusies

De bedoeling van dit deelproject was na te gaan wat de trajecten naar werk zijn van de nieuwkomers in Vlaanderen. Het onderzoek bestudeert personen die recent in België terechtgekomen zijn en beschrijft de trajecten binnen de sociale zekerheid, met een focus op de trajecten naar werk.

Samenvattend blijkt uit de analyse van de 'loopbanen' van de nieuwkomers in Vlaanderen dezelfde sterke verscheidenheid qua arbeidsmarktpositie van de verschillende groepen migranten als in de rest van Europa en bij uitbreiding in de hele OESO (OESO 2009). In heel Europa stellen we vast dat migranten qua arbeidsmarktintegratie minder goed scoren dan autochtonen; in België scoren ze zelfs nog slechter dan in de andere OESO-landen. Het blijkt moeilijk om hiervoor één specifieke reden op te geven: heel wat factoren hebben immers invloed op het arbeidsmarktintegratieproces en geen enkele beleidsmaatregel kan op zich het pad naar succes effenen. Dit onderzoek bevestigt enkele gekende fenomenen die cruciaal zijn voor de arbeidsmarktintegratie van nieuwkomers. Toch is het belangrijk te onderlijnen dat er sprake is van een langzame, geleidelijke maar beperkte integratie op de arbeidsmarkt die na enige tijd blijkt te stoppen.

Tijd speelt een heel belangrijke rol en heeft een grote impact op de evolutie van de socio-economische positie van nieuwkomers. Hoe langer een persoon in het land verblijft, hoe meer kans hij of zij maakt om werk te vinden en om niet langer van een sociale uitkering afhankelijk te zijn. Meer 'tijd' betekent dat nieuwkomers zich beter aan hun nieuwe omgeving en aan de nieuwe omstandigheden kunnen aanpassen. Tijd is noodzakelijk om meer over het land en over de arbeidsmarkt te leren. Tijd betekent de mogelijkheid om de plaatselijke taal te leren en om een sociaal netwerk op te zetten en uit te bouwen. Mensen passen zich aan het land aan, leren de mogelijkheden kennen, leren de wetten en regels enz. Dit sluit aan bij de *Human capital Theory*. Chiswick (1995) stelt bijvoorbeeld dat hoe meer 'human capital' je hebt, hoe groter je kansen op de arbeidsmarkt zijn. Na verloop van tijd zouden de verschillen tussen de migrantenpopulatie en de autochtone bevolking verkleinen. Dit lijkt niet helemaal op te gaan voor de bestudeerde populatie, de arbeidsmarktparticipatie stijgt inderdaad geleidelijk, maar stagneert dan op een niveau dat ver onder het Vlaamse gemiddelde ligt. De werkzaamheidsgraad in Vlaanderen bedraagt in 2014 voor 20-65 jarigen 75,6% (70,9% voor vrouwen en 80,2% voor mannen. Deze van de onderzoekspopulatie ligt daar erg ver onder met een arbeidsmarktparticipatie tussen de 40 en de 45%. Een mogelijke verklaring is dat niet iedereen de intentie heeft om te werken. Op basis van de geanalyseerde data blijkt dat veel meer vrouwen dan mannen onbekend blijven voor de sociale zekerheid. Zij werken niet, zijn niet werkloos en ontvangen geen uitkeringen. Meer dan 9 op de 10 (93%) van de vrouwen waarvoor de arbeidsmarktinfo ontbreekt, is geen gezinshoofd. Mogelijk wordt geopteerd voor thuiswerk (zorg voor de kinderen, huishouden, ...). Dit zou ten dele een verklaring voor de lage arbeidsmarktparticipatie kunnen vormen. Maar ook als we kijken naar de inburgeraars die expliciet aangeven te willen werken (professioneel perspectief) zien we dat de arbeidsmarktparticipatie schommelt rond de 55%. Ook voor deze groep blijft de arbeidsmarktparticipatie dus bedenkkelijk laag.

Daarnaast merken we dat diegenen die werken, vaak in **het secundaire segment van de arbeidsmarkt** terechtkomen. Vele nieuwkomers werken in sectoren zoals de onderhoudssector, de uitzendsector en de horeca. Een beperkt aantal nieuwkomers werkt aan loonvoorwaarden die kunnen vergeleken worden met deze van de Vlaamse bevolking, maar de overgrote meerderheid werkt aan lage lonen. Een opvallende vaststelling is daarnaast ook dat de hoger opgeleide nieuwkomers niet meer kans maken op tewerkstelling dan middengeschoolden (ook zonder rekening te houden met een tewerkstelling op niveau), wat een indicatie is dat hun competenties niet erkend worden.²⁰

De **genderverschillen** en de impact daarvan op de trajecten naar werk, lijken een uitvergroting van de kansen voor arbeidsmarktintegratie van de hele bevolking. Vrouwen zijn minder dan mannen actief op de arbeidsmarkt, vrouwen zitten meer dan mannen in de lagere loonklassen (ze zijn meer dan mannen actief in sectoren waar gemiddeld minder verdiend wordt zoals de onderhoudssector).

Het vraagstuk over de **etnostratificatie** van de arbeidsmarkt is geen nieuw gegeven. Ook bij een analyse van een groep nieuwkomers wordt duidelijk dat de toegang tot de arbeidsmarkt niet voor alle nationaliteiten gelijk is, ook indien gecontroleerd wordt voor andere variabelen zoals opleidingsniveau, leeftijd en geslacht. Er wordt ook een samenhang gevonden tussen het hebben van de Belgische nationaliteit (genaturaliseerd zijn) en het hebben van werk, opnieuw gecontroleerd voor de andere achtergrondvariabelen.

Hoopgevend is wel dat er een beperkt, maar duidelijk verband blijkt tussen het behalen van een **inburgeringsattest** en tewerkstelling.

7.2.2 Aandachtspunten

7.2.2.1 Monitoring

Een eerste aandachtspunt dat kan geformuleerd worden, heeft betrekking op de gegevensregistratie en de opvolging zelf, op de monitoring. In dit rapport wordt voor het eerst de arbeidsmarktpositie van alle nieuwkomers-inburgeraars in kaart gebracht en dit op langere termijn. Gezien de slechte sociaaleconomische posities van deze groep is het belangrijk om (na 10 jaar inburgeringsbeleid en diverse registratiesystemen) longitudinale monitoring te voorzien zoals dit in bijvoorbeeld Nederland en Canada reeds het geval is. Een duidelijk zicht op de socio-economische posities en de evolutie ervan is noodzakelijk voor een *evidence based* beleidsvoering. Het belang van monitoring hierbij wordt ook in de Vlaamse beleidsteksten benadrukt. In de beleidsnota inburgering 2014-2019 van Vlaams minister en viceminister-president Homans (2014-2019) staat te lezen dat *'een inclusief en gecoördineerd beleid dat effectief en efficiënt wil zijn, van bij de planning en ontwikkeling*

²⁰ Wanneer we dit vergelijken met de Vlaamse populatie dan bleek in 2015 84% van de hooggeschoolden aan de slag t.g.o. 72,3% van de middengeschoolden (steunpunt WSE).

voldoende in de realiteit moet gefundeerd zijn. Dat veronderstelt een doorgedreven systematische opvolging, monitoring en evaluatie van het beleid (p. 47)'. Een goed monitoring-systeem laat het beleid toe om een zicht te krijgen op wat bijvoorbeeld na 5 jaar de arbeidsmarktpositie van nieuwkomers is, of na 10 of 15 jaar.

Het proces om dit rapport (dat op zich gebaseerd is op vrij eenvoudige monitoringgegevens) te schrijven, nam veel tijd in beslag. Meer toegankelijke data die beschikbaar gesteld kunnen worden aan beleidsmakers, onderzoekers en andere betrokkenen lijkt noodzakelijk. Ook afstemming tussen diverse monitoringinitiatieven is van belang. Er wordt gemonitord door het departement WSE, er wordt gemonitord vanuit ABB en er zijn federale initiatieven, maar geen van allen volgt de gegevens systematisch longitudinaal op. Een betere afstemming, meer inhoudelijke focus en een gegarandeerde inzet van middelen lijkt noodzakelijk. Omdat er ook geëvalueerd dient te worden is het evenzeer van belang de monitoringactiviteiten af te stemmen op evaluatie infrastructuur. In dat opzicht verwijzen we graag naar het kader dat binnen het steunpunt I&I werd voorgesteld (Gonzalez Garibay & De Cuyper, 2013).

Bij de monitoring kan vastgesteld worden dat er voor een vrij omvangrijke groep in heel wat databestanden geen gegevens gevonden worden, waaronder een derde van de inburgeraars met een professioneel perspectief. Een mogelijke hypothese zou kunnen zijn dat een deel van deze groep, die expliciet aangaf te willen werken, in het informele circuit actief is en de dus dat de feitelijke arbeidsmarktparticipatie hoger ligt. Verder onderzoek is echter noodzakelijk om dit te bekrachtigen. Specifieke aandacht voor deze groep van personen die nergens zijn terug te vinden in administratieve databanken lijkt alleszins aangewezen: wie zijn dit, waar situeren ze zich, waarom zijn ze niet terug te vinden, etc. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door dit voor een steekproef van 'onbekenden' na te gaan.

7.2.2.2 De arbeidsmarktparticipatie van hooggeschoolden

Een opvallend resultaat is de relatief lage arbeidsmarktparticipatie van hooggeschoolden, middengeschoolden blijken het beter te doen op de arbeidsmarkt. Specifieke aandacht voor deze doelgroep lijkt dan ook noodzakelijk. In 1978 verscheen het werk van Barry R. Chiswick rond het concept 'menselijk kapitaal' (*human capital*). Deze theorie - zoals door Chiswick verwoord - stelt dat jongeren en hoogopgeleiden de hoogste kans op migratie hebben; een migrant wordt immers verondersteld een rationeel individu te zijn, gericht op winstmaximalisatie en gedreven om in zijn menselijk kapitaal te investeren. Vermits de vaardigheden van migranten niet perfect vertaalbaar zijn naar de arbeidsmarkt van het gastland (Friedberg, 2000) zal er zich een verschil in lonen voordoen. Dat verschil zou na verloop van tijd verdwijnen, naarmate de migrant meer landenspecifiek menselijk kapitaal

verwerft²¹ (economische assimilatie). Op basis van de analyse van de socio-economische posities van de nieuwkomers kan er bezwaarlijk geconcludeerd worden dat er echt sprake is van economische assimilatie van de hoger geschoolden. Blijkbaar is het voor hooggeschoolden niet evident om op relatief korte termijn hun competenties op de Vlaamse arbeidsmarkt te valoriseren. Positief is alvast de recente aandacht voor deze groep met onder andere het SERV advies rond hogeropgeleide anderstalige allochtonen en ook de AMIF oproep die specifiek op deze doelgroep focust.

7.2.2.3 Genderverschillen op de arbeidsmarkt

Zoals hoger gesteld lijken de **genderverschillen** en de impact daarvan op de trajecten naar werk, een uitvergroting van de kansen voor arbeidsmarktintegratie van de totale populatie. Bijgevolg lijkt het redelijk om de vastgestelde ongelijkheden via een inclusief beleid met begeleidende maatregelen aan te pakken. De uiterst kwetsbare positie van bepaalde groepen zoals (vrouwelijke) alleenstaande ouders rechtvaardigt echter ook een gerichte aanpak, ook al blijkt deze subgroep het in het voorliggende onderzoek relatief minder slecht te doen dan verwacht zou kunnen worden. Alleenstaande ouders kunnen een prioritaire groep zijn voor het gewestelijke en lokale onthaal- en integratiebeleid. Inactieve moeders van buitenlandse herkomst kunnen in combinatie met kinderopvang worden geactiveerd.

7.2.2.4 Het inburgeringstraject

Er is een positief verband tussen het succesvol doorlopen van het primair inburgeringstraject en de arbeidsmarktpositie van de inburgeraar. Dit neemt niet weg dat een aanzienlijke groep na 5 jaar nog altijd niet aan de slag is op de arbeidsmarkt. Voor een bepaalde groep zal een inburgeringstraject voldoende zijn als opstap naar professionele zelfredzaamheid, voor anderen is dit niet het geval en zal een goed uitgewerkt vervolgtraject noodzakelijk zijn.

In dit rapport werden dus de trajecten in de sociale zekerheid van een deel van de onderzoekspopulatie beschreven, wordt het beeld geschetst van de arbeidsmarktpositie van diegenen die einde 2014 aan het werk zijn en wordt op basis van achtergrondvariabelen - die respectievelijk betrekking hebben op de persoon zelf, op de immigratie en op het inburgeringstraject - ingeschat wat de kans is voor de onderzoekspopulatie om aan het werk te zijn. Hoewel er goed interpreteerbare tendensen naar voor komen en ondanks het gegeven dat er duidelijke onderzoeksresultaten gevonden worden, dient men er zich wel van bewust te zijn dat de gehanteerde modellen een sterke reductie van de werkelijkheid zijn. Zaken

²¹ Dit is tevens de reden waarom talrijke onderzoeken zich op recente migranten focussen. Na verloop van tijd wordt de migrant immers verondersteld om zich op een vergelijkbare positie als die van zijn autochtone tegenhangers te bevinden.

die niet ambtelijk geregistreerd worden zoals een operationele taalkennis die op de werkvloer ingezet kan worden, motivatie, sociale vaardigheden, competenties, psychisch welzijn, ... zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de niet-verklaarde variantie en komen in een analyse op basis van ambtelijke databestanden niet aan bod. Hiervoor is een verrijking van data noodzakelijk.

Ook op het beleidsinstrumentarium dat kan bijdragen tot het vinden van werk wordt maar beperkt ingegaan, enkel het verband tussen het volgen van een inburgeringstraject en arbeidsmarktparticipatie werd uitgewerkt. Op basis van dezelfde *Geïntegreerde Dataset Inburgering* waarop de voorliggende analyses gebaseerd zijn, wordt in andere rapporten specifiek op dit thema ingegaan en wordt er gekeken naar (1) de mate waarin inburgeraars doorstromen naar het bestaande beleidsinstrumentarium (2) de samenhang tussen het volgen van opleidingen Nederlands 2de taal en het al dan niet actief zijn op de arbeidsmarkt (zie De Cuyper: 2016, De Cuyper & Vandermeerschen: 2016).

REFERENTIELIJST

- Bevelander P. & Pendakur R.** (2012). *The Labour Market Integration of Refugee and Family Reunion Immigrants: A Comparison of Outcomes in Canada and Sweden*, IZA DP No. 6924, Bonn: IZA (Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit, 27 pp.
- Bevelander P. & Veenman J.** (2006). *Naturalisation and Socioeconomic Integration: The Case of the Netherlands*, IZA DP No. 2153, Bonn: IZA (Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit), 27 pp.
- Chiswick B.R.** (1978). The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born Men. *Journal of Political Economy*, 86(5), 897–921.
- Chiswick B. R. & Miller P.W.** (1995). The endogeneity between language and earnings: international analyses. *Journal of Labor Economics*, 13(2), 246–288.
- Chiswick B. R. & Miller P.W.** (2003). The complementarity of language and other human capital: immigrant earnings in Canada. *Economics of Education Review*, 22, 469–480.
- Cohen, J.** (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.
- De Cuyper P.** (2016). *Het inburgeringstraject als opstap naar een vervolgaanbod naar werk? De doorstroom van inburgeraars naar VDAB in kaart gebracht*. Fact Sheet. Antwerpen/Leuven: steunpunt Inburgering en Integratie.
- De Cuyper P. & Vandermeerschen H.** (2016). *Helpt bijkomende taalopleiding inburgeraars op de arbeidsmarkt? Het rendement van opeenvolgende NT2-opleidingen voor inburgeraars in kaart gebracht*. Rapport. Antwerpen/Leuven: Steunpunt Inburgering en Integratie, 76p.
- Entzingern H. and Biezeveld R.** (2003). *Benchmarking in Immigrant Integration*, Report written for the European Commission, DG JAI-A-2/2002/006, 53. Pp
- Friedberg R.M.** (2000). 'You Can't Take It with You? Immigrant Assimilation and the Portability of Human Capital'. *Journal of Labor Economics*, 18 (2), pp. 221-251
- Geets J.** (2011). De arbeidsmarktpositie van hooggeschoolde immigranten met bijzondere aandacht voor 'overkwalificatie': resultaten op basis van een survey, Antwerpen: Steunpunt gelijkekansenbeleid,
- González Garibay M. & De Cuyper P.** (2013). *An evaluation framework for the Flemish integration policies*. Rapport. Antwerpen: Steunpunt Inburgering en Integratie, 53 p.
- González Garibay M. & De Cuyper P.** (2013). *The evaluation of integration policies across the OECD: a review*. Rapport. Steunpunt Inburgering en Integratie, 129 p.
- González Garibay M. & De Cuyper P.** (2017). Is there an evidence basis for immigrant integration policies? A Methodological enquiry, *Journal of Nordic Migration*, forthcoming.
- Heyse P., Pauwels F., Wets J. & Timmerman C. mmv Perrin N.** (2007). Liefde kent geen grenzen. Een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van huwelijksmigratie vanuit Marokko, Turkije, Oost-Europa en Zuidoost Azië, Brussel: Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding,
- Lodewyckx, I., Wets, J., Timmerman, C.** (2011). *Gezinshereniging in België, de mythe ontcijferd*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

- Martens A., Ouali N., Van de maele M., Vertommen S., Dryon Ph. & Verhoeven H.** (2005). *Etnische discriminatie op de arbeidsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* (Syntheserapport).
http://www.actiris.be/Portals/36/Documents/NL/Ethnische_discriminatie.pdf
- Rea A. en Wets J.** (eds.) (2015). *The Long and Winding Road to Employment. An Analysis of the Labour Market Careers of Asylum Seekers and Refugees in Belgium*, Gent, Academia press, 171 pp.
- Timmerman, C., Martiniello, M., Rea, A. & Wets, J.** (Eds) (2012). *Vrouwen in hedendaagse migraties / Femmes dans les processus migratoires contemporains*. Gent: Academia Press.
- s.n.** (2013). *Sociaal-economische monitoring 2013*, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
- Vanduynslager, L., Gonzalez Garibay, M., Wets, J., De Cuyper, P., Durieux, H.** (2015). Migratie- en integratietrajecten van Zuid-Europese migranten in Vlaanderen : een kritische reflectie over intra-EU-mobiliteit en inburgering van EU-burgers versus niet-EU-burgers in beleidsperspectief. In: Timmerman C., Mahieu R., Levrau F., Vanheule D. (Eds.), *Intra-Europese migratie en mobiliteit. Andere tijden, nieuwe wegen?*, Chapt. 9. Leuven: Leuven University Press, 175-197.

BIJLAGEN

Bijlage 1 de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid

In overeenstemming met de privacyregels werden de gegevens van de kruispuntbank inburgering en van de VDAB gekoppeld aan de gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). De KSZ wordt gevoed door de gedecentraliseerde databanken van de verschillende sociale zekerheidsinstellingen die het rijksregisternummer als sleutel gebruiken. Om de toegang te vergemakkelijken werd het 'Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming' opgericht. Het datawarehouse bevat gegevens die afkomstig zijn van de verschillende openbare instellingen. Door de gegevens van de verschillende instellingen te koppelen kunnen op maat gemaakte statistische reeksen van personen en van hun socio-economische achtergrond worden aangemaakt. Het datawarehouse is een gezamenlijk initiatief van de Multisectoriële Individuele Rekening (CIMIRe), het Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO), het Fonds voor Beroepsziekten (FBZ), de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ), het Nationaal Intermutualistisch College (NIC), de Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (POD MI), de Pensioendienst van de Overheidssector (PDOS), het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (RKW), het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO), de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA), de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) en de gewestelijke agentschappen voor arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding (VDAB/FOREM/Actiris).

Het datawarehouse bevat naast informatie over persoonsgegevens (geboortedatum, geslacht, nationaliteit, familiale situatie, woonplaats, enz.) gegevens over de tewerkstelling (loon, werkgever, sociale zekerheidsbijdragen, regime (vol- of deeltijds)), informatie over werkloosheid, over pensioenen, ziekte, invaliditeit, arbeidsongeval, beroepsziekte, kinderbijslagen enz. Voor alle 56.909 inburgeraars werd aanvullende socio-economische informatie aangevraagd. Opvallend is dat over heel wat inburgeraars in het Datawarehouse arbeidsmarkt weinig of geen informatie beschikbaar is. Dit verklaart waarom restcategorieën zoals 'andere' of 'anderen' bij het verdere socio-economische onderzoek vaak de grootste categorieën zijn.

Bijlage 2 sectoren van tewerkstelling

Tabel B1 Sectoren van tewerkstelling op basis van nace-code

Sector	Aantal	%
Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	3 460	19,67
Terbeschikkingstelling van personeel	3 303	18,77
Eet- en drinkgelegenheden	1 409	8,01
Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	883	5,02
Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	751	4,27
Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	660	3,75
Vervaardiging van voedingsmiddelen	584	3,32
Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen	563	3,2
Teelt van gewassen, veeteelt, jacht en diensten in verband met deze activiteiten	532	3,02
Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	413	2,35
Verschaffen van accommodatie	409	2,32
Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen	406	2,31
Onderwijs	377	2,14
Overige persoonlijke diensten	352	2
Opslag en vervoerondersteunende activiteiten	341	1,94
Menselijke gezondheidszorg	290	1,65
Weg- en waterbouw	212	1,2
Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	207	1,18
Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	167	0,95
Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motor	154	0,88
Posterijen en koeriers	122	0,69
Administratieve en ondersteunende activiteiten ten behoeve van kantoren en overig	118	0,67
Activiteiten van hoofdkantoren; adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	100	0,57
Architecten en ingenieurs; technische testen en toetsen	99	0,56
Verenigingen	95	0,54
Vervaardiging van textiel	90	0,51
Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancy-activiteit	84	0,48
Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	82	0,47
Reparatie en installatie van machines en apparaten	77	0,44
Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning	73	0,41
Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen, aanhangwagens en opleggers	68	0,39
Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied	61	0,35
Vervaardiging van chemische producten	61	0,35
Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening	59	0,34
Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	57	0,32
Financiële dienstverlening, exclusief verzekeringen en pensioenfondsen	54	0,31
Sport, ontspanning en recreatie	50	0,28
Exploitatie van en handel in onroerend goed	47	0,27
Creatieve activiteiten, kunst en amusement	43	0,24
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	38	0,22
Vervaardiging van producten van rubber of kunststof	37	0,21
Ondersteunende activiteiten voor verzekeringen en pensioenfondsen	36	0,2
Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout en van kurk, exclusief meub	34	0,19

Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	34	0,19
Telecommunicatie	32	0,18
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	31	0,18
Verhuur en lease	29	0,16
Vervaardiging van meubelen	29	0,16
Overige industrie	27	0,15
Overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten	26	0,15
Reclamewezen en marktonderzoek	26	0,15
Vervaardiging van papier en papierwaren	24	0,14
Vervaardiging van metalen in primaire vorm	22	0,13
Vervaardiging van kleding	21	0,12
Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	20	0,11
Huishoudens als werkgever van huishoudelijk personeel	19	0,11
Vervaardiging van andere transportmiddelen	16	0,09
Extraterritoriale organisaties en lichamen	15	0,09
Loterijen en kansspelen	14	0,08
Luchtvaart	14	0,08
Beveiligings- en opsporingsdiensten	13	0,07
Vervaardiging van dranken	13	0,07
Vervaardiging van elektrische apparatuur	13	0,07
Vervoer over water	12	0,07
Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	11	0,06
Productie van films en video- en televisieprogramma's, maken van geluidsopnamen e	10	0,06
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	9	0,05
Reparatie van computers en consumentenartikelen	9	0,05
Overige winning van delfstoffen	8	0,05
Reisbureaus, reisorganisatoren, reserveringsbureaus en aanverwante activiteiten	8	0,05
Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten	7	0,04
Uitgeverijen	6	0,03
Verzekeringen, herverzekeringen en pensioenfondsen, exclusief verplichte sociale	5	0,03
Afvalwaterafvoer	4	0,02
Vervaardiging van leer en van producten van leer	4	0,02
Programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's	2	0,01
Sanering en ander afvalbeheer	2	0,01
Vervaardiging van tabaksproducten	1	0,01

Tabel B2 De verdeling van de verschillende nationaliteiten over de scoren (Mannen)

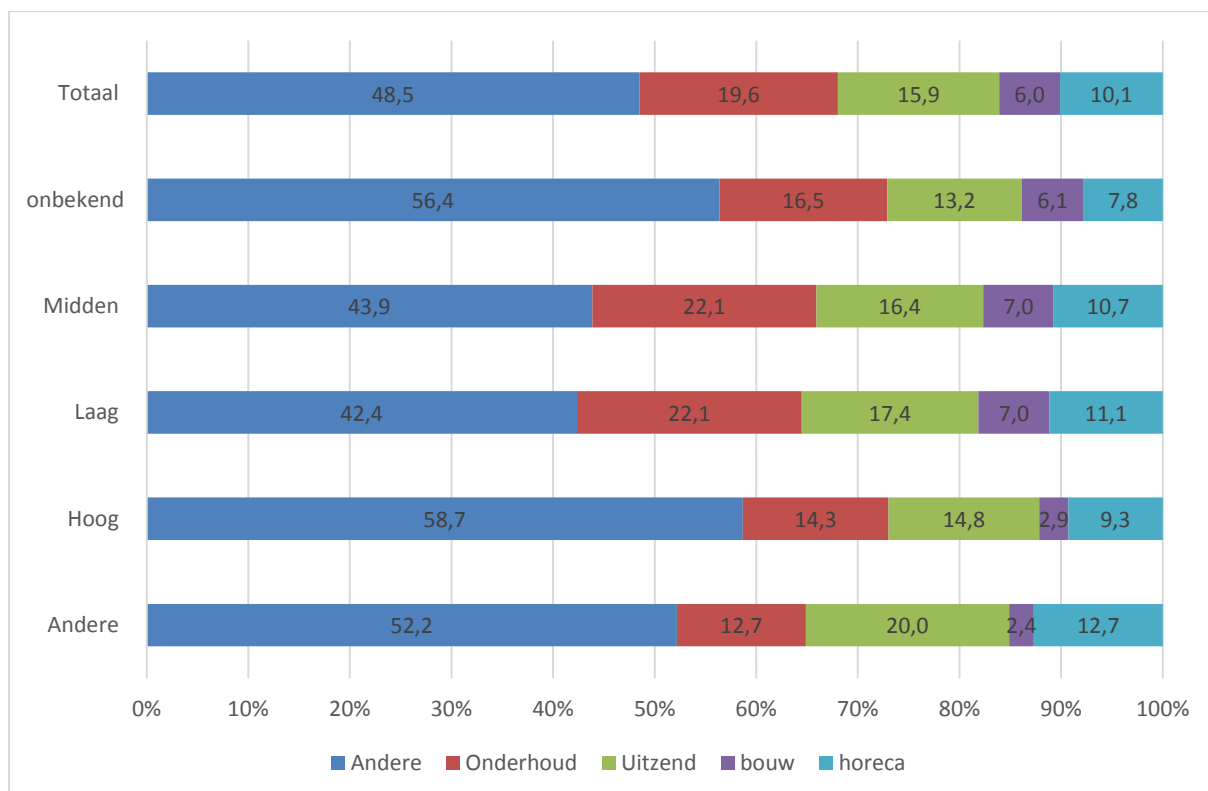
	AND	ARA	AZIË	BEL	EUR	EXU	LAM	SSA	TUR	Total
Andere	33 0,37 1,99 27,05	287 3,23 17,28 14,48	147 1,65 8,85 21,37	246 2,77 14,81 21,32	573 6,45 34,5 22,78	51 0,57 3,07 15,22	76 0,85 4,58 20	154 1,73 9,27 16,61	94 1,06 5,66 11,94	1 661 18,68
Andere bedrijfsdiensten	12 0,13 4,46 9,84	44 0,49 16,36 2,22	33 0,37 12,27 4,8	30 0,34 11,15 2,6	87 0,98 32,34 3,46	16 0,18 5,95 4,78	15 0,17 5,58 3,95	14 0,16 5,2 1,51	18 0,2 6,69 2,29	269 3,03
Bouw	7 0,08 0,7 5,74	103 1,16 10,28 5,2	8 0,09 0,8 1,16	111 1,25 11,08 9,62	440 4,95 43,91 17,5	40 0,45 3,99 11,94	24 0,27 2,4 6,32	35 0,39 3,49 3,78	234 2,63 23,35 29,73	1 002 11,27
Groot-en detailhandel	10 0,11 1,44 8,2	170 1,91 24,53 8,58	57 0,64 8,23 8,28	101 1,14 14,57 8,75	178 2 25,69 7,08	19 0,21 2,74 5,67	43 0,48 6,2 11,32	52 0,58 7,5 5,61	63 0,71 9,09 8,01	693 7,8
Horeca	12 0,13 1,33 9,84	177 1,99 19,69 8,93	259 2,91 28,81 37,65	107 1,2 11,9 9,27	152 1,71 16,91 6,04	35 0,39 3,89 10,45	38 0,43 4,23 10	75 0,84 8,34 8,09	44 0,49 4,89 5,59	899 10,11
Menselijke gezondheids- zorg	2 0,02 3,33 1,64	14 0,16 23,33 0,71	8 0,09 13,33 1,16	12 0,13 20 1,04	11 0,12 18,33 0,44	1 0,01 1,67 0,3	5 0,06 8,33 1,32	6 0,07 10 0,65	1 0,01 1,67 0,13	60 0,67
Onderwijs	10 0,11 6,85 8,2	28 0,31 19,18 1,41	19 0,21 13,01 2,76	22 0,25 15,07 1,91	35 0,39 23,97 1,39	4 0,04 2,74 1,19	15 0,17 10,27 3,95	12 0,13 8,22 1,29	1 0,01 0,68 0,13	146 1,64
Overige persoonlijke diensten	0 0 0 0	18 0,2 26,87 0,91	11 0,12 16,42 1,6	8 0,09 11,94 0,69	8 0,09 11,94 0,32	6 0,07 8,96 1,79	1 0,01 1,49 0,26	9 0,1 13,43 0,97	6 0,07 8,96 0,76	67 0,75
Poetssector, e.a.	4 0,04 0,55 3,28	290 3,26 39,84 14,63	18 0,2 2,47 2,62	72 0,81 9,89 6,24	183 2,06 25,14 7,28	24 0,27 3,3 7,16	16 0,18 2,2 4,21	46 0,52 6,32 4,96	75 0,84 10,3 9,53	728 8,19
Transport	3 0,03 0,45 2,46	155 1,74 23,27 7,82	14 0,16 2,1 2,03	103 1,16 15,47 8,93	227 2,55 34,08 9,03	22 0,25 3,3 6,57	17 0,19 2,55 4,47	63 0,71 9,46 6,8	62 0,7 9,31 7,88	666 7,49
Uitzendarbeid, e.a.	18 0,2 0,89 14,75	530 5,96 26,2 26,74	71 0,8 3,51 10,32	249 2,8 12,31 21,58	428 4,81 21,16 17,02	80 0,9 3,95 23,88	112 1,26 5,54 29,47	395 4,44 19,53 42,61	140 1,57 6,92 17,79	2 023 22,76
Vervaardiging van voedings- middelen	3 0,03 0,69 2,46	101 1,14 23,17 5,1	21 0,24 4,82 3,05	53 0,6 12,16 4,59	147 1,65 33,72 5,84	25 0,28 5,73 7,46	9 0,1 2,06 2,37	31 0,35 7,11 3,34	46 0,52 10,55 5,84	436 4,9
Zorgsector	8 0,09 3,33 6,56	65 0,73 27,08 3,28	22 0,25 9,17 3,2	40 0,45 16,67 3,47	46 0,52 19,17 1,83	12 0,13 5 3,58	9 0,1 3,75 2,37	35 0,39 14,58 3,78	3 0,03 1,25 0,38	240 2,7
Total	122 1,37	1982 22,29	688 7,74	1154 12,98	2515 28,29	335 3,77	380 4,27	927 10,43	787 8,85	8 890 100

* And= andere, Ara= Arabische wereld, Azië= Azië, Bel=België, Eur=Europa, Exu=ex USSR, Lam=Latijns Amerika, SSA=Sub Sahara Afrika, Tur=Turkije.

Tabel B3 Sector naar opleidingsniveau (absolute aantallen)

Andere	107	26	41	5	26	205
Hoog	2 644	646	668	129	418	4 505
Laag	2 798	1 460	1 147	463	735	6 603
Midden	3 362	1 692	1 256	533	822	7 665
Onbekend	2 101	615	493	227	290	3 726
Total	11 012	4 439	3 605	1 357	2 291	22 704

Figuur B1 Sector naar opleidingsniveau

Tabel B4 De verdeling van de verschillende nationaliteiten over de secoren (vrouwen)

	AND	ARA	AZIË	BEL	EUR	EXU	LAM	SSA	TUR	Total
Andere	23 0,27 2,77 27,06	38 0,44 4,58 5,6	151 1,76 18,19 11,14	133 1,55 16,02 11,74	290 3,39 34,94 9,18	62 0,72 7,47 11,27	38 0,44 4,58 7,5	61 0,71 7,35 6,84	34 0,4 4,1 17,44	830 9,7
Andere bedrijfs- diensten	8 0,09 3,79 9,41	6 0,07 2,84 0,88	40 0,47 18,96 2,95	21 0,25 9,95 1,85	92 1,08 43,6 2,91	20 0,23 9,48 3,64	13 0,15 6,16 2,56	5 0,06 2,37 0,56	6 0,07 2,84 3,08	211 2,47
Bouw	0 0 0 0	2 0,02 6,06 0,29	3 0,04 9,09 0,22	2 0,02 6,06 0,18	17 0,2 51,52 0,54	2 0,02 6,06 0,36	2 0,02 6,06 0,39	0 0 0 0	5 0,06 15,15 2,56	33 0,39
Groot-en detailhandel	7 0,08 1,14 8,24	41 0,48 6,68 6,04	112 1,31 18,24 8,26	109 1,27 17,75 9,62	167 1,95 27,2 5,29	70 0,82 11,4 12,73	56 0,65 9,12 11,05	43 0,5 7 4,82	9 0,11 1,47 4,62	614 7,18
Horeca	11 0,13 1,22 12,94	63 0,74 6,97 9,28	323 3,78 35,73 23,82	118 1,38 13,05 10,41	190 2,22 21,02 6,01	51 0,6 5,64 9,27	50 0,58 5,53 9,86	77 0,9 8,52 8,63	21 0,25 2,32 10,77	904 10,57
Menselijke gezondheids- zorg	1 0,01 0,43 1,18	22 0,26 9,57 3,24	30 0,35 13,04 2,21	45 0,53 19,57 3,97	70 0,82 30,43 2,22	18 0,21 7,83 3,27	11 0,13 4,78 2,17	27 0,32 11,74 3,03	6 0,07 2,61 3,08	230 2,69
Onderwijs	7 0,08 3,06 8,24	22 0,26 9,61 3,24	29 0,34 12,66 2,14	38 0,44 16,59 3,35	66 0,77 28,82 2,09	21 0,25 9,17 3,82	19 0,22 8,3 3,75	21 0,25 9,17 2,35	6 0,07 2,62 3,08	229 2,68
Overige persoonlijke diensten	3 0,04 1,06 3,53	20 0,23 7,04 2,95	86 1,01 30,28 6,34	34 0,4 11,97 3	79 0,92 27,82 2,5	15 0,18 5,28 2,73	19 0,22 6,69 3,75	25 0,29 8,8 2,8	3 0,04 1,06 1,54	284 3,32
Poetssector e.a.	8 0,09 0,3 9,41	279 3,26 10,33 41,09	278 3,25 10,29 20,5	278 3,25 10,29 24,54	1244 14,54 46,04 39,38	136 1,59 5,03 24,73	143 1,67 5,29 28,21	278 3,25 10,29 31,17	58 0,68 2,15 29,74	2 702 31,58
Transport	1 0,01 0,97 1,18	5 0,06 4,85 0,74	17 0,2 16,5 1,25	16 0,19 15,53 1,41	41 0,48 39,81 1,3	15 0,18 14,56 2,73	5 0,06 4,85 0,99	3 0,04 2,91 0,34	0 0 0 0	103 1,2
Uitzendarbeid	10 0,12 0,82 11,76	117 1,37 9,58 17,23	155 1,81 12,69 11,43	168 1,96 13,76 14,83	369 4,31 30,22 11,68	80 0,94 6,55 14,55	89 1,04 7,29 17,55	206 2,41 16,87 23,09	27 0,32 2,21 13,85	1 221 14,27
Vervaardiging van voedings- middelen	0 0 0 0	8 0,09 5,52 1,18	29 0,34 20 2,14	24 0,28 16,55 2,12	57 0,67 39,31 1,8	8 0,09 5,52 1,45	4 0,05 2,76 0,79	5 0,06 3,45 0,56	10 0,12 6,9 5,13	145 1,69
Zorgsector	6 0,07 0,57 7,06	56 0,65 5,33 8,25	103 1,2 9,81 7,6	147 1,72 14 12,97	477 5,58 45,43 15,1	52 0,61 4,95 9,45	58 0,68 5,52 11,44	141 1,65 13,43 15,81	10 0,12 0,95 5,13	1 050 12,27
Total	85 0,99	679 7,94	1 356 15,85	1 133 13,24	3 159 36,92	550 6,43	507 5,93	892 10,43	195 2,28	8 556 100

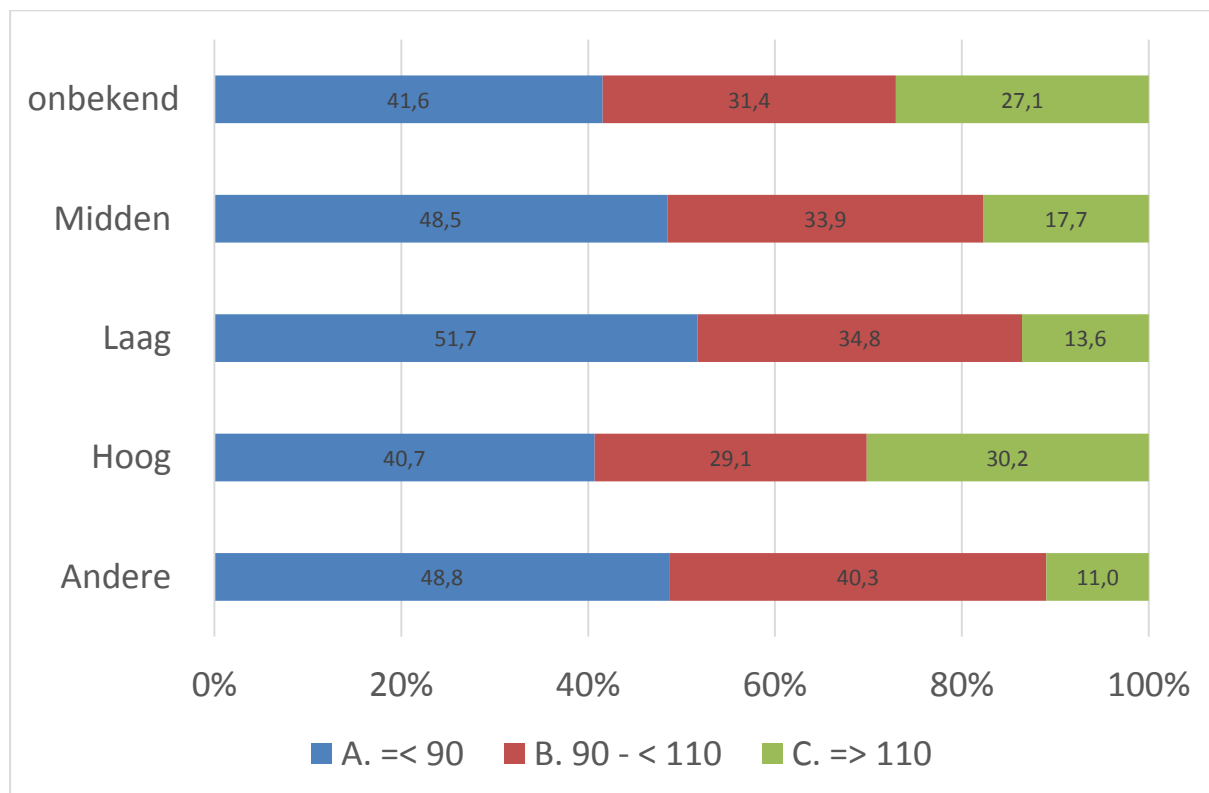
Bijlage 3 Loonklasse naar opleidingsniveau

Tabel B5 Loonklassen naar opleidingsniveau (absolute aantallen)

	=< 90 €	90 - < 110 €	=> 110 €	Total
Andere	98	81	22	201
Hoog	1 778	1 271	1 319	4 368
Laag	3 280	2 205	861	6 346
Midden	3 584	2 503	1 306	7 393
Onbekend	1 500	1 131	977	3 608
Total	10 240	7 191	4 485	21 916

* Frequency Missing = 31 567

Figuur B2 Loonklasse naar opleidingsniveau

ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR ARBEID EN SAMENLEVING

Steunpunt Inburgering en Integratie

Website: <http://www.steunpuntieni.be>

Contact auteurs:

Peter de Cuyper

HIVA, Onderzoeksinstituut van Arbeid en Samenleving
Parkstraat 47, B-3000 Leuven

Website: www.hiva.be

peter.decuyper@kuleuven.be

+32 (0)16 32 31 75

Johan Wets

HIVA, Onderzoeksinstituut van Arbeid en Samenleving
Parkstraat 47, B-3000 Leuven

johan.wets@kuleuven.be

+32(0)16 32 43 61